

స'చిత్రవారపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

సంపుటము 45

సంచిక 20

7.1-53

179

నందన పుష్ప బహుళ సప్తమి బుధవారము

గిండి రాజభవనంలో రాష్ట్రనిర్మాణ వ్యవహారంపై అధ్యక్షులు చర్చల అనంతరం
ప్రధాన మంత్రి సైహూ (శ్రీ) ప్రకాశ పంతులుగారు

ముఖచిత్రం :—

కొత్తనటి శ్రీమతి జమున.

కాలక్షేపం—	2
వెలుగు-చీకట్లు—	6
చిత్తచావు—	9
రెండు మహానగరాలు—	14
రెండవ కూర్పు—	16
పోయిన గడియారం—	20
మితవ్యయం—	28
విజ్ఞానవిధులు—	26
నక్కజిత్తులు—	30
విచిత్రవ్యక్తి—	32
మల్లిపాథనూరి—	35
దురదృష్టవంతులు—	38
జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు	41
సినిమా	44
ప్రశ్నలు-సమాధానాలు—	48

రచయితలకు మనవి

మాకు కథలు, గేయాలు, చిత్రాలు, పోటోలు పంపేవారు వానిని (తిప్పి) పంపగోరినట్లయితే, రచనలూ చిత్రాలతోపాటు అవసరమైన స్టాంపులను గాని, స్టాంపులు అంటించి చిరునామా వ్రాసిన కవర్లనుగాని చేర్చి పంపవలసిందిని మనవి. స్టాంపులను పంపేవారికి మాత్రమే వారి రచనలను గాని, చిత్రాలనుగాని ప్రచురించే ముందు ప్రచురణ విషయమై తెలియపరచగలము. ఈ సందర్భంలో రచయితలు, చిత్రకారులు మాకు సహకార మివ్వగలరని ఆశిస్తున్నాము.

మిత్రభేదం (బొమ్మల కథ)

లోగడ ఆంధ్రపత్రిక సచిత్ర వారపత్రికలో సీరియల్ గా ప్రకటింపబడిన 'మిత్రభేదం' బొమ్మల కథ త్వరలో పుస్తకరూపంలో వెలువడనున్నది.

—సంపాదకుడు

తమచే గా దవమానమార్చుట;
మహాసంతుష్టిచేగాదు గే
మామనందైన సుఖంబు మానుట;-
తపోవ్యాస క్రిచేగాదు దు
ర్గమ శీతోష్ణజయంబు;-
కాదు హర్షపై ధ్యానంబు; విత్రంబుపై;-
నమరెన్ మాకు మనీంద్రకృత్యములు;
లే, వా సత్ఫలాభ్యున్నతుల్.

తా|| అవమాన మార్చుకొనుచున్నప్పుటికి అది తమ అనేటటువంటి రాగద్వేషాదిరహితమైన నిశ్చల మానసికావస్థవల్ల కాదు. ఇంటిలోని సంసారసుఖమునుకూడా మానుకొని వ్యవహరించుచుండినప్పటికీ, అది ఆకారహితమైన ఆత్మసంతుష్టిచేత కాదు. తీవ్రమైన ఎండకు చలికి భయపడకుండా వాటిని జయించి తిరగడం ఆత్మపరివర్తనకొరకై తపస్సుచేయవలెననే ఆసక్తిచేత కాదు. తదేకధ్యానంబుతో వ్యవహరించుచుండినప్పటికీ, ఈ ధ్యానం అంతా అయిశ్వర్యంకొరకేగాని, యాశ్చర్యనికొరకు కాదు. మునీంద్రులకు ఉండే చేష్టలు మాయంబు అమరియున్నవి. కాని, ఆ మునీంద్రులచర్యలవల్ల వారికి కలిగిడి సత్ఫలిత విశేషములు మాత్రము మాకు లేవు.

వి ఫలితమైనా, కష్టపడితేనే లభిస్తుంది. “కృషిలోనాస్తి దుర్బిక్షం జపతోనాస్తి పాతకం”—పాటుపడి వ్యవసాయంచేస్తే కలుపు దారిద్ర్యం పోతుంది. తపస్సు చేస్తే పాతకములు నశిస్తాయి. ఇవి రెండున్నూ చిరకాలంసంచీ ఒక్కటే జంటనీతిగా లోకంలో ప్రచారం అవుతున్నాయి. కనుక పాడిపంటలకోసం ఎండనక వాననక బొలములలో తపస్సుచేసినట్లుగా పాటుపడి ఆ భూములనే సమ్మోకొని సాంతవ్యవసాయంచేసినవాళ్ళకు, తాతల నాటి మెట్టభూములన్నీ పల్లపు సాగు లోనికి వచ్చి, బంగారుతీగలు, ఢిల్లీభోగాలు, పండుతున్నాయి. యకరానికి నాలుగు పుట్టుచొప్పునకూడా అవలీలగా పండించు

టకు వీలైన ఎరువులు కరవుతీర వచ్చాయి. వరికి ధరమెచ్చి ఎవరికీ అందకుండా తారాపథం అంటుతోంది. యాదానికి పూర్వము మద్రాసునగరంలో శేరు 1 కి మూడిజాలు ఉన్న ధర యిప్పుడు శేరు 1 కి ముప్పావలా అయింది. నాలుగురెట్లు పెరిగింది. బియ్యంధర ప్రస్తుతం నాలుగో శ్రుతిలోఉన్నదని యెంచినట్లయితే, కొకకాలంలో ఆగోశ్రుతికూడా అందుకోగలదు. అప్పుడాధర తారకంలో పలుకతున్నదని చెప్పవచ్చు. శేరు 1 కి రూ 1-2-చొ|| బియ్యంఅమ్మినరోజున, బియ్యం ధయ్యుద్ధాత్పూర్వకంబై పెరిగిపెరిగి తారపథంలోకి వెళ్ళినదని తప్పుక చెప్పవచ్చు. రైతులుచేసే కృషిని రైతులు లోపంలేకుండా చేస్తున్నారు. కాని “కృషిలోనాస్తి దుర్బిక్షం” అనేమాట ప్రత్యక్షప్రమాణంగా కన్పించడంలేదు. అందువల్ల కేవలము కృషివల్లనే దుర్బిక్షం తొలగిపోదు అనే అనుమానం చాలాకాలంక్రిందటనే చెప్పవాళ్ళకలిగింది.

వర్షాలు అసలు కురవకపోయినా, వర్షాల అమితంగా కురిసి నా పంటలు పొడైపోతాయి. అంతేకాదు. కురిసేడి వర్షాలు కూడా సకాలంలో కురవక, అకాలవర్షాలు కురిస్తే పంటపండు చాలా ఉంటుంది. అటువంటి పరిస్థితులలో దేశానికి ఏదో పాతకం, అరిష్టం చుట్టుకొన్నదనిన్నీ భగవంతునకు ప్రార్థనలు చేయవలెననిన్నీ పూర్వులు నిర్ణయించారు. వర్షాలు కురియకపోతే విరాటపర్వపారాయణం చేయవలెనన్నారు. వర్షాలు కురియకపోతే సమాప్త ఘటాభిషేకం చేయవలెనన్నారు. నవగ్రహ యజ్ఞాలుకూడా చేయవలెనన్నారు. వరుణదేవుణ్ణి ప్రార్థించవలెనన్నారు.

1952 సం|| లో మద్రాసునగరంలోను నగరసమీపంలోనూ వర్షం కురవడమేమో అని నగరవాసులు దిగులుపడ్డారు. కాని దేవానుగ్రహమువల్ల వర్షం బాగానే కురిసింది.

శాన వామన రాజ్

మద్రాసునగరములోని కుళాయిలద్వారా నగరవాసులు త్రాగడానికి తగినంత సమృద్ధిగా నీరు సప్లయకాగలదు. కుళాయిలకు నీరు సప్లయచేసేటటువంటి రెడ్డిపొల్వ చెరువు బాగా పూర్తిగా నిండింది. అందుకు మద్రాసు నగర పురపాలక సంఘమువారు ఆనందభరితులైనారు. వర్షము బాగా కురిపించినందుకై భగవంతునకు కృతజ్ఞతా వందనములను సమర్పిస్తూ మద్రాసు నగర పురపాలకసంఘమువారికి తీర్మానం చేశారు. కాబట్టి, వర్షం కురిపించినటువంటి దేవునకు కృతజ్ఞతా నమస్కారములు చేయడం అవసరమని మద్రాసు నగర పురపాలక సంఘ సభ్యులు అంగీకరించారు. అటువంటి సందర్భములో, వర్షములను కురిపించవలసినదిగా దేవుణ్ణి ప్రార్థించడం కూడా మన విధుక్తధర్మమని అంగీకరించాలి. “భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తే వర్షం కురుస్తుందా?” అని శంకించేవాళ్లు, వర్షం కురిసిన తర్వాత “భగవంతుడా ఈ వర్షపాతం అంతా నీ అద్భుతమహిమ” అనే తీర్మానంకూడా చేయొనక్కరలేదు. కనుక, కేవలం నాగలి చేతి బట్టి సాగుచేసినంత మాత్రంచేత కర్మకుడు చేయవలసిన కృషి పూర్తికాదు. వర్షం కురియవలెనని మొఱపెట్టుకుంటూ, మన స్ఫూర్తిగా భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించాలి. ఇది కూడా కృషిలో భాగమే—నాగలి పట్టి పొలం దున్నడం ప్రారంభించింది మొదలుకొని, విత్తనాలు నాటడంవరకూ నిర్విఘ్నంగా పని జరుగవలెనని ముందుగా విఘ్నేశ్వర పూజ చేసికోవాలి—

విత్తనాలు నాటేటప్పుడు ఒక సారి భగవద్ధ్యానం చేసికోవాలి. వర్షం కురవడానికి తిరిగి తపస్సుచేయాలి. పంట సరిగా పండితే గుళ్ళోదేవునికి పాతిక కొబ్బరి కాయలుకొట్టి ఊళ్ళోపిల్లలందరికీ ఆ కొబ్బరిముక్కలూ జెల్లంకలిపి పంచిపెడదానని మొక్కుకోవాలి. పంట బాగాపండితర్వాత ఆ పంటధాన్యానికి సరియైన ధర ఉండాలి. ఈ సంవత్సరం సంక్రమణ పురుషుడు (సంక్రమయ్య) విధాన్యానికి నుంచి ధర యిప్పిస్తాడో విధాన్యాన్ని నాశనం చేస్తాడో ఎవరికి తెలుసు? కాబట్టి ఆ సంక్రమణ పురుషుణ్ణి ఒక చిన్న ప్రతిమగాచేసిపెట్టుకొని, యీ సంవత్సరపు ఆర్థిక వ్యాపార ప్రతిబంధక పూర్వకమైన కష్టనష్టములనురానీయకుండా రక్షించవలసినదిగా కర్మకులందరూ, వస్తు ఉత్పత్తిదారులందరూ, వ్యాపారస్థులందరూ, భగవంతుణ్ణి ఆరూపణ ద్వారాంచేసికొని ప్రార్థన చేయాలి. ఉత్తరాయణం ప్రవేశించిన యీజనవరిమాసం నుంచి కొత్త పంట సరకులు సప్లయ

కావడం, వ్యాపార సంవత్సరము ప్రారంభంకావడం, ఆయావస్తువుల ధరల వడి దుడుకులు ఎటూ ఉంటాయో అని వ్యాపారస్థులు ఆందోళన చెందడం సహజం. ఈ మకరసంక్రమణంతో వారికి ఆతురత సంక్రమిస్తుంది. అందువల్ల ఈ సంక్రమణ పురుషుని రూపంలో భగవంతుని ధ్యానం చేయాలి. ఈ విధంగా కర్మకుడైనవాడు అనాక్షణం, దైవిక రాజీక సంబంధములైన వడి దుడుకులపాలు కాకుండా గట్టెక్కడంకొరకున్నూ, తాపటిసది బంగారం, తాముట్టినవి ముత్యాలు అగుటకొరకున్నూ భగవంతుణ్ణి ధ్యానం చేస్తూ ఉంటాడు. ఏడుకొండలవానికి ఎన్ని మొక్కులైనా చెల్లించుకుంటాడు. గంగా సమృద్ధి పాతే రమ్యమైన పూజలుచేయిస్తాడు. తన వ్యవసారాలన్నీ సత్కణంగా సానుకూలమైతే, లాభాలు లక్షణంగా ఉంటే, సత్యవారాయణవతించేసి సంతర్పణచేస్తాడు. దీని అంతరార్థం ఏమిటి? తనకు వచ్చిన లాభైశ్వర్యంలో కొంతభాగమును తనతోపాటు పదిమంది లోకులకూడా అనుభవించి, ఇష్టపూజాన్యుమలతో సంతుష్టాంతరంగులయ్యేటట్లు చేస్తాడు. తన లాభైశ్వర్యముఅంతా స్వలాభ స్వప్రయోజనార్థం కాదనిన్నీ, దానిని యితరులకు అనగా లోకానికి త్యాగంచేస్తాననిన్నీ. వ్యాపారస్తుడు ఒప్పుకొని ఆ ప్రకారంగా చేస్తాడు. యధాశక్తిగా త్యాగం చేయడం అనేది ప్రతి సంసారియున్నూ సాధకం చేస్తేనే తప్ప, అతని సంసారి జయప్రదంగా కళకళలాడుతూ వృద్ధిలో ఉండని సంసారి యైనవాడు అంగీకరించక తప్పదు. ఈ త్యాగబుద్ధివల్లనే, ఈ ధర్మబుద్ధివల్లనే, ఈ పుణ్యచింతివల్లనే, తాను వృద్ధిలోనికివచ్చి, తనకు బిడ్డలూ పాపలూ కలిగి, వాళ్ళందరూ సుఖంగా ఆయురారోగ్యాలతో ఉంటారని గృహస్థు ఆశయం. అది మన పెద్దల నిర్ణయం. అదే మన జీవితపద్ధతిలో ఉన్న మంచి సంప్రదాయం. కనుక, మన స్వలాభ కృషి పరోపకారచింతితో లంకెవేయబడింది. మన ఆర్థిక ప్రయోజనాలు పారమార్థిక చింతితో ముడివేయబడినాయి.

కనుక, చిట్టచివరకు మనకు లెక్కలేలే మొట్టమొదటి సారాంశం ఏమిటంటే, మనలో త్యాగబుద్ధి ఎక్కువైన కొద్దీ మనంవృద్ధిలోనికివచ్చి బాగుపడతాము. త్యాగి అయినకొద్దీ గృహస్థుకు దశ ఎక్కుంటుంది. అక్కడే ఉండి అపవైత చిక్కు. గృహస్థు అయినవాడు త్యాగియై, మరింత త్యాగియై, మహా త్యాగియై, సర్వసంగ పరిత్యాగి అయినట్లుంటే, ఆ గృహస్థుకు ఎత్తుకొనే ఉత్తమదశ ఏమిటి?

సన్యాసి అవుతాడు. కాని, సన్యాసి కావాలని గృహస్థు కోరడు.

తన భార్య ప్రసవించలేక రోజంతా నొప్పలు పడుతూఉంటే చూచి భరించగలడా? ఆమెతోబాటు తానుకూడా ఆవేదన పడ్డాడు. “ఈ గండం గడచి పిండం బయటపడితే, స్వామీ! తండ్రీ! నిటవు దోపు యిసానని ఏడుకొండలవానికి మొక్కుకోవే!” అంటాడు భార్యతో. అప్పుడు వెంకటేశ్వరస్వామికి దీపారాధన చేసి ఆమె మొక్కుకుంటుంది. చక్కని మొగబిడ్డ పుట్టి పురిటినిట్లు పోసికొని, ఒళ్లో బిడ్డనెత్తుకొని, గుళ్ళో అభిషేకం చేయించి, తన ఒడలిమీదఉండే వెంకటంగారు ఆభరణాలన్నీ స్వామికి సమర్పించి వస్తుంది. అంతటితో మొక్కుతీరగు. అబ్బాయికి పుట్టవెంట్రుకలు అక్కడే తీయించి నున్నగా చలిమిడినుద్దలగునబోడిగుండు చేయిస్తాడు. తల్లికూడా తన నీలాలు యచ్చివేసి, తన అలంకారములలో అన్నింటికంటే శిరోధూపణ మన దగిన శిరోజములను కత్తిరించివేసి, క్రొవెంగుకూడా పెట్టుకొనకుండా పూర్తిగా ముండనము చేయించి ముసుగు వేసికొని తిరుపతినుంచి తిరుగుప్రయాణ మవుతుంది. భర్త కూడా భార్యతో బాటు పూర్తిగా సాయిబుగారివలె, శంకరస్వాములవారి వలె “కేశలేశములేదు కేశవా! - చాస మెంచకు నన్ను కేశవా!” అని సంకీర్తన చేసుకుంటూ స్వామికి సాక్షాంగ ప్రణామాలు చేస్తాడు. భార్య చూలాలైనప్పుడు ఆమె వెన్నెరి తీరున వెంచిన జీడిమామిడి గింజ కీడు బోడన జాలు దాడి కూడ వాడి మాడి ఊడిన బోడి సాచాబు జాన నున్న ఆ కోడె వయసు కాదు, ఆ బోడిన న బోడి యింటివాడు, “నా భార్య, నా బిడ్డా, నేనూ ఈరోజు వరకు సుఖంగా ఉన్నాము. అంతేచాలు. అదే మాకు పదివేలు” అని ఆనందిస్తాడు. “మొట్టకొడితే నేమిరా? మరి జాట్టుపెడితే నేమిరా?” అనే వేదాంతసారం వారికి దక్కింది. “అన్నమైతే నేమిరా, మరి సున్నమైతే నేమిరా?” అనే దరణంలోకి యింకొరాలేదు. సన్యాసిని కాలేదు కాని, సర్వాభరణాలు అమ్మగారికి పోయినాయి. పదివేల రూపాయల సొమ్ములు పరమానందంతో యిచ్చివేసింది. కామయ వస్త్రాలు లేకపోయినా, ఘోషాయికైనా సులభసాన్యంకాని నువర్ణ శిరోజత్యాగం చేసింది. తాను ఎంత త్యాగంచేస్తే భగవంతుడు అంత సంసారిసుఖం తనకుయిస్తాడనే సమ్యకం కలిగింది.

సామాన్యంగా గయా పుణ్యక్షేత్రము నకు వెళ్లినటువంటివారు అక్కడ తమకు

కాలక్షేపం

అత్యంత ప్రీతికరమైనది ఏదైనా విడిచి పెట్టి త్యాగం చెయ్యాలి. బుద్ధగయ అనేది దాని సమీపంలోనే ఉంది. బుద్ధుడు మొదట మహారాజు కుమారుడు. రాజ్యానికి వారసుడు. తన రాజ్యాన్ని, సాందర్య వతియైన భార్యను, ముద్దు పసిబిడ్డను, అర్హ రాత్రివేళ రాజమండలముందు నిద్రపోవుచున్న సమయంలో విడిచిపెట్టి, ఈ బుద్ధ గయకువచ్చి ఒక ముక్తిపట్టుకొని దుర్బుణ్ణి తిప్పివేసి మహాజ్ఞానియైనాడు. భిక్షు మేత్తుకొనుచూ యింటికి తిరిగి లోకానికి పూనోపదేశం చేశాడు. తనభార్య వద్దకు కూడా వెళ్లి తన భిక్షా పాత్రలో తనకు భిక్ష చేయుచున్నాడు. ఆ రాజకుమారునియొక్క కన్న విడచితేనే భిక్ష చేయించింది. అటువంటి మహాత్యాగి తిప్పివేసిన పుణ్యక్షేత్రం ఇది. జ్ఞానసిద్ధి సాందిన పవిత్రక్షేత్రం అది. గయాక్షేత్రమునకు వచ్చిన యాత్రికులు యధాశక్తిగా త్యాగం చెయ్యడం సేర్పూర్వకంలేనన్నారు. అత్యంత ప్రీతికరమైన వస్తువును దేనినైనా గయాక్షేత్రంలో విడిచిపెట్టాలి. కొబ్బరి కాయను త్యాగించేసినట్లయితే ఆ కాయను ఇక యావజ్జీవము రుచిచూడకూడదు. అటువంటి నియమంతో ఉండాలి. ఎవరెంతటి త్యాగించేస్తే వారికంతటి పుణ్యం ఉంటుంది. ఒకప్పుడు ఆంధ్రదేశంనుంచి భార్యా సమేతంగా ఒక వృద్ధగృహస్థు గయకు వెళ్ళాడు. ఆ క్షేత్రంలో అక్కడి వలు వృక్షంవద్దకు ఎందరెందరో వచ్చి అనేక భోగములను వరిస్తూ త్యాగదీక్ష ప్రమాణములు చేయడం యీ ఆంధ్రదంపతులు చూచారు. మిగిలిన వారందరికంటే ఎక్కువత్యాగం తాను చూపవలెననే అభిలాషతో, తనకు ప్రాణంతో సమానమైన

తన భర్తనే త్యాగించేస్తానని ప్రమాణం చేసింది. అంటే విడాకులుగాని, దాంపత్య విచ్ఛేదంగానికాదు. తన భర్తతో సంబంధించిన భోగానుభవమును తాను పూర్తిగా వదులుకుంటానన్నది. భార్య సత్యాగంచేస్తానని భర్త ప్రమాణంచేశాడు.

ఆ విధంగా యీ ఆంధ్రదంపతులు తమ దాంపత్యభోగమును విసర్జించి, తలలు బోడులుచేసికొన్న సన్యాసులు కాక పోయినా, తలపులబోడులై ఇంటికి మరలివచ్చారు. ఎందుకంటే త్యాగంచేశారని యిరుగుపొరుగువాళ్లు ప్రశ్నిస్తే, ఆ పురాణ దంపతులు ఒక్కటేజవాబు చెప్పారు. “ఈ పనుపుకుంకమతో ఆయనా, నేనూ పది కాలాలబాటుఉంటే అంతే చాలు, భగవంతునిదయవలె” అని ఆ ఇల్లాలు జవాబు చెప్పింది. “ప్రాద్దుసలేతగా నే యీ పండు ముత్యమున నాకంటికి కన్నీనూ నన్నుకని పెట్టిఉంటే, నాయంటికి ఆదే అలంకారం—అదే లక్ష్మీ. నేను ఏ త్యాగంచేసివా దానికోసమే” అన్నాడు. ఆ గయాతీర్థ పుణ్యం మూటగట్టుకొనివచ్చిన గృహస్థు. “ఫల మేవానరంగా! మత్సలాలా తేష్టమిదా తేలిపోదము గదరా!” అనే పహిలాపచ్చీను నాయకాయకుల తలల ఖులాసాగా కాలక్షేపం చేసారో, “గయలో గార్హస్థ్యసౌఖ్యం గయా!” అని స్వగృహానికి తిరిగి వచ్చిన యీ దంపతులుకూడా అంత సంతోషంగా జీవయాత్ర చేస్తున్నారు. మీరు మిక్కిలి ఇంకా మౌనంగా వాయిగా కాలక్షేపం చేస్తున్నారు.

ఈ విధంగా సంసారంలో మనశ్శాంతి కావాలనిన్నీ, వడివడుతుంటే నిరంతర నిశ్చలనందం కావాలనిన్నీ తీవ్రంగా, గాఢంగా, దీక్షగా కోరేటటువంటివాడు దానికోసం పడవలసినపాట్లు అన్నీ పడతాడు. ఎండనక, వాననక, ఎన్ని పాట్లయినా, పడతాడు. అంటేకాదు. పూర్తిగా భోగలాలనుడైనవాడు కూడా అటువంటి పాట్లు పడతాడు. ఉరుములు, మెరుపులతో హోరున వర్షం కురుస్తోంది. పిడుగులు పడుతున్నాయి. కన్ను పొడుచుకున్నా, మిన్ను మన్ను కన్నించని కటిక నీకటి రాత్రి - ఇంట్లో తొండ్రి మరణ శయ్యమీద ఉన్నాడు. తన భార్య ఒక్కటే ఒంటరిగా అక్కడ శివజాగరం చేయవలసిన స్థితిలో ఆమెను దిగవిడిచి, విల్యమంగళుడు సరాసరిగా ఆవానలో,

ఆ అర్హరాత్రి చీకటిలో చింతామణియింటికి (తాను ఉంచుకున్న శేష్యయింటికి) బయలుదేరి వెళ్ళాడు. చింతామణి యింటి గేటు బంధించి ఉంది. ప్రాకారపు గోడ మీద తాడువలె ఏదోచేతికి చిక్కితే దానిని పట్టుకొని గోడదాటి ఆశ్రమలోపలికి ప్రవేశించాడు. అతడు దేనిని పట్టుకొని గోడ ఎక్కనో, అది తాడు కాదు. పాము అని తర్వాత తెలిసింది. మహా రణ్యంలో అన్నాహారములు వర్జించి పాముల మధ్యను, క్రూరమృగాలమధ్యను తపస్సు చేసేవాడు కూడా యింత తీవ్రంగా యింతదాగుణంగా తన ప్రాణాన్ని వేహాన్ని నిర్మూల్యం చేయడు. ఇదంతా దేనికోసం? తాను మనసుపడిన వనితని, తన ఎదలోని మదవతిని, తాను వలచిన కులబను చేరి శేఖిలీలాసంగా ఉండడం కొరకే. తాను ఎదైనదానికోసం, ఎత్తయిన గోడతెక్కి దుమికినాడు, “అచ్చు పోసిన యాబోతు మచ్చుదోప”. తాను కోరిన కోరిక యీ షేర వలెననే కాంక్షతో, యింత సంకల్పబలం చూపించాడు. తనకోరికను చిట్టచివరకు చింతామణి యీ షేర్ప లేదనుకోండి. అతనిని ధిక్కరించి, తిరస్కరించి, తృణీకరించి తిరిమి వేసిందనుకోండి. అప్పుడిక కామాతురుడు చేసే పనులు రెండు మూడు విధాలుగా ఉంటాయి. (1) తానే ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడు. లేదా (2) దానినే హత్య చేస్తాడు. లేదా (3) దానిని హత్య చేసి తానుకూడా ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడు. ఎందుచేత? (1) ఇదివరకే తన శరీరాన్ని అమితవర్షమనక, అంధకారమనక అనేక విధాల శ్రమపెట్టి కోపింపజేశాడు. ఇక దానికి పూర్తి పర్యవసానం ఏమిటంటే, ఆ జీవుణ్ణి పూర్తిగా కోపింపజేసి నిశ్చేదం చేయడమే. ఈ విల్యమంగళుడనే జీవునకు ఈ శరీరం ఉండడంవల్లనే, ఆ జీవునకు ఈ శరీరంమూలంగా బాధ కలుగుతోంది. కనుక ఈ శరీరంలో ఆ జీవుడు లేకుండా చెయ్యాలి. (2) ఇంతకాలంనుంచి తనకి అవస్థలన్నీ కల్పించినట్టి చింతామణి అనే వ్యక్తి లేకపోయినట్లయితే, ఈ విల్యమంగళుని మనస్సుకు యింత వ్యధ కలుగకుండా ఉండేది. కనుక చింతామణినే అంత మొందించాలి. తప్పుబడుగులు వేసేటటువంటి చిన్నపిల్లవాని కాలికి గడప తగిలి బోర్లగిల పడినట్లయితే, “పాడుగడప!

అమృతమువంటి

అనంగ ప్రభాయాకుతి

సుందరమైన యౌవనానికి. ప్రకాశవంతమైన శేషబుద్ధి ఉత్తమమైనది. దాతువును గట్టివరచి వృద్ధిచేయును. బంహినతరెండిన సరములకు శక్తివి. పట్టవ్యమును చేకూర్చును. సుఖమైన దాంపత్యజీవితమునకు ఉత్తరవాదముగలనంటిని.

30 మాత్రము. 10, 15 మాత్రము. 5.

మదరమంజరి ఫార్మసీ

194, 2 నాణాచురోడు, మద్రాసు.

ఈ క్వరడాన్ అండ్ కంపెనీ, రాజమండ్రి,

శ్రీనివాసమెడికల్ ఫార్మసీ - విజయవాడ.

★ కాలక్షేపం ★

కొయ్యగడప! ఔరా! మా అబ్బాయిని ఎందుకు పడగొట్టి నావు?" అని ఆ గుమ్మమును తల్లి రెండు దెబ్బలు కొట్టినతర్వాత పిల్లవానికి ఏడ్పు పోతుంది. తాను తప్పుటడుగులు వేస్తే, అందువల్ల తన కాలికి గడప తగిలితే, తప్పేవరిది? గడపయందే తప్పున్నదనిన్నీ, దానినే దండించవలెననిన్నీ పిల్లవాని పిచ్చిపోహ. బిల్వమంగళునివంటి విటుని కనటువెగటు వలపు తలపులు కూడ ఇట్టివే.

ఇంతకూ, ఎటుడుచేసే తప్పుస్వభున్నా, యతిచేసే తప్పుస్వభున్నా తాతమ్మకు ఒక్కటే కనిపిస్తుంది. కామయైనవాడు ఏదో ఒక కోరిక కోరుతూ ఉంటాడు. ఆ సంకల్పం సిద్ధించడంకోసం తపస్సుచేస్తూ ఉంటాడు. మోక్ష కామయైనవాడు తనకు కోరికలనేవి లేకుండా ఉండవలెనని ఒక్కటే పెద్దకోరిక కోరుతూ, ఆ కోరిక అనగా "కోరిక కాని కోరిక" సిద్ధించవలెనని తపస్సుచేస్తూ ఉంటాడు. కామికిన్నీ, మోక్ష కామికిన్నీ యిదే అసలైన, నిస్సలైన వ్యత్యాసం.

పూర్వ మొకప్పుడు ఇద్దరు పాలముకాపులు యెరుగుపారుగున్నేపితులుగా ఉండేవారు. ఇద్దరూ అన్నదమ్ములే. పెద్దవానిపేరు కిట్టప్ప-చిన్నవానిపేరు సిద్ధప్ప - పెద్దవానికి అనగా కిట్టప్పకు (కృష్ణప్పకు) ఒక యోగి ఉపదేశం చేశాడు. "నీవు ఏ పనిచేసివా సరే, "కృష్ణార్పణం!" అని చేసి, ఆ కార్య భారం అంతా "స్వామీ! నీదే" అని ఆ కృష్ణపరమాత్మునకే సమర్పించు. "తలపెట్టిన పని ఏమి అవుతుందా?" అనే వ్యాఖ్యలం పెట్టుకోవద్దు అని కిట్టప్పకు ఆ యోగి ఉపదేశించి వెళ్లిపోయినాడు. సిద్ధప్ప ఒక సిద్ధునివల్ల ఉపదేశం పొందాడు. "సిద్ధప్పా! నీవు ఏ పనిని తలపెట్టినప్పటికీ, నీవు ఏ పనిని ప్రారంభించినప్పటికీ, నన్ను తిట్టుకొని ధ్యానం చేసుకో. ఈ మంత్రం జపించుకో! నీ కోరిక తప్పక సిద్ధిస్తుంది." అని ఆ సిద్ధుడు సిద్ధప్ప కోక మంత్రం ఉపదేశించివెళ్లాడు. ఒకయేడుయిద్దరు అన్నదమ్ములూ వేర్వేరు చిక్కుడు పాదులుపెట్టి పండిల్లువేశారు. సిద్ధప్ప తనగురువును స్మరించుకొని, ఆయన చెప్పినమంత్రం జపించి గింజలు వాటి గింజలన్నీ చక్కగా మొలకలెత్తవలెనని ప్రార్థించాడు. ఆ ప్రకారంగానే అవి అన్నీ మొలిచాయి. వాటికే సిద్ధప్ప

బాగా నీళ్లుపోసి, మంత్రం జపించి 'జయస్థూరూ!' అన్నాడు. ఈ మొక్కలన్నీ బాగా విస్తరించి పొకవలెనని సంకల్పించాడు. అవి అన్నీ ఆ ప్రకారంగానే అల్లుకొని విస్తరించాయి. ఆ తీగలన్నీ బాగా పూవులు పూయవలెనని తిరిగి సంకల్పించి గురుమంత్రం జపించాడు. తీగలన్నీ చక్కగా పూచినవి. "జయస్థూరూ! ఇవన్నీ పిందలు అయి, గుత్తులు గుత్తులుగా కాయలు కావాల"న్నాడు. అతని సంకల్పం నెరవేరింది. ఆడపువ్వులూ ఏడుకాయలుగా గుత్తులు గుత్తులుగా కాయలు కావాయి. ఇక సిద్ధప్ప కోరిక సిద్ధించింది. ఇక సద్గురు మంత్రంతో పనిలేదని యెంచి సద్గురు స్వర్గం నిలిపివేశాడు. ఆరాత్రి ఒక దొంగ కేదె ఎత్తరిదొగాని, సిద్ధప్ప పెరిటిలో ప్రవేశించి ఆ చిక్కుడు పాదును చక్కగా పిండలతో కాయలతో సహా హాయిగా మేసి వెళ్లిపోయింది. కృష్ణప్ప చిక్కుడు గింజలు వాటిసనాడే భగవంతుని ధ్యానం చేసికొని "కృష్ణార్పణం!" అని నేలలో వేశాడు. "ఈగింజలను నీవు ఏమి చేసి వా సరే! ఆ గింజలు నీవే - ఆ గింజల వల్ల వచ్చే చిక్కుడుకాయలోని గింజలూ నీవే! అంతా నీ సంకల్పానుసారం జరుగవలసిందేగదా!" అని కిష్టప్ప భగవంతుని ధ్యానంచేశాడు. దానికి పొయ్యవలసిన నీళ్లు ప్రతిరోజూ "కృష్ణార్పణం!" అని పోస్తూనే ఉన్నాడు. అవి మొలకలెత్తినవి. వాటికి పందిర వేశాడు. తన శరీరంలో శక్తిఉంటే నీరుపోసేవాడు లేకపోతే "ఆ పాదును కృష్ణార్పణం!" అన్నట్లుగా విడిచిపెట్టి, తన మలకమంచమీద కంటి ముసుగుపెట్టుకొని పరుంజేవాడు. కిష్టప్ప పాదు ఏపుగానే ఎదిగింది. బాగాకౌపునకు వచ్చింది. ఎప్పుడు కోసినా అరవీశెడు కాయలకు తక్కువలేకుండా "కృష్ణార్పణం!" అని కోసి, కూతురుచేతికిచ్చి అమ్మకొని రమ్మనేవాడు. "అడుగడ్డునకు మాధవాయను"నట్లుగా కిష్టప్ప అడుగడ్డునకు "కృష్ణార్పణం!" అంటూ కాలక్షేపం చేస్తున్నాడు. ఒక సంకల్పంకోసం ప్రత్యేకంగా భగవద్ధ్యానం చేయడం అతని తత్వం కాదు. సంకల్పం అనేదికూడా భగవంతుడు కలుగజేయవలసినదేగాని అది మన సంకల్పం కానేకాదు. ఈ జగత్తు అంతా ఆయన సంకల్పం ప్రకారంగా సంచరిస్తుందిగాని, మనసంకల్పం ప్రకారంగా

సంచరించేదికాదు. ఈ జగత్తు అంతా మనం సృష్టించేసింది కాదుగనుక, మన సంకల్పానుసారం సంచరించేదికాదు. అందుచేత సంకల్పించడం, ఆ సంకల్ప విజేరడంకోసం సర్వేశ్వరుణ్ణి ధ్యానించడం, సంకల్పంసిద్ధించకపోతే, సర్వేశ్వరుణ్ణి శంకించడం, లోకులను శపించడం, తనకు తాను శరించడం, ఇదంతా ఎందుకు సంభవిస్తోంది అంటే, తాను అజ్ఞానియైయుండి, జ్ఞానినని నటించడంవల్ల - తాను తపస్సులో ఉండి, తపస్సులో ఉన్నానని భ్రమించడంవల్ల. కనుక "సంకల్పమేటికో మనసా!" అని మనిషియైనవాడు నిమిషాని కొకసారియైనా, ఒంటి తీగ తంబురా మీటి నా మీటక పోయినా, నోటినిండా అనుకోవడం మంచిది.

ఘోరయుద్ధాలు చేసినటువంటి జర్జరను నియంతి హిట్టరుకూడా భగవత్కృతాతం వల్లనే యుద్ధం చేయగలుగుతూన్నానని చెప్పుకొన్నాడు. (ఘాన్యును జయించడానికి మానం పట్టనని తాను అంచనా వేసుకొంటే, వారంరోజులలోనే జయించడం తలపించిందన్నాడు. ఇదంతా ఈశ్వర సంకల్పంవల్లనే జరిగిందన్నాడు. నిజం - ముమ్మాటికీ నిజం. చివరకు జర్జరనీ ఓడిపోవడం, హిట్టరు అనే వ్యక్తి నామ రూపాలు లేకుండా పోవడం, ఇదంతా కూడా యీశ్వరసంకల్పప్రకారమే జరిగింది. కనుక, శత్రువుతో యుద్ధం చేసేటప్పుడు కూడా "కృష్ణార్పణం" అనిచేయుమన్నారు. లేదా "హర! హర! మహాదేవ!" అనిచేయుమన్నారు. "నేను జయించాలి" అనే సొంత సంకల్పంకూడా త్యజించి పనిచెయ్యాలి. "జయించేది నేనుకాదు - ఈశ్వరసంకల్పమే జయిస్తుంది. జయ! జయ! మహాదేవ!" అనాలి.

గృహస్థశ్రమంలో ఉండి తన ఆట విడ్డలకోసం, వారి కూడుగుడ్డలకోసం, గృహస్థు ఎంత తపిస్తాడో, ఎన్ని జీవులకు మ్రొక్కుకుంటాడో, ముక్తికొంతకోసం యోగికూడా అంత తపస్సు చేస్తాడు. అయితే, గృహస్థు తన స్వజనంకోసం, అనగా, భార్యావిడ్డలకోసంనూ శ్రమేగాక, సొంత అన్నదమ్ములకోసం, తలిదండ్రులకోసం, అక్కచెల్లెండ్రకోసం, భాసా (సొంత) మేనమామలకోసం, భాసా మేనల్లలకోసం, సయాం (స్వయం) బావ మరదులకోసం, ఒక వేలు విడిచిన భృతి సోదరులకోసం, రెండువేళ్ళు విడిచిన వియ్యంకుళ్ళకోసం, దశరౌతాలవాళ్ళ కోసం, మూడురౌతిళ్ళవాళ్ళ కోసం, బాద

(11-వ పేజీ చూడండి)

(Xది దృశ్యం. సాధారణమైన అలంకరణ. రెండు పాత కుర్చీలు. గోడకు ఆనించి వున్న ఓ టేబిల్. ఎదురుగా తెరిచివున్న తిలుపు. ఎడమ వైపున మూసివున్న ద్వారం. జానకి: వయసు; యిరవై. కుర్చీలో కూర్చుని వుంటుంది; దీర్ఘాల్చనలో వున్నట్టు కనబడుతుంది. కృష్ణారావు: భర్త, ముస్తై విల్లు. హడావిడిగా వస్తాడు.)

జానకి: ఏమండీ! ఆఖరి నిమిషంలో వినా, మేనమామల యింటికి వెళ్లడానికి ఒప్పుకుందా?

కృష్ణారావు: ఉహు! (ఆగి) అయినా, భర్త పోయాడని తెలిసి కూడా మొహం చూపని వాల్లింటికి ఏ మొహం పెట్టుకుని వెళ్తుంది!

జా: ఐలే మరి...మరి ఎక్కడికి టికెట్ కొనుక్కుంది?

కృ: తెనాలికి.

జా: (తొందరగా) అక్కడి కల్లె ఏం చేస్తుంది? ఎవగున్నా రక్కడ? మరి అంత మతి లేకుండా ప్రవర్తించడం...మిర్రానా ఎందుకు చెప్పలేకపోయారు?

కృ: (నిర్యేదంగా) ఏమని జానకి? ఆ!...ఏమని?

జా: (మాట్లాడుదు. తల వంచుకుంటుంది.)

కృ: (Xదగ్గికంగా) యింతే జానకి, బ్రతుకులే యింత!

జా: (బణిపుగా) ఊ!

కృ: (చకచకా;ఖంఠును నే గొంతుతో) యీ లోకంలో కొందరు పుట్టడమే ఓ పాపం! చేసుకున్న పాపంకొదిటి పుడతారు; మళ్ళీ పాపం చేసే చస్తారు. అంటే మళ్ళీ అంతా మొదలు, పునశ్చరణ. రామారావే పుట్టకపోతే... లలితకు యీనాడు యీ ప్రధవ్యం, నా అ చేవాడు లేని స్థితి, దమ్మిడి చేతులో లేని దీనదశ... (తడబడుతూ) నీకూ లలితస్థితే కలిగితే ఏం చేస్తావ్ జానకి?

జా (ఏమిస్తూ) అయ్యో! వూరుకోండి. అలాంటిమాట లనకండి! నా మనస్సేమీ బావోలేదు.

కృ: (అనునయంగా) చూడు. మనం వాస్తవాలనుంచి పూయనం చేయలేం. మనకి యింగితిజ్ఞానమనేది వరమేకాక, కాపంకూడా. వారంకోజాల క్రిందటి వరకూ రామారావ నే వ్యక్తి యీ యింటి

పక్కభాగంలో వుండేవాడు. నా స్నేహితుడు; తోటి గుమాస్తాకూడా. కాని యీ నాడు...

జా: (కిచుగొంతుతో) వూరుకోండి! మీ పుణ్యముంటుంది, వూరుకోండి!

కృ: వూరుకోలేను జానకి వూరుకోలేను. యింకా రెండుమాడు గంటల పైం మాత్రమే వుంది. నువ్వు తమించినా తమించలేకపోయినా చెప్పి తీరాలి. తిప్పుడు.

జా: ఏమన్నార? ఏమంటున్నారు?

కృ: ఏదీ జానకి, ఏదీ...నీ చెయ్యి యిటివ్వరా! నా మొహంలోకి చూడు... నా కళ్ళల్లోకి...

జా: అయ్యో, ఏం చేశారు? ఏం జరిగింది? చెప్పండి...ముందు చెప్పండి! త్వరగా! ఊ!

శ్రీ దాసరి సుబ్రహ్మణ్యం

కృ: చెప్తాను జానకి, చెప్తాను! కాని నువ్వు కాంతంగా వినగలవా? నీ ప్రేమకు అర్హుణ్ణయిన నేను; తమకూడా అర్హుణ్ణి గుర్తిస్తావా?

జా: చంపక...చెప్పండి? (బ్రతిమాలుతూ) ఏంచేశారు?

కృ: (నిబ్బరంగా) క్రిందటి ఆదివారం నువ్వు - నేనూ, లలితా - రామారావు నీ చీ వొడ్డున కూర్చున్నాం. మీరు, చీరెల్లా నగల్చి గురించి, మధుబాలా నర్సేల సౌందర్యాన్ని గురించి మాట్లాడుకొన్నారు. మేం...రామారావు నేనూ బ్యాంకిలో మాపుద్యోగాల్ని గురించి, రాబోయే యింక్రి మెంట్లను గురించి మాట్లాడుకున్నాం. కాని యీనాడు రామారావు యీ ప్రపంచంలోనే లేడు. లలిత విధవ. పులిస్తారకు. నో అనేది కుక్కలేని...

జా: అవన్నీ నేను వినలేను. మీరేం చేశారో చెప్పండి! చెప్పరా?

కృ: అదే చెప్పబోతున్నాను. రామారావు మరణం, లలిత దీనస్థితి, నీనా భవిష్యత్తూ...అన్నీ, నన్ను, అది చేయవలసినస్థితికి, చేయకతప్పని స్థితికి లాగిస్తే. అందుకే యీనాడు నీ హృదయంలోనాకు

ప్రేమకే గాక, తమించేందు కుడా స్థానం యివ్వాలి.

జా: (చెక్కిరి: నిశ్వాసం)

కృ: మరణం అనివార్యం అవసంలా కన్ను, అది హఠాత్తుగా, పొంచి వుండి కొట్టే చెబ్బలోనే ఎక్కువ విషాదంవుంది. రామారావుకన్న నేను ఎక్కువ ఆరోగ్యవంతుణ్ణిమీ కాదు. అసలు మృత్యువు పిచ్చికుక్క. దానికి ఏదీవి ఆరోగ్యానా రోగ్యాల్లో పనిలేదు. ఒకచేళ్ళ నేనే చేపు...

జా: (ఏమిస్తూ) చెప్పండి! ఏం చేశారు? ఊ...

కృ: అదే...అదే చెప్పబోతున్నాను జానకి! యిటుచూడు. తీరెత్తు. రామారావు లలితకు దమ్మిడి మిగల్చుకుండా పోయాడు. అక్కడా యిక్కడా చేసిన చిల్లర బాకీలు తప్ప! నా అని ఆదుకునే వాడెవడూలేని లలిత యిప్పుడెలా బ్రతుకుతుంది? తీరెత్తుకుట్టుకునా? పిడకలమ్ముకునా? లేక...

జా: నన్ను చంపేస్తున్నారు! నాకు పిచ్చెత్తుతోంది!

కృ: కలవరపాటులేకుండా కాంతంగా విన జానకి! రామారావుది తిరిగిరాని ప్రయాణం; కాని, నేను కొంత ఆలస్యంగా వినా తిరిగొస్తాను. నువ్వుమాత్రం నాకోసం ధైర్యం చిక్కబట్టి వుండాలి. నన్ను పార్థం చేసుకోవుగదా!

జా: అపార్థం చేసుకునేందుకు మీరేం చేశారు? చెప్పండి...

కృ: నా ఎనభైరూపాయిల జీతం ఎంత పెరిగినా నూరుకన్న ఎక్కువకాదు. రామారావు కన్న మనకు అధికంగా వున్న జిడ్డి యీ పూకోంప. అనుకోగూడదు... అయినా నేను అలాగే ఈ రామారావు పాపడం అంటూ జరిగితే నీ స్థితి లలిత కన్న ఏమీ భిన్నంగా వుండదు. ఏ యింట్లోనో తంటలక్కగా బ్రతకవలసి వస్తుంది. నాతరవాత నీకు తిప్పనిసరిగా కలగబోయే అదీనదశ...ఏ లోకంలో వున్నా నా ఆత్మకు కాంతి వుండదు. అందుకని...

జా: (పొడిగొంతుతో) ఆండుకని! ఏం చేశారు! ఏంచేశారు?

కృ: తమించు. ఏదీ నీ చేతులు... యింకా దగ్గింకురా! నీ భవిష్యత్తు...నా భవిష్యత్తు గురించికూడా ఎంతో ఆలోచించు.

చించే... బ్యాంకు డబ్బు యిరవై వేలు కాజేశాను.

జా: (కుప్పలా కూలిపడుతుంది).

కృ: లే. ధైర్యం తెచ్చుకో. నాకోసం... యీ సరికి బ్యాంకి తెరిచివుంటారు. యింకా సేపటిలో పోలీసులు తగూరుకొచ్చావ్వు. బహుశా నేను ఏ ఏడనిమిది సంవత్సరాలకో తిరిగొస్తాను. వున్న ట్రైంకోడ్డి! విను! జాగ్రత్తగా విను! ఆ యిరవై వేలలో చాలా కొద్దిమాత్రమే ఖర్చయింది. ఎవరో ఒకరు ప్రతి నేనా నీకు యాభై రూపాయలు పంపుతారు. పక్క గదిభాగం అద్దేశిచ్చేయ్. తర...

జా: ఆపండి!! మీరు యంతకన్న నా గొంతు కోసినా బావుండేది! మీదారిన మీ రెళ్ళండి. నేనూ ఏ సుయో మాసు కుంటాను.

కృ: (గాద్గదికంగా) జానకీ, ఈ సమయంలో నాకు ధైర్యం కలిగించవూ!

నన్ను గుకోవూ!... చూడు! లలితా - నువ్వు ఎంత ఆప్యాయంగా వుండేవాళ్ళు! మరి... లలితకు ఈ కష్టమయంగా అంతగా నిలబడడం మన బ్యాంకు కాదా? నేను చేసింది పాడుపనే కావచ్చు! కాని... అది నీకోసం, నాకోసం, లలిత కోసం; అందరికోసం తప్పనిసరై చేశాను.

జా: (దీనంగా) అంత తప్పనిసరి ఏమి చ్చింది చెప్పండి? లలితకు ఏదీకాదు లేదు గనక సహాయం చేయాలిందే. ఆఖరి నిమిషంలో బనా మేనమామల యింటికి వెళ్ళేందుకు అంగీకరిస్తుం దనుకున్నాను. లేకపోతే యీ కొంపైనా తాకట్టుపెట్టి ఎక్కడో ఒకటే ఏ నర్సు ట్రేయినింగ్ ఆయినా చెప్పించేవాళ్ళం.

కృ: లలితకోసమే యింతకు స్నాహాసం చేశానుకుంటున్నావా జానకీ!

జా: మరెండుకు చేశారు? నాకోసమా. మీరు ట్రైల్లో పడివుంటే నేను బయట...

యిరవై వేల రూపాయలతో కులుకుతూ కాలం గడుపుతా ననుకున్నారా!

కృ: అది చాలామాగం ఆలోచించి చేసిన పని జానకీ. రామారావుగారే ఏ నిమిషాకో నేనూ మాత్రుగా పోతే నీ గతేం కానారీ?

జా: అలా అని మీరు మీ వూహాగో కల్పించుకున్న భయంతో చేసి వుక్కోగం పొగ్గుతుకుని జైలుపాలైతే, నా గతేం కానారీ?

కృ: (ఒకటి ఒకటి రెండూ; అన్న భోంసేగా) అన్నీ ఆగోంచాను మంచి - చెడూ అంతా ఆగోచినాను. నే చేసేది గవర్నమెంటు వుక్కోగంకొదు. ఏ నిమిషా న్నైనా వాళ్ళి పనిలోమంచి తీసేయా లంటే తీసేయొచ్చు. ఒకేళ ఒక పాతిక సంవత్సరాలు యిదే వుక్కోగం చేసినా... ఆ ముసలితనం వచ్చేసరికి బ్రతికేంకుకు ఈ జీతంతో దమ్ముడికూడా మిగల్పలేం. ఎవరో

★ వెలుగు చీకట్లు ★

(దురంసుంచి కేక; కృష్ణారావు గున్నారా?)

కృ: నువ్వు అవతల గదిలోకిపో జానకీ. నా గేంద్రంలావుంది. (మూసివున్న ద్వారం తెరుస్తాడు.)

కృ: ఎవరు.....నువ్వు నా గేంద్రం. లోపలికి రా!

నా: (సంగీతం) ఏమిటి దంతా?

కృ: మే సేజరొచ్చాడా?

నా: మే సేజరొచ్చాడు. పోలీస్ సేషన్ కుడా కబురుపోయింది. ఉబ్బే మైసట్టా!

కృ: గుర్రం పంజాలో పెట్టాను నా గేంద్రం! గుర్రం...దేలలో!

నా: అంత డబ్బా!

కృ: ఆ! అక్కడక్కడ కొంత బాకీ కూడా చేసి.

నా: ఐతే, యిప్పుడు జరగవలసింది...

కృ: అదే ఆలోచిస్తున్నాను. అన్ని పేలుకొడుగదా అన్ని వందలైనా కట్టగలిగిన శక్తి నాదగ్గర లేదు. యీ యిల్లమ్మనా రెండు మాడు పేలకంటే ఎక్కువరాదు. పైగా యిది నా భార్య ఆస్తి. దాని తల్లి దండ్రుల్నించి సంకమించింది.

నా: ఐతే ఏమైయ్యట్టా!

కృ: అదే...అదే!

నా: క్యాషియర్ వికదా! శాశ్వతగల వాడివికదా...అన్ని పేలు ఆ గుర్రంపంజాలో ఆలోచన లేకుండా ఎలా పెట్టావో! ఘోరం!

కృ: ఒకటి రెండు పేలు అన్నీ ఆలోచించే గెలుస్తుం దనుకున్న గుర్రంమీద కాయడం జరిగింది. అదేప్పుడే నే జిడిందో యిక తలితమ్మదంతా అదృష్టం మీద భారంవుంచి గుర్రమా - గాడిదా అని కూడా చూడకుండా పోలేశాను.

నా: మీ ఆవిడేమంటుంది! విదారు సంవత్సరాలకు తక్కువ శిశువుడవు!

కృ: మంచులాయర్లు పెట్టుకుంటే...

నా: ఏమని ఆర్జ్యుచేస్తావు?

కృ: మతి చాంచల్యంవల్లా... మనస్థిమితం తప్పడంవల్లా...

నా: గుర్రంపంజామీద సర్దా కలిగిందా! నువ్వెంత ప్రమాదకర పరిస్థితుల్లో వున్నావో తెలుసుకున్నట్టులేదు.

కృ: తెలుసుకున్నా గనకనే నైం వివా ఆఫీసుకు రాలేదు, నా గేంద్రం యిప్పుడే చేస్తే బావుంటుంది!

నా: ఎటైనా పారిపో.

కృ: గెలుస్తాననే నమ్మకంకో; పారి పోయేందుకు కూడా డబ్బు మిగుల్చుకోకుండా కాసేశాను.

నా: యింతకీ మీ ఆవిడేదీ? ఏమని చెప్పావో.

కృ: దానితో ఆయ్యో దేమీ లేదుకనక, నిజమే చెప్పాను.

నా: తలబాదుకోలా?

కృ: సేసే ముందు బాదుకోవడం సాగించాను.

నా: నీధోరణిమాస్తే, యింకా నువ్వు రాబోయే ప్రమాదాన్ని గుర్తించినట్టు లేదు. రామరాజే గనక బ్రతికున్నట్లయితే నీ కిలాంటి దురాలోచనలు కలిగేవి కావు.

కృ: (జాలీగా) అవును. అతను చాలా దురాలోచనలున్న మనిషి. కాని...

నా: కానీ, ఏంటి కృష్ణారావ్. (తగ్గు సాయిలో) నేను, నిన్ను కోప్పడేందుకూ, నీతులు చెప్పేందుకూ రాలేదు. వుద్యోగ రీత్యా, వయసులో, నీకన్న ఎంత సని యర్ నైనా, నిన్ను చెడా-మడా విమర్శించే హక్కు నాకుం దనుకోవడంలేదు. నువ్వు చేసిన పనిలోని మంచి చెడ్డల్ని ఏదో ఒకాడు నీ హృదయమో, కాలమో స్పష్టమైన విలువలు కట్టి తెలియచేస్తయ్. పోతే, యిప్పుడు జరగవలసింది...

(హోరన్ మోత వినిబడుతుంది.)

అగుగో! బహుశా పోలీసులే కావచ్చు! నే వశతాను. అన్నీ సర్దుకో. నీ భార్యకు ధైర్యం చెప్ప. నీ సునమ్మలోని బలహీన తిల్లి జయించేందుకు ప్రయత్నించు. ఆర్థిక సమస్యల్ని పరిష్కరించుకు నేందుకు ను వ్యవసరించిన మార్గం, యీనాడూ—ఏ నాడూకూడా సరేందికాదు. ఆలోచించు. వస్తాను. (ఎర్రాడు)

(దగ్గర్లో కారు ఆగిన ధ్వనీ, వెంటనే ట్ట్ ట్ట్ మనే బూట్లమోతతో పోలీసు యన సైక్లర్ వస్తాను, వనక పోలీసు, మరొకరూ.)

పోలీసు యన్ సైక్లర్: ఎవరు? మీరేనా...నువ్వేనా కృష్ణారావు?

వంటవచ్చినతను: అతే నేనండీ! అతే నే, యన సైక్లరు గారూ!

పో. ఇ: ఎక్కవోయ్! కారెక్కు. డిజి!

కృ: వస్తున్నానండీ! జానకీ!

జా: (ఏడుస్తూ వస్తుంది.)

కృ: (బ్రతిమాలుతూ) నే చెప్పాను

భార్య: "అబ్బబ్బ ఎట్లా! చచ్చేదండీ వీడితో! నాకు వచ్చిన పాటలన్నీ పాడినా వీడింకా నిద్రపోవటం లేదు. ఎట్లాగండీ?"

భర్త: "మంగళం కూడా పాడిచూడు. వాడెందుకోసమే గోలచేస్తున్నాడేమో!"

కరుణించాలి; లేక కుళ్ళికుళ్ళి చావాలి. అన్నిటికన్న...నేనూ యీ లోపలే రామరావులా నిన్ను అనాధను చేసిపో వచ్చు.

జా: యింతెందుగ్గాని. ఆ ఉబ్బెక్కడ చాచాగో చెప్పండి. ఏదో విగంగా తిరిగి బ్యాంక్ లో కట్టేద్దాం.

కృ: అది సాగ్యమైయ్యేదికాదు జానకీ! యిప్పుడు డబ్బు కట్టినా వుద్యోగంపోవడం ఖాయం. యింతజరిగాక వాళ్ళిక నమ్మకం. (చేవివొగ్గి విని).

అదుగో ఎవరో వస్తున్నారు. పోలీసులే కావచ్చు. యిక నేను చెప్పగలిగిందేమీ లేదు. నన్ను తీసుంచు. (ఆగి, మెల్లిగా) ఒక్కటిమాత్రం బాగా గుర్తుంచుకో. ఏ పరిస్థితుల్లోనూ...ఏ పరిస్థితుల్లో వివా సరే, ఈ యిల్లు అమ్మబోకు.

దూ! ధైర్యంగావుండు. ఊ! సరేనా. వస్తాను. తీసుకుంటు. అపార్థం చేసుకోకు. మళ్ళీ వస్తాగా?

[అంతా వెళ్తున్నారు. జానకి ఆవైపు కేమాన్సు వీరకొండుతో కలుగుతున్నచుకుని, చప్పున ఎదురుగావున్న ద్వారంనుండి లోపలికి పోతుంది.]

2-వ రంగం

[అడీ గది ద్వారం. ముద్దెవిళ్ళ వయసులో వున్న జానకి, కుటుంబముమీద పని చేస్తూవుంటుంది. ఎవరో తెలుపుతట్టిన శబ్దం.]

జా: (లేస్తూ) వస్తున్నా! ఎవరూ?

[తెలుపు గదితీసుంది. లలిత వస్తుంది. జానకి వయసే.]

జా: నువ్వు లలితా? ఎంతకాలానికి చూశాను!

లలిత: అవునే జానకి... చాలా కాలానికి! అన్నయ్యిచ్చాడా?

జా: యిప్పుడే, నాలుగంటల ఏక్స్ (పెన్) వస్తారు. యివ్వాలి వస్తాడని నీ కల తెలిసింది?

ల: యిక్కడికి రమ్మని తెలిగ్రాం యిచ్చాడు. (మిమనకేసి చూసి) చూడు! చొక్కాలు కుట్టెంత పనిదానైయ్యవా

జా: చొక్కా లేంఖర్క, కావాలంటే నువ్వుకూడా కుడతాను. సరేగాని.. ఆ చొక్కా ఎవరికో చెప్పమాతాం.

ల: (నవ్వుతో) ఎవరికా? ఆ!..... అన్నయ్యకు, యంతా కష్టపడి కుడుతున్నావే! పాపం ఎంతచిక్కిపోయాడో!

జా: చిక్కిపోవడమే! ఆయన రాసిన వుత్తరాలు చూశాంటే... యంత లావు, యంతఅత్తూ వివోస్తాడనుకుంటాం. ఎంత వుత్తరావంగా, ఎంత హాస్యంగా రాశాడూ!

ల: అదీ యిప్పుడే చూస్తాంగాం (ఆగి) పక్కభాగం ఎవరికి అద్దెచ్చినట్లుగా లేదు?

జా: ఎవరికో ఎంగుకు లలితా! నక్కా... నువ్వు యిక్కడ గవర్నమెంటు హాస్పిటల్ కు ట్రాన్స్ ఫర్ చేయించుకో. మెడాన్ తరవాతి యాచితాఖపట్నం హాస్పిటల్ పెట్టది. యిక్కడ లోగ్లూ అందరం సాయంకాలం బీచికి.....

ల: (రుద్ధస్వరంతో) బీచీ!...బీచీ! ఆ రోజులు జానకి! ఆ రోజులు!

జా: వూరుకో లలితా! పారపాటైంది. అవన్నీ మర్చిపోదాం... అవన్నీ—

(గుర్రబుందాగిన శబ్దం అడుగుల చప్పుడు)

ల: అడుగు! అన్నయ్య! అడుగు!! వస్తున్నాడు.

కృ: (వస్తూనే) జానకి, ఏం లలితా! బావున్నారు కదూ! నన్ను చూసింది!

జా: (సోదగ్గోంతుతో) ఊ! లా వెక్కారు!

కృ: చూకు లలితా! జానకి యా నాటివరకూ నామీద కోపం పోలేను.

ల: నీ మీద కోపమేం టన్నయ్య! నీకు చొక్కాకూడా తయారుచేస్తాంటే..

కృ: నిజంగానా జానకి? ఏదో రవి కలూ అవి కుట్టెంతవరకే చేర్చుకుంటూ వస్తున్నాను. నీ లకెంత సంపాదనో పోంది?

జా: ఎంతోంత లేండి. మంగు మీరు స్నానానికి పదండి. కాఫీ యివ్వమంటారా?

కృ: కాఫీ యిద్దువుగాని..... చూడూ! నామీద ఏం కోపం లేదని నవ్వుతూ అను. యిక యా జన్మకుయిగాంటి నీచవు పనిచెయ్యను.

ల: వచ్చేజన్మలో అలాంటిపని చెయ్య కలసిన అవసరంవుండదులే అన్నయ్య!

కృ: ప్రపంచం మారకుండా వుండదు.

కృ: నేనూ అనుకునేది అదే లలితా! నేను వున్నా లేక పోయినా జానకి యా మాత్రం స్వతంత్రంగా, ధైర్యంగా బ్రతిగ్గల దనుకున్నట్లయితే... అసలు ఆ ఛండా లప్పని చేసేవాణ్ణి కాదు.

జా: నెలనెలా ఎవరిద్వారానో వచ్చిన ఆ యాభైరూపాయల మొత్తమంతా చూట కట్టి ఆ పెట్టెలో వుంది. ఆ పాపపు డబ్బు లోంచి ఒక్క డబ్బు డీ కూడా నేను తీసుకోలేదు. ఏయాభైకి ఆ యాభై విడివిగా పట్టాలు కట్టివున్నయ్.

కృ: అంతా నేనే చేశాను జానకి! రైలుస్టేషను దగ్గర టిక్కెట్లు కొని లలితకు యిచ్చిన తరవాతే అంతా చెప్పాను. ఆ విడువేలూ; మెడాన్ లో నే ఎరిగివున్న డాక్టరుకు వుత్తరం, అప్పుడే యిచ్చాను. నీతో తెనాలికి టిక్కెట్లు కొనుక్కున్నదని ఆ విషయం చెప్పాను. ఒకసారి డబ్బు దొంగిలించి తరవాత; ఆ దుష్కలీతా లన్నిటికీ తయారై తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

యివిగో తాళంచేతులు! మీరే తీసుకోండి!

కృ: విన్నావా లలితా! ఎంత నిష్ఠా రంగా మాట్లాడుతోందో జానకి!

ల: అంతా మంచిగానే జరిగిపోయిందిలే అన్నయ్య! నేనూ యిక్కడికే ట్రాన్స్ ఫర్ చేయించుకుంటాను.

కృ: అదే చెప్పా మనుకుంటున్నాను. పక్కభాగంలో ఎదుంటున్నారూ జానకికి

జా: ఎవ్వరికి యివ్వలేదు. ఆ నాటినుంచి అలాగే భారీగా వుంది.

కృ: అలాగా... సరే! లలితా నీ దగ్గర ఆ విడువేలలో ఏమైనా మిగిలినదా?

ల: ఆ! యింకా వెయ్యి రూపాయల వరకూ వున్నయ్.

జా: (అనుమానంగా) విలే లలితా! ఆ యిరవై వేలూ కాజేసేముందే... ఆ సంగతి నీకు తెలుసా?

ల: ఇలాంటి అపోహ నీకు కలగొచ్చని అనుకుంటూ నేవున్నాను జానకి. అన్నయ్య ఎదటే వున్నాడుగదా! అడుగు ఏం జరిగిందో.

కృ: అంతా నేనే చేశాను జానకి! రైలుస్టేషను దగ్గర టిక్కెట్లు కొని లలితకు యిచ్చిన తరవాతే అంతా చెప్పాను. ఆ విడువేలూ; మెడాన్ లో నే ఎరిగివున్న డాక్టరుకు వుత్తరం, అప్పుడే యిచ్చాను. నీతో తెనాలికి టిక్కెట్లు కొనుక్కున్నదని ఆ విషయం చెప్పాను. ఒకసారి డబ్బు దొంగిలించి తరవాత; ఆ దుష్కలీతా లన్నిటికీ తయారై తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

కృ: తలవొగ్గలిసిందే.

జా: తలవొగ్గలిసిందే.

ఉబ్బ సము
నుండి విముక్తి పొందుడు
MULTIMIX

మల్టిమిక్స్ యా ద్వును, దగ్గును నివారింది, క్యానస క్రమవరచను

THE INDO FRENCH PHARMACEUTICAL CO.,
MADRAS.

మా తాతయ్యకు 80 ఏళ్లు వచ్చినా, ఆయన తానింకా 20 ఏళ్ళవాడే అయివున్నట్టు తిరుగుతూ వుండేవాడు.

ఒక రోజున ఆయన ఒళ్ళంతా బురద కొట్టుకొని యింటికి వచ్చాడు.

“అదేమిటి తాతయ్యా! ఒళ్లంతా అలా బురద అయిందే? ఎక్కడ న్నా పడ్డావా ఏం?” అని అడిగాను.

“అది కాదురా అబ్బాయ్! మన పుల్లవు తప్పించుకుపోయింది కదా; దాన్ని పెడుకు దామని బయలుదేరానురా. మన పొలానికి అవతల వున్న ఆ మడుగు మొన్న మొన్నటి దాకా, నేను యిట్టే దూకేనే వాడిని. అల్లాంటిది, ఆమడుగు వున్నట్లు వుండి పెద్దది అయిందో ఏమో, నేనివ్వాళ ఎన్నిమార్లు దూకాలని ప్రయత్నం చేసినా, మడుగు లోనే పడిపోయానురా; దాని దుంప తెగా!”

వెలుగుచీకట్లు

పరిస్థితుల్లోనూ యిల్లమక్కడని వెళ్ళేప్పుడు చెప్పాను. ఎందుకో తెలుసా?

జా: యిప్పుడు తెలుస్తోంది యిక్కడే... ఎక్కడో దాచారు. అంతేనా?

కృ: దొడ్డివాకిలి తీయ జానకి! ఎక్కడ దాచానో చెప్తాను.

ల: ఆగు జానకి! అన్నయ్యా... బయట, అటూ యిటూ ఎవరన్నా వున్నారేమో ఓ మారు చూడు!

కృ: వున్నా ఏం ఫరవాలేదు. యిప్పుడు మన మేం తివ్వబోవడంలేదు.

జా: ఎక్కడ పాతేశారండీ? అమ్మో! ఎంత గజదొంగలండీ.

కృ: (ఎడమవైపు ద్వారం తెరిచి, కవులుంటూ) దొడ్డో... వేపచెట్టే మైంది జానకి?

జా: (తడబడుతూ) వేపచెట్టేమిటి?

కృ: వేపచెట్టు జానకి! ఆడబ్బంతా దాని మొద్దునే పాతేశాను.

జా: (బాధగా) ఆ మధ్య గాలివా నసు కొమ్మలన్నీ విరిగి పోయినై కూలీలను చెట్ల చెట్లు కొట్టేయించాను. మోడు కూడా తివ్వించాను. ఆ గుంట కూడా చూడండి!

కృ: చూస్తున్నాను జానకి! లలితా

చూశావా?

ల: పోనీలే అన్నయ్యా! ఆడబ్బతో.. కూటికి గుడ్డకూ మొహంవాచిన ఆకూనీలనే సుఖపడనీయ్. మనం చెడి పోయేదేమీ లేదు.

కృ: అంతేలే లలితా! అంతే...

జా: యికపడండి! నా భూమి భూమి బ్యాంక్ లో దాచుకున్న డబ్బుదొంగిలించి మీరూ, నేనూ ఆ పాప ఫలం అనుభవించాం. దొంగిలించిన సొమ్ముదొంగిలించి నా భూమి అనుభవిస్తారు.

ల: మనల్ని విధేక్షించిందన్నయ్యా!

కృ: నిజం!

ల: కానీ, ఒక మేలుకూడా జరిగింది...

కృ: నిజం! (ఆగి) ఏమిటంటావ్?

ల: స్వతంత్రంగా ఎవరికివారు బ్రతికే శక్తి అందరం సంపాదించాం. జానకి గురించిన దిగులు నీ కవసరంలేదు. కుట్టుపని నేర్చుకుంది! నేను నర్సును!

కృ: నేను దొంగవాణ్ణి! అంతేగదా జానకి...?

జా: (గద్దదికంగా) మిమల్ని ఆదృష్టితో చూడగలనా? నాకోసం మీరు చేసిన త్యాగం! ఏనీ...మికాళ్ళు పట్టుకోనీండి! నన్ను తీసుకుచూ! (కాళ్ళమీద పడు తుంది.)

కృ: లే, జానకి లే! ఈనాటితో నా హృదయం నిష్క్రమంకమైంది.

ల: ఏడవమాకు జానకి! అన్నయ్యకు మళ్ళీ పున్యాగం దొరక్కపోయినా... ఏ ట్యూషన్ లో రాకపోవు. నేనూ యిక్కడికే ట్రాన్స్ ఫర్ చేయించుకుంటాను. చేయించుకోమంటావా?

జా: సాధ్యమైనంత త్వరగా రాలితా! నీ సహాయం, తోడూ లేందే నాకు పుత్రా హంగా వుండగు.

ల: ఏలే నీ సహాయంకూడా నాక్కాలి. సరేనంటే చెప్తాను!

జా: నా సహాయం ఏమిటి లలితా?

ల: మళ్ళీ ఈనాటికి సగవత్సరం తిరిగే పుటి కల్లా, నవవృషాకో చక్కని మగ పిల్లవాణ్ణి కనివ్వాలి! మగపిల్లవాణ్ణి!! గుర్తుంచుకో!

జా: చాణ్లే వాడినా!

ల: వాణ్ణి..... యీ లోకంలో కళ్లు తెరిచి తెరవడంతోనే ఎత్తుకపోతాను. పేరేం పెడతానో తెలుసా?

జా: ఉహూ! నాకు తెలిదు.

ల: అన్నయ్యకు తెలుసు....

కృ: అవును, నాకు తెలుసు! రామారావు!

(ముగ్గురూ నవ్వుతారు. అందులో ఆనందం - విషాదం కూడా.)

తెర.

శ్రీ మదాంధ్ర
మహాభారతము
ఉద్యోగపర్వము
వెల రూ 1-0-0

టామ్ సాయర్
వెల: 200

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.
ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

మొరళి క్రాసువద్ద పోటి నెం 29.
నీలు ఆస్పరు
1212111112211
మా 80 వ పోటిలో 1953 సం. క్యాలండర్
ఉచితం. వివరములకు నేజే వ్రాయండి.
మొరళి క్రాసువద్ద
పలమనేరు : (చిత్తూరు జిల్లా)

కాలక్షేపం

(5-వేజీ తరువాయి)

రాయణ సంబంధాలుగలవాళ్ళ కోసం, బీద కాయ పీచు సంబంధాలవాళ్ళ కోసం, నూనెలో ముఖం చూచుకోవలసిన పాతికాలపు బంధువుల కోసం, టింటికి వస్తూ పోతూ ఉండడం చేత వద్దన లేని పెద్దవాళ్ళ కోసం, ఆత్మహత్యల కోసం, ఆవిహతల కోసం, ఏ విధంగానైనా ఎండకు ఎండి వానకు తడిసి, తాను జీర్ణించి అయినా, తన భాసా జనానికి కావలసినది ఆర్జించి అర్పిస్తాడు. ధర్మరాజులవారు కూడా ఇదే మాట అన్నారు.

“సిరి నా కేలందువా?”

గ్రాసవాసో దైన్యంబులు వచ్చు నా యరయు నీ చుట్టాలకున్”

“సిరి నాకు ఏల అందువా?” అన్నారు.

భాసాజనం కోసం, వారి గ్రాసవాసల కోసం. (అన్నవస్త్రా)ల కోసం) సిరి (అనగా అయిశ్వర్యం) నాకు కావాలి - లేకపోతే సిరి నా కేందుకు?” అన్నాడు ధర్మరాజు.

అయితే, స్వబంధుమిత్ర పరివారజనం కోసం గాక, స్వసంఘం కోసం, స్వజాతి కోసం, పరితపించి చరితపించి, తపస్సు చేసే వాళ్ళకూడా ఉన్నారు. వాళ్ళు లోక బాంధవులు-లోకులందరూ వారికి బంధువులు - “మానవసేవయే మార్గమే” అనేటటువంటివాళ్ళ నిర్వికల్పసమాధిలో కూర్చుండి తపస్సు చేసే వాళ్ళు కారు. సంఘం బాగుపడాలి; సంఘసంస్కరణ చెయ్యాలి; పారిజన్యధరణ చెయ్యాలి; చింతింతువులకు వివాహాలు చెయ్యాలి; సమస్త రసాలను విస్తరింపజేయాలి; సమస్తాడితేనేగాని పెళ్ళిళ్ళ చెయ్యకూడదు; వ్యభిచారశిక్షల మార్గాలు బంధుచెయ్యాలి. మురుగుకాల్వల గొట్టాలు పట్టణాలలో పెట్టించి లోకాన్ని మరమ్మత్తు చెయ్యాలి. ఈ విధమైన లోక సంక్రమణమైన సత్సంకల్పములు కొన్ని వీరికి ఉంటాయి.

ఈ విధమైన పరోపకారసేవ, లోకాధ్వరణచేస్తూ ముక్తి సంపాదించాలని కొందరు పాటుపడుతూ ఉంటారు. ఇట్టి త్యాగ మార్గులకు స్వార్థపరత్వం లేదు. భాసా జనలంపటం లేదు. వీరు గృహస్థులవలె ఆలుబిడ్డలకోసం తాపత్రయ పడరు. కాని, ఈ వానప్రస్థులు లోకం మరమ్మత్తు కోసం, ధర్మరక్షణ కోసం, తాపత్రయ పడుతూ ఉంటారు. దేశంకోసం, జాతి కోసం, ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాలకోసం, సర్వసమత్వ సామ్యవాద ప్రచారవ్యాప్తి కోసం, మతప్రచారంకోసం, కొంత మమత

నల్లడించి, శత్రుమిత్రములుతూ ఉంటారు. వానప్రస్థులు, సిద్ధులు, సన్యాసులు మొదలైనవారు ఏదో ఒక సంకల్పంతో ధర్మసాధనచేస్తూ సర్వశక్తులను ధారపోస్తారు. ప్రాణాలైనా అర్పిస్తారు. కాని, ఒకమాట ఆలోచించాలి. ఈ జగత్తు అంతా ఎవరు నిర్మాణం చేశారు? దానిని నిర్వహించేది ఎవరు? దానిని నిర్మూలించగల అధికారం ఎవరికి ఉంది. ప్రస్తుతిము యీ సామర్థ్యార్హతాధికారములు ఎవరివోగాని, మనవి కావు. కనుక, యీ జగత్తును సృష్టిచేసినవాడే దాన్ని మరమ్మత్తు చేసికొంటాడు. ఆ విషయంలో అనగా లోకాన్ని మరమ్మత్తు చేయడం విషయంలో మన సంకల్పం అనవసరం. ఏ సంకల్పం లేకుండా కూర్చుంటే మంచిదన్నాడు మహాజ్ఞానులు. “మరమ్మత్తు చేసేవాణ్ణి నేనే” అనే అహం భావం విడిచిపెట్టవలె నన్నాడు. ఏ సంకల్పమూ లేకుండా కూర్చుండడం సుసాధ్యమైన పనికాదు. దానిని సాధకం చెయ్యవలె నన్నాడు. అదే నిర్వృత్యావస్థ అన్నాడు. అటువంటి నిర్వికల్ప సమాధిలో ఉండడమే జీవిత పరమావధి అన్నాడు.

కాని, యీ కాలంలో అటువంటి మహాజ్ఞానులు పరమహంసలు ఏ పర్యతాలలో, ఏ అరణ్యాలలో ఉన్నాలో ఎవ్వరికీ తెలియదు. మనకు కన్పించేది సత్పురుషులు, మన సంఘ సేవకులు-మనకు కన్పించేది పెద్దలు, పురపాలకులు, రాష్ట్రపాలకులు, దేశపాలకులు వీరిలో నిజమైన వానప్రస్థులు కొందరైనా ఉంటే, దేశం కామభేదువులారన ఉంటుంది. వారి తపస్సంపద దేశానికి లభిస్తుంది. మద్రాసు పురపాలక సంఘంలో నికరమైన పరార్థ ప్రాపకులుగాని వానప్రస్థులుగాని ఉంటే వానలందుకు కురియింపు? స్వజనాభిమానంచేత అనేక కమలకోర్పుకోవచ్చు; అదేవిధంగా స్వరాష్ట్రాభిమానంచేత అనేక అవమానాలకు ఓర్పుకోవచ్చు. అందులోనూ, ఇంకా లోనూ తపస్సు అనేది ఉంది. ఆర్థిక లాభైశ్వర్యములకోసం తపస్సు చేసినప్పటికీ పారమార్థిక చింతలో పడకతప్పదు. త్యాగంచెయ్యక తప్పదు. భాగ్యులకోసం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించి భజనశ్రేయక తప్పదు. చిత్తం శివునిమీద కావచ్చు; భక్తి చెప్పలమీద కావచ్చు. కాని, అది కూడా వ్యర్థం కాదు.

“కాదు హరుచై ధ్యానంబు, - విత్తంబుచె.”

అని అంతటితో ఆ ధ్యానం విరమించకూడదు. విత్తంబుచై ధ్యానం ప్రారంభించి నప్పటికీ తపస్సలేదు. లక్ష్య ఉపాసన చేసి నప్పటికీ తడకదీక్షతో తపస్సు చేయవచ్చు. భగవంతుణ్ణి ఏ రూపంలోనైనా చూడవచ్చు.

అట్టిపట్టుదల, ఆ ధ్యానముద్ర అనేది ఉంటే, కొన్ని మోక్షకామి అవుతాడు. విలుకు యతి అవుతాడు. గృహస్థు వానప్రస్థుడవుతాడు. వానప్రస్థుడు - సన్యాసి అవుతాడు, సన్యాసి తపస్వీ అవుతాడు. భోగి త్యాగి అవుతాడు - సంసారులు సంయమిండు అవుతారు.

“శీతజలస్నానంబును

భూతిల శయనంబు - ఒంటి - ప్రాంతశయనం

నాతిగల బ్రహ్మచర్యము

నాతరనూ, రాదనూ సోకరిసేయన?”

అని పూర్వోక్త ప్రకారంబుగా పూర్వ మొక ఉద్యోగమును ప్రమాణపు బత్తల అత్యాశను పోయి గత్యంతరం లేక గ్రామైక రాత్రంబుగా స్థావరంలేని బంగమనేవరలగున సమగ్ర్యులు చేస్తూ తన ఉద్యోగ కార్యములను నిలుకడలేకుండా నిర్వర్తించి, ఒంటిప్రాంత తిండితింటూ స్వగ్రామంలో ఇంటివద్ద సంత భార్య ఉండినప్పటికీ, యిటు చెంతచేరక, యిట్లా వంతజాతక, నాతిగల బ్రహ్మచర్యం జరుపుతూ ఈ సంచారంలో సంచారం లేని విచారంతో నానా యాతనలు పడ్డాడు. అంతటితో విరక్తిపుట్టి, ఆ ఉద్యోగానికి స్వస్తి చెప్పి, స్వతంత్ర వ్యాపారం తన జీవనోపాధిగా కల్పించుకొన్నాడు. అధికారుల క్రింద అవమానాలు ఎంత ఓర్చుకున్నాడోగాని, ఈ స్వతంత్ర వ్యాపారంలో అంతకన్నా ఎక్కువగానే తన భూతాదర్శతో ఓర్చుకుంటున్నాడు. “శుచుచేగా దవమాన మోల్చు;” అనే విచారం ఉండవలసివచ్చింది. “శుచు” అనే

మునీంద్రలక్షణం ఎందుకైనా మంచిదే. “శుచు” అనేది కవచం వంటిది. అనేక విధాల అది రక్షిస్తుంది. క్రోధం అనేది శత్రువు. “శుచు” కవచంబు; క్రోధమది శత్రువు. “నాతిగల బ్రహ్మచర్యము నా తరమా?” అని కోరినతే, గంతులు వేయడం అతడు చాలించాడు. ఇప్పుడు కొంతకంటే ముఖ్యం కరెన్సీనోబు అని గ్రహించాడు. “దానివలన నైరోకాముష్మిక సుఖంబు లందు (పొందు) నరుడు” అని గ్రహిస్తున్నాడు.

తెక్క చావు

అన్ని గారి మాటలు నెంకటలక్ష్మి పెళ్లి పేరు చెప్పి, గౌరీనాథంగారు, ఆయన అల్లుడు రమణయ్య, ఆయన ముట్టాలు అంతా ఒకచోట కలుసుకోడం తలపించింది. రమణయ్యకోపిష్టి, తిక్కమనిషి అనీ, పెళ్లాన్ని చావగొట్టి, పీటికిమాటికి వదిలేస్తాననీ, బెదిరిస్తాడనీ, చిన్న చిన్న విషయాలకు పేచీ పెంచుకుని ఉగ్రుడై పోతాడని అందరికీ తెలుసు. పెళ్లికి వచ్చిన జనమంతా రమణయ్యను చూసి బెదురుతూ దూరంగా ఉండేవాడు. అంగుచేత రమణయ్య ఒంటరిగా కాలక్షేపం చెయ్యవలసివచ్చింది. తన ఎదురుగుండా పెళ్లివారంతా ఖులాసాగా ఉండడం, తాను ఒంటరిగా ఉండడం, రమణయ్యకు ఉడుకుమోతుతనం కలిగించింది. పలకరించినా, అతని దగ్గరికి ఎవ్వరూ రావడం మానేశాడు.

పెళ్లివారంతా తననుంచి దూరంగా ఉండడానికి కారణం తనమామగారే అందరికీ తానుతిక్కమనిషిని చెప్పి ఉంటాడని అనుమానం కలిగింది. నల్లరిలోనూ మామగారిని అభాసుచేసి, అందరి సానుభూతి తన పొందాలని రమణయ్య నిశ్చయించుకున్నాడు.

పెళ్లి చూడావడిలో కంగారుగా తిరుగుతున్న గౌరీనాథంగారి దగ్గరికి రమణయ్య పెళ్లి 'మామగారూ! మీతో చాలా జరూరు పనుంది' అన్నాడు కోపంగా. గౌరీనాథంగారు పెళ్లి చూడావిడిగా అన్యమనస్కులై వినిపించుకోలేదు. మళ్ళీ రమణయ్య రెట్టించి కోపంగా పిలిచేసరికి గౌరీనాథంగారు చూడటాకా 'ఏమిటోయి రమణయ్యా' అన్నారు. 'నా పెళ్లిలో మీకు నాలుగు వందలు రూపాయలు దాచమనియిచ్చాను. అవి తక్షణం నాకు కావాలి' అన్నాడు రమణయ్య. 'ఆ డబ్బు బ్యాంకులోవుంది. కావాలంటే రెండురోజుల్లో యిస్తాలే' అన్నారు గౌరీనాథంగారు.

'మీరు ఎప్పుడూ యిట్లాగే అంటున్నారు డబ్బు బ్యాంకులో వేశాననకపోతే, వాడెసుకున్నానని చెప్పరాదూ' అన్నాడు రమణయ్య పేచీ పెంచుతూ.

గౌరీనాథంగారి ముసుగు చివుక్కు

నుంది. నిజంగా ఆయన డబ్బు బ్యాంకులో వేశాడు. రమణయ్య ఏదో ఉద్యోగం చేస్తున్నాడగదా, యీ డబ్బు కూడా యిస్తే ఖర్చుపెట్టేస్తాడని, ఆయన యివ్వ ఆలస్యం చేయడం మొదలు పెట్టారు. అల్లుడు తనమీద టబ్బుతి నేనే నింద వేస్తాడని అనుకోలేదు.

'నీ డబ్బు తప్పకుండా రెండు రోజులలో యిస్తానోయి' అన్నారు గౌరీనాథంగారు నెమ్మదిగా.

రమణయ్య అరిచాడు. 'నా డబ్బు తక్షణం నాకిచ్చిచేయండి. లేకపోతే నాకీ సంతారం అక్కలేదు. మీ పిల్లని మీరు తీసుకుపోండి' అని రుసరుసలాడుతూ జందాలు పుట్టుకున్న తెంపేసి, గల్లంతు చేయసాగాడు. పెళ్లివారంతా చుట్టూ మూగారు. కొందరు మొదట గౌరీనాథంగారు డబ్బు వాడేసుకున్నారేమో అని రమణయ్య మీద చాలిమాపారు. రమణయ్య పెళ్లిపందిటిలో జందాలు తెంపేసి, పిల్లతో కాపురం చెయ్యనని బెదిరిస్తోంటే కొందరు పెద్దమనుష్యులకు కోపంవచ్చి 'ఏమిటోయి రమణయ్యా, ఆయన రెండు రోజులలో డబ్బుస్తానంటూంటే యీ గందరగోళము ఏమిటి?' అని నాల్గవీవాట్లు వేశారు. రమణయ్యకు మరి కోపం వచ్చింది; 'పెళ్లి జనమంతా తన మామగారి పక్షం మాట్లాడుతున్నారని.

ఇది పనిగాదని రమణయ్య ధుమధుమలాడుతూ ప్రక్కనున్న బంధువుల ఇంటికి వెళ్లిపోయాడు. రాత్రి భోజనంకు రమ్మని ఎంతోమంది ఎన్నోవిధాల బ్రతిమాలారు. 'కాని రమణయ్య 'ససేమిరా' అని మొండి పట్టుపట్టి, పడుకున్నాడు. మొండిమనిషిని యింక సమాధానపరచడం కష్టమని, ఎవరూ రమణయ్యను భోజనం చెయ్యమని గట్టిగా పట్టుపట్టలేకపోయారు.

తెల్లవారగానే రమణయ్య మంచంమీద మూల్గుతూ ఉన్నాడు. ఎవరువచ్చి పలకరించినా మాట్లాడడం మానేశాడు. చూపు వంకర తిరిగింది. కాళ్ళుచేతులు నిటా

రుగా కర్రలా ఉన్నాయి. పళ్ళు బిగిసి పోయి పెదిమలు ముడుచుకుపోయాయి. యీ స్థితిలో రమణయ్య కనిపించేసరికి, అతని బంధువులకు భయం వేసి, గౌరీనాథంగారి దగ్గరకు పరుగెత్తుకువెళ్లి 'ఏమండోయి! మీ అల్లుడి పరిస్థితి ప్రమాదకరంగా ఉంది. చనిపోతున్న లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయి' అన్నారు. గౌరీనాథంగారు హావలిపోయారు. అల్లుడికి ఇంతలో ఏమి మంచుకువచ్చిందని, కంగారుగా, పెళ్లియింట్లో పని మానేసి రమణయ్య దగ్గరకు పరుగెత్తారు. యీ సంగతినిని పెళ్లివారంతా గౌరీనాథంగారి, వెంటడి నడిచారు.

రమణయ్య మంచంమీద మూల్గుతూ ఉన్నాడు. పళ్ళు పటపటలాడుతున్న శబ్దం వినిపిస్తోంది.

'ఏమిటోయి! రమణయ్య!' అన్నారు గౌరీనాథంగారు.

రమణయ్య గట్టిగా మూల్గుడం మొదలు పెట్టాడు.

'చ...చ్చి...పో...తు...న్నా...ను' అని నసుగుతూ బాధతో అన్నాడు రమణయ్య.

'రాత్రి భోజనం మానేయడంవల్ల నీరసంగా ఉండేమో! కాస్త కాఫీ త్రాగు' అన్నారు గౌరీనాథంగారు.

రమణయ్య మాట్లాడలేదు. మరి బాధగా మూల్గుడం మొదలు పెట్టాడు. రమణయ్య పెదిమలు బిగిసిపోయి ఉండడంవల్ల గౌరీనాథంగారు కాఫీ కూడ అతని గొంతుకలో పోయలేకపోయారు. బంధువులు ఎవరు పలకరించినా రమణయ్య గట్టిగా మూల్గుటం తప్ప సమాధానం యివ్వడం మానేశాడు. ఇది చూసి నిజంగా రమణయ్యకు ఆఖరి ఘడియలు దగ్గర పడాయనుకుని కొందరు బంధువులు 'పాపం! రమణయ్య ఎంత మంచివాడు. చనిపోతున్నాడు!!' అని సానుభూతి చూపించారు.

రమణయ్య మూల్గు మరి ఎక్కువైంది.

ఇది చూసి, గౌరీనాథంగారు

చూడావిడిగా పోయి ఆ పూళ్ళో ఉన్న డాక్టరును పిలుచుకు వచ్చారు.

శ్రీ పోతుకూచి సాంబశివరావు

డాక్టరుగారు రమణయ్యను ఆపాదమస్త్ర కం పరీక్ష చేశారు. ఆయనకు చనిపోయేటం తిటి రోగలక్షణాలు లేవు. రమణయ్యలో కనిపించలేదు. నాడి చూస్తే, కొద్ది నీరసం చూపించినా, పాతకలా కొట్టుకుంటుంది. రమణయ్య మూల్గు క్రమంగా ఎక్కువైపో తుంది.

డాక్టరుగారికి రమణయ్య రోగానికీ ఏమందుయివ్వాలో అర్థం కాలేదు. అయినా నీరసం తగ్గడానికి మందు కలిపి నోట్లో పొయ్యబోయారు. రమణయ్య పెద ములు గట్టిగా నిగించబడి ఉన్నాయి. ఎంతకత్తి ఉపయోగించినా, రమణయ్య నోరు పేకలలేదు.

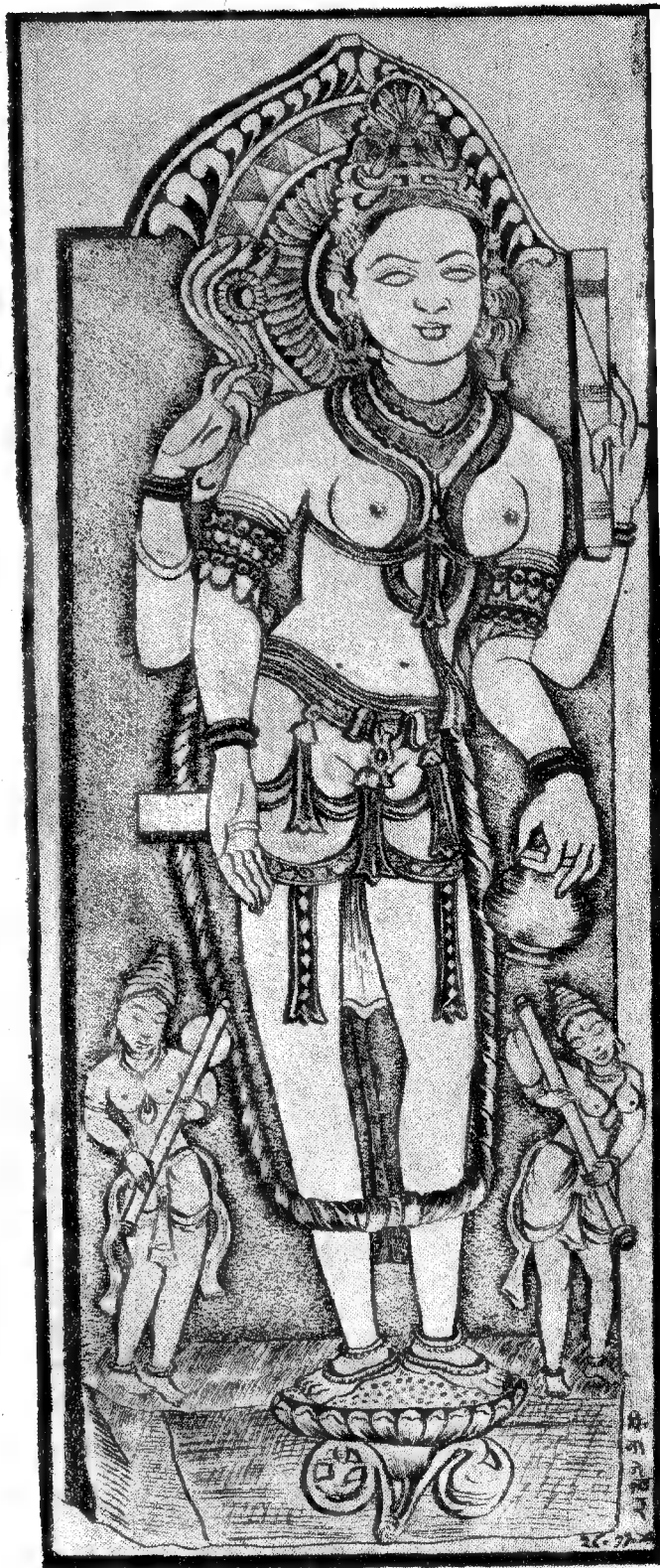
డాక్టరుగారు పిచ్చి వాళ్ళకుకూడ చికిత్స చేయడం తెలుసు. తన ఆసుపత్రిలో పిచ్చివాళ్ళవరైనా మందు త్రాగక అల్లరి చేస్తే, గట్టిగా తిన్ని, మందు తాగించడం ఆయనకు అలవాటు. ఆ అలవాటైన పద్ధతిలో, డాక్టరుగారికి ఏమీ తోచక, రమణయ్య రోగం బాగా అర్థంకాక, బలవంతాన్ని అతన్ని కూర్చోపెట్టి, ఎడాపెడా, నాల్గువేళ్ళూ అంటుకునేటట్లు చెంపలుగట్టిగా వాయించారు 'మందు త్రాగమని' అరుస్తూ.

అంతవరకూ చనిపోయే లక్షణాలు చూపిస్తున్న రమణయ్య 'బాబోయి! డాక్టరుగారూ! కొట్టకండి. బాబోయి! మందుత్రాగుతా!' అని మంచమీదనుంచి గబుక్కునలేచి ఒక్క గంతు గంతాడు. యీ విచిత్రం అంతా చూసి 'పెల్లివారు గొల్లమని నవ్వసాగారు.

డాక్టరుగారికి రమణయ్యరోగం గబుక్కున అర్థం అయింది. ఇది ఒకవిధమైన తిక్కగాని మరేమీ గాదని రమణయ్య వ్యధిమీద యింకోరెండు గుద్దులుగుద్ది, బలవంతాన భోజనం తినిపించి, రమణయ్య నీరసం పోగొట్టాడు.

పదిమందిలోను రమణయ్య చూసిన విచిత్ర ప్రవర్తన చూసి గౌరీనాథం గారు 'ఇటు రంటి అల్లుడు నా కర్మకొద్దీ దొరికాడని' బాధపడి చిన్న పుచ్చుకున్నాడు. 'నీ అల్లుడికి ఏ రోగం లేనోయి. దొంగ రోగం కాని' అన్నారు డాక్టరుగారు నువ్వు తూ గౌరీ నాథం గారితో. రమణయ్యను చూసి, పెళ్ళి వారంతా ఘక్కుమని అడే నవ్వడం మొదలు పెట్టారు. 'పెల్లివారంతా' మెల్లిగా పిల్లిపోయాక 'యీగొడవం తా ఏమిటి రమణయ్య,' అని నేనడుగుతే చచ్చినట్లు

(25-వ పేజీ చూడండి)

సరస్వతి శిలాప్రతిమ

—శ్రీ పి. నాగేశ్వర రావుగారు రచించిన రేఖా చిత్రం

స్వయం సేవ

రెండవ మహా సంగ్రహం

చార్లెస్ డికెన్స్

మృత్యుశకటాలు కిరకారావంతో పారిన నడివిధుల గుండా సాగిపోతున్నాయి. అనాడు ఆరు శకటాలు, గలటైన్ పికాచి రక్తదాహం తీర్చటానికి నరబలము మోసుకు పోతున్నాయి. మానవునకు ఊహజ్ఞానం కలిగినవాడినంటే అనేక పికాచి రూపాల్ని ఊహించాడు. ఆ మహా పికాచిల రూపాల నన్నిటిని సంకలనంచేసి గలటైన్ అనే యీ భీభత్స పికాచాన్ని సృష్టించాడు. ప్రాస్తు యెంతో సారవంతమైన గడ్డ; అయినా, అక్కడ ఒక గడ్డిపోచగాని, ఒక చిన్ని మొక్కగాని పంటమరించి పెంపొందటానికి తగిన వాతావరణ మేమీ కనపించలేదు గాని, ఈ గలటైన్ మహమ్మారి పుట్టుకురావటానికి తగిన వాతావరణం పుష్కలంగా లభించింది అప్పుడేగాదు ఎప్పుడైనాసరే, మానవ జాతిని ఆ రకం సమ్మెలుబెట్టి పాగగొడితే, తప్పనిసరిగా అలాంటి వికృతరూపాలు దాల్చి తీరుతుంది. హింసాబీజాలు నాటుకుంటే అహింసాఫలాలూ కాస్తాయా?

ఈసీకాలం, యిండ్రజాలంచేసి ఈ మృత్యుశకటాలను మట్టి వింతగా మార్చి వేసిందనుకొండి—మరినా ఏవిధంగా మారుతై—నిరంకుశులైన చక్రవర్తుల ఉక్కురథాలుగా మారతై; భూస్వామిక వర్గాల విలాసకూటాలుగా మారతై; కులటల క్రిడామందిరాలుగా మారతై; పవిత్రులైన మతాధికారులకు మారుగా దొంగలకు తోడుమోతులకు ఆకరములైన జనతాపాదనా మందిరాలుగా మారతై, అన్నానికి ఆపన్నులై అటమటించే లక్షోపలక్షల పేదరైతుల పూరిగడిన లుగా మారతై.

ఆ మృత్యుశకటాలు అలా రోజూ పెడుతూనే వున్నయ్య; రోజూ చూస్తున్న దృశ్యమేగనుక యెవ్వరూ వాటిని లక్షిం చటంలే. ఏ ఒక్క తలా, ఏ కిటికీలోనుంచి తొంగిచూడటం లేదు.

ఆ బళ్ళలో పెడుతున్న వాళ్ళలో కొంతమంది మానవ జీవిత చైచిత్రిని తలపోసుకుని విభ్రాంతిపడుతూవున్నారు. కొంతమంది మాతాపితృ తలలు వంచుకు కూర్చున్నారట. కొంతమంది కళ్లు మూసుకుని కూర్చుని వ్యాకులమైపోతున్న మానవులను జూడదీసు కోవటానికి ప్రయత్నించుతున్నారు. అందులో ఒకడు సిచ్చెర్లి పోయి పాటలు బాడుతూ బండిమీదే లేచి నిల్చుని నాట్యం చెయ్యటానికి ప్రయత్నించుతున్నాడు.

ఈ బళ్ళకుమందుగా ఒక చిన్ని ఆశ్వికదళం నడుస్తోంది. వాళ్ళను జనం ఆనాడు ఒకే ప్రశ్న అడుగుతున్నారు. ఆ ప్రశ్నకు ఆ సేపాయిలు మాడవబండి చివరో కూర్చున్నట్లు ఒక మనిషివంక చూపిస్తున్నారు. ఆ వ్యక్తి నాశనమైపోవాలని, అతని శేరెట్టి పెడబొబ్బలు పెడుతున్నారు. అతను ఈ కిరకేకల్ను పట్టించు కున్నట్లు లేదు; అధనా ఎప్పుడన్నా వినిపించుకున్నా, ఒక చిన్ని

చిరునవ్వు నవ్వుటం వివహా, అతనిలా పెద్ద బొబ్బలు కనా పించటంలేదు. బండిలో అతని ప్రక్కనే, అతని చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుని ఒక అమ్మాయి కూర్చున్నది; ఆ అమ్మాయిలో యెదో మాట్లాడుతూ ప్రకారంగా కూర్చున్నాడు.

ఆ మృత్యుశకటాలకోసం యెదురుమాస్తా, ఆ గూఢచారి జైలుగోరై చర్చి మెట్టమీద నిల్చున్నాడు; బళ్ళు అక్కడికి రాగానే అదుర్దాగా ముందుబండిలోకి తొంగిచూచాడు. 'అమ్మయ్యా! దీని శేతు.' రెండో బండిలోకి తొంగిచూచాడు 'చచ్చాం! దీని శోడా శేతు—నా ప్రాణాలమీదకి తెచ్చాడలే వుంది.' మూడో బండిలోకి తొంగిచూచినవరవాత అతని ప్రాణాలు ఒడుగు బడయ్య; 'అమ్మయ్యా! బతికాం' అనుకు న్నాడు. 'ఎప్రిమాండ్ ఇండ్లలో ఎవరు' అని, అతని ప్రక్క నున్న మనిషి ప్రశ్నించాడు. 'అడుగో ఆ బండి చివర కూర్చున్న మనిషి' అని గూఢచారి సమాధానం చెప్పాడు.

'ఆ అమ్మాయి చెయ్యిబట్టుకున్న మనిషేనా?'

'మరే—'

'ఎప్రిమాండ్ నశించారీ—బూర్జువాలు నశించారీ! ఎప్రి మాండ్ నశించారీ!' అని వ్యక్తి గావుకేకలు పెట్టాడు.

'మమ్!—ఊరలో ఎందుకొచ్చినాడవ' గూఢచారి ఆ వ్యక్తిని నెమ్మదిగా బ్రతిమిలాడాడు.

'ఏంటాయీ—ఏవిటే?'

'ఏవీలేదు—అయిదారు నిమిషాల్లో ఎలానూ చావబోతు న్నాడుగా—కాస్త ప్రకారంగా వుండనీ'

కాని యీ సమాధానం ఆ వ్యక్తికి నచ్చలేదు: 'ఎప్రి మాండ్ నశించారీ'—అంటూ కేకమీద కేక పెడబొబ్బలెత్తే వున్నాడు. ఈ కేకలు చెవులబడి, మాడవబండిచివర కూర్చున్నట్లు ఆ వ్యక్తి తల పైకెత్తి అతనివంక చూచాడు. అతని ప్రక్కనే గూఢచారి కనపించాడు. ఎప్రిమాండ్ అతనివంక చూసు న్నట్లు గమనించగానే, గూఢచారి, నెమ్మదిగా ముఖించాడేనీ జనంలోకి కుప్పకూర్చాడు.

సరిగా మూడుగంటలు కొత్తేసరికి మృత్యుశకటాలు గలట టైన్ దగ్గరికి వచ్చి ఆగినై. దానిముందు వేసివున్న కుప్పిలమీద ఉద్యానవనంలో కూర్చున్నట్లు కులాసాగా కూర్చుని, అడవాల్ లతలు కుప్పకంటున్నారు. ముందువరనలో వున్న ఒక కుప్పి మీద యెక్కి నిల్చుని ప్రతీకారినే, మాడమ్ డిఫార్ట్ రాకకోసం చెయ్యికి తో పెడుకుతోంది.

'ఏయ్! మాడమ్ డిఫార్ట్ ఎక్కడేనా కనపించిందా'—

ఎవరికన్నా కనపించిందా అని పెద్దపెట్టిన కేక లేస్తోంది.

'రోజూ తప్పకుండా వచ్చేదే' అన్నది, ప్రక్కనున్న కుప్పిలో కూర్చుని లతలు కుడుతున్న మరో స్త్రీ.

అనువాదం: తెన్నేటి సూరి

‘రోజూ మాటేవిడిచి, ఈ వేళా వచ్చి తీరుతుంది—తప్పకుండా వచ్చి తీరుతుంది’—

‘సరే!—మరికొంచెం బిగ్గరగా కేకబెట్టు ఎక్కడైనా జనంలో నిల్చునుండేమా?’ అని మరో స్త్రీ సలహా ఇచ్చింది.

ఎంత కేకలుబెట్టినా యేవీ లాభం లేకపోయింది—వాలంటీర్ యువకులను వీధి వీధికి ఉరుకులు బెట్టింది. ఎక్కడా పతాకం లేదు.

‘ఫీ! ఫీ!—ఎంత దురదృష్టం—అప్పుడే బతుకానే వచ్చాయో—ఎవరీమూండ్ ను మరో తూ. గం. లో తలగొట్టేస్తారు. మాడమ్ మాడమ్ మాడమ్—ఏవిడిచి చెయ్యాలి?’

■ మాతృభాగ్యుల్ని బళ్ళల్లోనుంచి క్రిందికి దింపుతున్నారు. గలపైన నిర్వాహకులు యెర్ర చొక్కాలు తొడుక్కుని సిద్ధమయ్యారు.

కసాల్ని ఒకతల తెగి క్రిందబడ్డది; లతలు కుట్టుకుంటూ కూర్చున్న భాగ్యశాలినులు తలలు పైకెత్తకుండానే ‘ఒకటి’ అని లెక్కవేశారు. రెండోతల తెగిపడ్డది, మూడోతల, నాలుగోతల పరసని తెగిపోతున్నాయి. చివరికి మూడోబండిలోనుంచి సిడ్డీకార్బన్, అతని చెయ్యిపట్టుకునిఉన్న అమ్మాయి బండి దిగారు.

భీభత్సంగా పైకిలేచి క్రిందికిపడుతూ మానవశిరాలను వరికి కుప్పలుబోస్తున్న గలపైన యంత్రం ఆ అబలకు కనుపించకుండా, ఎవరీమూండ్ ఆమెను తనవైపు తిప్పి నిల్పే బెట్టుకున్నాడు. ఆస్త్రీ దీనవదనంతో అతని ముఖంలోకి మాన్తా అంత్యఘడియలో తనకు అసరా అయినందుకు అతనికి వందనాలర్పించుకుంటోంది.

‘నీవు నాకు యంత అసరా యివ్వకపోతే నేను యంత ధైర్యంగా వుండగలిగేదాన్ని గాదు. నేనసలే కంగారు మనిషిని. ఈ అంత్యఘడియల్లో భగవంతుడు నిన్ను నాకు సహాయం పంపించాడు నిజం!’—

‘అలా కాదు కులీ! నిన్నే నాకోసం పంపించాడు. చిట్టితల్లి ఇలా నా ముఖంలోకి మాన్తా అన్నీ మరిచిపో!’

‘నువ్వు నాచెయ్యిపట్టుకు నిల్చున్నంతసేపూ, నేను మరో బడయ్యమేదీ ఆలోచించను—వాళ్ళు నన్ను త్వరగా అంతం చేస్తే అంతే చాలు’—

‘తూ.గం.లో లేత్తేస్తారు—ఆ భయం అక్కలేదు’

చుట్టూ జనంలో వుండి కూడా వాల్లిదూరం ఒంటరిగా వున్నట్టు బిగ్గిరిగానే మాట్లాడుకుంటున్నారు. వైవిధ్యవాతావరణాలలో పెరిగి చివరికి అంత్యఘడియలు వచ్చేసరికి యిరువురూ

నన్నిహితూలై చెట్టాపట్టాలు కట్టుకు మాతృభాగ్యదయలో లయించబోతున్న విశ్వమాత కూర్చుంటానం.

‘నువ్వు మహా పురుషుడివి—పరమాపుణ్యి—కడసారి ఒక్కమాట అడగాలని వుంది—ఏమీ తెలియని అజ్ఞానురాలిని లోపల సంధనంగా వుండి అడుగుతున్నాను.’

‘అడుగు తల్లీ!—సందేహం మొదలు’—

‘నాకు ఒక పినతండ్రి కూతురుంది : నాకుమల్లే నే అదీ తల్లి తండ్రి లేనిబిడ్డ; నాకంటే ఒక అయిదేళ్ళు చిన్న. దీక్షణ ప్రాంతపు ఒక పల్లెటూర్లో ఒక పేద రైతుయిల్లో వుంటోంది. దారిద్ర్యం మాకిద్దరికీ యెడబంధాలు చేసింది. నాకు యిలాంటి కతి పట్టొందని పాపం దానికి తెలియదు—నాకు ఉత్తరం వ్రాయటం చేత గాదుగా—చేతనైనా ఈ సంగతి దానికి యెమని వ్రాయను—దానికి తెలియకుండా వుంటే మంచిదంటారా?’

‘అవును—తెలియకపోవటమే మంచిది.’

‘నేను అనుకుంటున్న దేవింటే—ఈ రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వానికి యీ రక్తదాహం కొంచెం ఉపశమించి, ఈ బీదజనానికి యేదైనా కొంచెం మేలు చెయ్యగలిగితే, అది కూడా ముఖంగా వర్గీల్లో చిరకాలం బ్రతుకుతుం దనుకుంటాను—బాగా ముసలిదైపోయేదాకా.’

‘అయితే యేవిడిచి తల్లీ?’—

‘నేను దాన్ని చూడాలంటే దేవలోకంలో ఎంతో కాలం బెంగ బెట్టుకుని ఎదురుమాన్తా కూర్చోవాలనుకుంటాను’

‘అక్కలేదు పిచ్చితల్లీ—అక్కడ—కాలవ్యవధులు, కష్టాలూ యివన్నీ వుండవు’—

‘అబ్బా ఎంత చల్లనిమాట చెప్పావు—అజ్ఞానురాలిని తెలియక యేడుస్తున్నాను—నిన్ను ఒక్కసారి ముద్దు బెట్టుకోనా—నా వంతు వచ్చేసిందా?’—

‘అలా!’—

‘ఆ దీనురాలు అతని పెదవులు ముద్దుబెట్టుకుంది; అతను ఆ చిన్నదాని పెదవులు స్పృశించాడు. ఇద్దరూ పరస్పరం దీవించుకున్నారు. చిరసమస్త సమస్తా అతని చెయ్యి వదిలేసింది—గలపైనలో తల తెగిపోయింది—లతలు కుట్టుకుంటున్న అమ్మలక్కలు—‘యిరవైరెండు’ అని లెక్కవేశారు.

‘నేను ఉత్తానకారకుణ్ణి—నన్ను నమ్మిన జీవి నశించడు! అన్న భగవద్వాక్యాన్ని స్మరించుకుంటూ కార్టక్ ముందుకు నడిచాడు.

[సంపూర్ణం]

ఒకసారి న్యూయార్కులో —“ఏయ్, మిప్టర్! నీజేబులో వోయ్! యీ అమెరికాలో భారతీయ వర్తకు డొకడు వున్న డబ్బంతా యిస్తావా, మొదటిగా లేకుండా వుండో రాత్రినీమా చూసి బస చేసిన లేకపోతే నీమొదడు కొరికెయ్య ముక్కాని, డబ్బు లేకుండా మాటలకు తిరిగివస్తున్నాడు. మన్నావా?” అన్నాడు. బ్రతకటం మాత్రం మహా దారిలో ఒక దొంగ అడ్డుపడి వర్తకం—“కొరికితే కొరిక చెడ్డకష్టం.”

చందమామ కవితలు

‘మట్టితో తయారైన శరీరం కాలిమట్టిలో కలిసిపోయింది. పంచభూతాలపాళ్లు పంచభూతాలతో కలిసిపోయాయి. విరిగిన పంజరంలోంచి చిలుకవలె ఆత్మ యొక్క డికో యెగిరిపోయింది. ఇదే యీ భవసాగరంలో మానవజీవన యాత్రారంభం, ప్రగతి, అంతం.....’ ఈజీచెరులో కూచుని వేణు వేదాంతపు మైకంలో మునిగి పోయేడు.

కాని ఆమరపుక్షుణికం. ఎంతలో ముగిసి పోతుందో యాత్ర యొవ్వరికే తెలీదు. అదే ఆగోచరపదార్థంయొక్క పరమరహస్యం! ఎదురుగా పేచిలుమీద వున్న ఫోటోలో శ్యామల పెదవులమీద చిరునవ్వు తురగలిస్తోంది. ‘ఎందుకొదగులు! మనసు శరీరం దృఢంగావున్న యామాడు పదులు నిండని మీకు నేను చెప్పాలా! నేను భౌతికంగా మీ యెదుట లేనుగాని, కొంచెం మీలో పరిశోధించుకొండి. మీ అంతరాళంలో ప్రతి అణువు నా ప్రణయంతో పులకించడంలేదా?...’ వేణు శరీరం జలదరించింది.

‘ధైర్యం వహించువేణూ’ అన్నాడు ప్రాణమిత్రుడు రాజారావు తనవొడిలో వొరిగిపోయి వెక్కివెక్కి యేడుస్తూన్న వేణుతో.

‘ఏం ధైర్యం వహించేది రాజా... ఇంత దగా యొక్కదేనా వుంటుందా... నిమిష నిమిషాన్నీ పన్నీరు పాయసంతోనింపి, మాజేళ్లపాటు నన్ను మరపించిన శ్యామలే లేకపోతే, యింకా ధైర్యం యేమిటి!...’ అతడికి దుఃఖం కట్టలు తెగిన యెదులా పొర్లి పొర్లివస్తూంది. ‘నాకు దేవుడిచ్చినది గుండె గాని బండరాయికాదు.....’

‘అందుకే దాన్ని చిక్కబట్టాలి. దృఢం చెయ్యాలి. బండరాయి యేపాటి! సుల్లిపెట్టికొడిలే పాడి అవుతుంది. వజ్రాఘాతాలవంటి కష్టాలు వచ్చినా నిభాయించుకుని తిరుగుతూన్న గుండెలు నీచుట్టుప్రక్కనే యెన్నో వున్నాయని తెలుసా?...’

వేణులేచి కన్నీరు తుడుచుకొని ‘నువ్వన్నదాంట్లో సత్యంవుండేనా’ అన్నట్టు చూసేడు రాజారావు వేపు.

‘రాజా! ఇప్పుడెక్కడనుండీరావడం?’

‘తూనానుంది. నాకు తూనా అదిరి అయినట్టు నీకొకా తెలియజేయలేనా లేదు, యీలోగా యీవార్త తెలియజేసింది మీవదిగె.....మీవదిగెను నెలలు నిండేయికదా...మా పూరంతా శాదస్తులమయం ..... అయినా గాని వేణూ! జబ్బుగా వున్నప్పుడు తెలియజేయరాదా. ముఖమైనా మూడూనికి ప్రాప్తి కలుగును. మీ వివాహానికి రాతపోయేను!’

‘నాకుమాత్రం చెప్పిందా? ఎంత అదార్థుగా దగాచేసింది’ బరువుగాజవాబిచ్చేడు కన్నీళ్లు పెట్టుకుంటూ. కర్మచెయ్యడానికి లేస్తూ జాలిగా రాజారావువేపుమాసి ‘వన్నెండు అయిపోయేదాకా వుండిపోనా గుండె కొంచెం తుడుటవడుతుంది’ అన్నాడు.

వేణు పెడిపోయేకా రాజారావతని పడక గది పరీక్షించ జొచ్చేడు. అల్మారాలకున్న అల్లిక తెరలు, రంగురంగుల చైనా

శ్రీ అంగర వెంకటకృష్ణారావు, శ్రీ ఆలమూరు సూర్యనారాయణ

కూజాలలో నుండరమైన కాగితంపువ్వులు వస్తువుల అమరిక, గోడలకున్న పటాల సాంపుమాస్తా, వేణు యీ మాజేళ్లయీ జీవితం వొకతీయనికలలా గడిపి వుండాలని గ్రహించేడు. వెంటనే పోల్చేడు యీ చిరవియోగం తను జోధించినంత నుకువుగా భరించరానిదని.

‘వేడినీళ్లు సిద్ధంగావున్నాయి, పోనుగో నాయిసా’ అంది వేణు మేనత్త. రాజా వెనక్కుతిరిగి క్రిందిపెదవి కొరుకుతూ అన్నాడు, ‘అత్తయ్యా! నిజంగా వేణుకు తీరనికష్టంవచ్చింది.....’

‘చౌనునాయనా... వాళ్లతోడి పోయినప్పటికెంతవాడు. ఆనాటినుండి నా చేతులలోనే పెరిగాడు. తల్లిదగ్గరకు వెళ్లేవాడే కాదు. ఆమెపోతే వాడికి లోటేలేనట్టుంది. కాని యిది భరించరానిది. కుమిలి పోతున్నాడు.

‘శ్యామల ఫోటోలేదా?’

‘లేకేంనాయనా... యెన్నో వున్నాయి. మున్ననే అన్నీ యే పెట్టెలోనో దాచేశాడు. వాటిని చూడను, యేడవను. పోనీ అవి తెలులేకుండడమే నయంఅనుకున్నా.’ ‘అత్తా మీరేం అనుకోకుండావుంటే నోటి అంటా...’

‘చెప్పనాయనా అనుకోడానికేముంది.’ ‘వేణుని త్వరగా జొరయింటివాడిని చెయ్యడం శ్రేయస్కరం...’

‘నువ్వుచెప్పింది నిజం...’

‘మీరు చెప్పండి వాడితో...’

‘నామాట వింటాడా...’

రాజారావు పెద్దగా నిట్టార్చేడు.

రాజారావు అన్నమాటలు బాపకానికి వచ్చి వెకిలిగా చిన్న నవ్వు ■ స్వేడు వేణు. ‘నన్నొకయింటివాడిని చేస్తాడట!’ తిరిగి మేళనగా గళరవంచేసి పెదవులు విరిచేడు.

నీళ్లు పోసుకోవడానికి వెళ్లినప్పుడు సబ్బుడబ్బి తువ్వలు పట్టుకుని యెవరో చెనకవచ్చినట్టు, భోజనం చేసి ఆఫీసు బట్టలు వేసుకుంటూంటే చీలిన తమలపాకు అందించడంలో గాజుల సవ్వడి వినిపించినట్టు, తలంటి పోసుకుంటూంటే తనశరీరంమీద గండు చేపలవంటి కను చూపులు ప్రాకుతూన్నట్టు, అనుభూతి పొందుతూ, వెంటనే అది తన శ్రమ అని తెలిసి, జీవితం యెంత మాయ నాటకం? అనిపించేదలనికి. ఎంతమాయ నాటకమైనా సమపాత్ర లేకపోతే యంత కష్టం! సంభాషణలు లేక జీవితం అంతా స్వగతాలమయమైపోతే, ఆ బరువు యత్తడం యే మానవుడి తరం! ఈ ఆలోచన తట్టగానే అతని గుండెలు అశృభారంతో కృంగిపోయాయి!

అతడు తనయ యీ ఆలోచనలలో మురిగిపోయి, బహిః ప్రపంచాన్ని మరచిపోతూన్న విషయం మేనత్త గ్రహించింది. అలాంటి సమయాల్లో అతని నేడో ప్రస్తావనలోకి దింపి మనోవేదన పువళమింపజేసేందుకు ప్రయత్నించేది.

‘ఎన్నాల్లిలా దిగులు పడతావు నాయనా? నీకేం లోటు? నువ్వు సమృద్ధి

చూపితే వందలకు వందల సంఖ్య అందాలూ ఉన్నాయి. ఒక యింటివాడిపై వంశం నిలబెట్టడం నీదిది.

‘అత్తా నాకా అదృష్టం యీ జీవితంలో లేదు. శ్యామల నన్ను తన తో న్యర్థధామంలోకి తీసుకువెళ్ళి, నన్నక్కడ నుండి వరకక్షాపంలోకి తోసి, తనుమాత్రం అక్కడే వుండిపోయింది. ఈ జీవితయాత్రలో నాకు తిరిగి శ్యామలవంటి సహప్రయాణికురాలు లభించదు.’

‘వెట్టివాడా! లోకంలో మంచితనం, అందం నిండు కొన్నాయ నుకున్నావా, రాజావద్దనుండి రేపా నేడో జాబురాదా! చూడు నాజ్యోతిషం. నీకు యీ వైశాఖ మాసంలో వివాహం కాకపోతే నాపేరు నీతమ్మకాదు. నాకూ శక్తి వుడిగి పోతుంది. సాయంలేకుండా ఎన్నాళ్ళ దగలనీ సంసారం; అని ఆమె వంటింట్లోకి వెళ్ళింది.

వేణుకీ మాటలు చేదనిపించేయి. తన బాధ విశ్లేషిస్తే తెలివనుకున్నాడు. ‘కాలిన ప్రేయసి దేహం, కాగుకంపు యీలోకం!’ అన్న నూకెలో లోతు అనుభవించినవాడే గ్రహించగలడు.

* * *

ఉన్న పాళ్ళంగా బయలుదేరి రమ్మని రాజారావు వ్రాసిన పుత్రరంమీద నెల్లూరు వెళ్ళేడు వేణు. ఆ పిలుపుకు అర్థం వేణుకు తెలియగాని, సీతమ్మకు తెలుసు. ఆమె తన పెట్టెలో నీలు, చాక్కలు నెలం పంచలు సర్దుతూంటే, ‘ఏమిటరా నీ చాదస్తం! ఎందు కివన్నీ పెళ్ళికడుతున్నట్టు’ అన్నాడు. ‘అలాగే నాయనా, నీ నోటిమాటగా వొక్కడివేవెళ్ళి, యిద్దరుగా తిరిగిరా’ అని దీవించింది.

తన భార్యపోయిన ఏడాది తరవాత రాజాని చూడగానే వేణు వికార శత్రు లలో అరుణరేఖలు ప్రస్ఫుటించేయి. అంత అదార్తుగా తనను పిలిచినందుకు కారణం కూడా అడగ లేకపోయేడు. గొంతులో వుండ బిగుసెక్కిపోయింది. కాని రాజా భార్య కాంత కాఫీ తెచ్చి అతనిముందు పెట్టగానే అతని హృదయంలోంచి దుఃఖం వుబికి కన్నీళ్ళు జలజల రాలేయి.

‘నాయనా, గడిచిపోయిన కాలం తిరిగి రాదు. నువ్వు చిన్నవాడివి. మగవాడివి. నీ హృదయం మహా సముద్రం.’

‘నేను నిర్భాగ్యుడిని వదినా. నా గుండెలో మానసి గాయం యేర్పడింది...’ విద్యావంతురాలైన ఆమె సైతాలలో

వెలుగులు వెలిగేయి. జనాబు చెప్పలేదు. వనశపండువంటి తన పిల్లడిని అతని వడిలో వదిలి, లోపలికి వెళ్ళింది. ఆమె చేష్టలో అతని కొక దివ్యసందేశం గోచరించినట్టయింది.

రాజారావు, వేణు భోజనాలు చేస్తూ వున్నాడు. కాంత వడిస్తూంది. ఆమె నిర్మల హృదయంలోంచి వచ్చిన నవ్వులు చిరు మువ్వల రవళిలా మోగుతున్నాయి.

‘మరిదిగారు మోమోట పడకండి. కావలసినవి అడక్క అక్కరలేనివన్నీ వేయించుకోండి’ ఈ దోస్యాని కఠినికి పకాలన నవ్వు వచ్చింది.

రాజా అందుకున్నాడు, ‘కబుర్లు చెప్పక పోతే ఒక మంచిచెల్లెల్ని సంపాదించుకోరాదూ. ఆ కావలసినవి అక్కరలేనివి అవిడే చూసుకుంటుంది.’

‘సంపాదించిపెడితే నాకేం బహుమానం యిస్తారు మరిదిగారు?’ వేణు వెల వెలబోయేడు.

‘మా తమ్ముడితరపున నేను జనాబు చెప్తున్నా...!’

‘మారేం వకాల్తుతీసుకొన్నారా?’

‘ఔను... మరి వోదిసెలు లంచాలకు దిగితే, అన్నలు వకాల్తు తీసుకోక

శ్రీ కృష్ణ నివంశం విశ్వవ్యాప్తం

క్లాప్రొతు అనే పాశ్చాత్య పండితుడు “Asia Polyglotta” (ఆసియా ఖండపు నానా భాషలు) అనే గ్రంథములో యిలా వ్రాసియున్నాడు. రష్యా యొక్క ఉత్తరభాగమైన సైబీరియాలోను యూరోపు ఖండ ఉత్తరభాగమైన ఫిన్లండు దేశములోను “సమ్మే మేదులు” అనే తెగవారున్నా “చేదెలు” అనే తెగ వారున్నా కలరు. “శ్యామ” అనునది శ్రీకృష్ణుని కొక బిరుదనామము వంటిది. ఈ యదు వంశజులు “శామ

యదులు” అనబడేవారు. వీరే “సమాయదులు” లేదా “సమ్మయేదులు” అని వ్యవహరింపబడుతున్నారు. “చేదెలు” అనబడే తెగవారు “జేదులు” లేదా “యదులు” అని గ్రహించవలెను.

యదు వంశీకులు చిరకాలము మధ్య ఆసియాలో రాజ్యము చేసినందు మధ్య ఆసియాలో పైజెప్పిన తెగల వారుండినట్లును “రేమూసా” అనే పండితుడుకూడా వ్రాయుచున్నాడు. జేదు జాతివారు “యద్ కీడం” అను ఒకానొక

వర్ణత్రేణిసీమ నాకమించి యున్నట్లు మొగలాయివంశపు మొదటిరాజైన బేటరు చక్రవర్తి వ్రాసియున్నాడు.

క్రీస్తు పుట్టుటకు పూర్వము 1200 సం॥లకు పూర్వమే యదువంశీకులు భారతదేశమును విడిచి పెట్టినప్పుడు “యద్-కీ-డం” అనే చోట వారు ఆగినట్లుగా రాజపుటా నాలోని కైసాల్మరులో లభించిన యదువంశ చరిత్రలో ఉంది. “యదు-కీ-డం” అనగా “యదుదుర్గము” అని అర్థం.

★ రెండవ కూర్పు ★

యెలాగు? ఏజెంట్ గడువులో బారసాల బాకాముక్కు తినిపిస్తాడు.

‘అ మాట మీదే నిలవండి... ఏం నాయనా వేణూ, మీ అన్నయ్య చెప్పింది నీసలేనా?’ వేణు తలయెత్తి ‘అః?’ అని ప్రశ్నించేడు. ‘నేను కొంచెం పరాకుగా వున్నా. మీరేం అంటున్నారో సరిగా వివదించలేదు...’

కాంత రాజావేళు కన్నులగజేసింది. రాజా అది అర్థం చేసుకున్నాడు.

‘మరేం లేదు వేణూ. ఈ వ్రాల్లో నీ కొక సంబంధం అగుపించింది. అప్పరసవంటి పిల్ల—పదహారేళ్ల ప్రాయం...’

వేణు చేతులో వున్న కడి విస్తరిలో జార విడిచేడు. తన మోడు లేచిపోయిన వృద్ధుడు వృక్షాన్ని తిరిగి చిగిర్చించే చల్లని వాస యీ జీవితంలో కురుస్తుందని అతనికి యేమత్రం నమ్మకం లేదు. జీవితప్రయాణంలో అడుగు పెట్టగానే తన కళ్ళు విరిగి పోయాయి. పడినచోట పడివుండడమే గాని

గత్యంతరంలేదు. మరగాళ్లు మరగాళ్లే! క్యామల వొక అపూర్వముణి! తన చేతిలోంచి కాళగర్భంలోకి జారి పోయింది. తిరిగిరాదు... ఇలా పరుగెడు తున్నాయి అతని వ్రాహులు.

కాంత అన్నది ‘నాకు తెలుసునాయనా నీ బాధ, నాకు వృద్ధయంవుంది. కాని నేను నూటిగా చెపుతున్నా. మా సలహా కాదనకు. ఈ అవకాశం జారవిడకు. నీ దుఃఖాన్ని, నీకు ఆపాదింపబడిన లోపాన్ని మరపించే సాందర్యరాశి నువ్వు ‘పై’ అంటే నీ పాదాలమీద వాలబోతున్నది. కాదనకు. ఎన్ని నదులు వచ్చి తనలో ప్రవహించినా భరించే సముద్రం వురుష వృద్ధయం... చేలపడకు...’

‘వెంటనే రాజా అందుకున్నాడు. ‘పోనీ నీకంత బందిలేదు. మధ్యాహ్నం వాల్లింటికి వెడదాం. పిల్లనిచూడు. తరవాత నీయిష్టం అతని మానం అర్థాంగికారంగా గ్రహించే రా దింపకులు.

మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకు రాజా, కాంత, వేణు మాపులకు వెళ్లారు.

గదిలో చాపమీద రాజా, వేణు కూచున్నారు. కాంత, పెళ్లి కూతురు తల్లి, పెళ్లి కూతుర్ని తీసుకువచ్చి యెదురుగోడ దగ్గరగా వేసిన చాపమీద కూచోపెట్టారు.

పదహారేళ్ళ పడుచు. సాష్టవం కలిగిన శరీరం. బంగారుచాయ మేను. చెంపకు చేరజేసి కళ్ళు. జరికబ్బి అంచుకుట్టిన తెల్ల పట్టుచీర, ముదురు ఆకుపచ్చరంగు సిల్క్ షోలీ ధరించింది. ఆమె నేత్రాలలో నీగ్ల కన్న భయం యెక్కువగా గోచరం జోతూంది.

‘అమృతం! వొక పాట పాడమ్యా’ కాంత పురమాయించింది. అమృతం తన అమృతకంఠంతో పాడిన పాట యెంతో జాలిగా వుంది. వేణు గోడలకున్న చిత్రాల కేసి చూస్తున్నాడు.

చూపులు ముగిసి యింటికి వచ్చేరు. వేణు తన నిరుత్సాహం వ్యక్తపరచేడు. తన స్వయంగా చూసుకుని కాదంటే వాళ్ళేం జేస్తారు. సాయంత్రం తిరిగి కాంత పెళ్లి వాళ్ళతో వొక బొంకు బొంకింది, వెయ్యి రూపాయలు వేణు యవ్వలేనన్నాడని.

అమృతం తండ్రి ‘అడవిల్లల వర్రకం’ చేస్తాడు. అప్పటికి పెళ్ళిచేసిన ఆరుగురు కూతుర్ల నీవెయ్యేసి రూపాయల కమ్మేడు.

వాళ్ళ జీవితాలు ధ్వంసం అయ్యాయని వేళ చెప్పక్కరలేదు. ముసిలి భర్తలతో వాళ్ళ యావనం అడవిగాచిన వెన్నెలైంది. ఇది కడగొట్టు అమృతం వంతు. వేణు చిన్న వాడని, అందగాడని అమృతంతల్లి మురిసింది. కొనకళ్ళంట రెండు దొంగమాపులు విసరి అమృతం వేణుని చూసి అతడిని తనకు భర్తగా ప్రపాదించమని భగవంతుని వృద్ధయంలో ప్రార్థించింది. కాంత తెచ్చిన వార్త ఆ తల్లిపిల్లల వృద్ధయాల్లో కార్పిచ్చు పడింది!

వేణు తనను నిరాకరించినందుకు అమృతం మొదట కన్నీరు వదలడం కార్పింది. కన్ను తండ్రి డబ్బు కమ్మర్చి చేత రాక్షసుడికి మలే ముసిలివాళ్ళకి శుంఠలకీ కూతుర్లని అమ్ముతూంటే, యీ సంఘం యెలా వొప్పుగుంటూందో అని ఆమెకు కోపంవచ్చింది. కడకు యీ సంఘనిర్మాతలైన పురుషజాతిమీదే ఆమెకు అసహ్యం కలిగింది. కాని యేం జేస్తుంది? తనకోసం కూడా యేమూలనో వొక డబ్బె యేళ్ళోనీ తాత సిద్ధంగా వుండివుంటాడు సంచలు పట్టుగుని. సంతోషో పశువును కొన్నట్టు కొనుక్కుపోతాడు. ఈ ఆలోచనలతో రాత్రి అంతా వెక్కిరిచెక్కి యేడ్చింది. ఆమె కన్నీళ్ళతో వృద్ధయంవలె పక్క కూడా తడిసిపోయింది.

ఆరాత్రి వేణుకూడా వృద్ధయాందోళనతో పుచ్చేడు. తెలతెలవారలతోంటే నిధి అరుగుమీద కూచుని ముఖం కడుక్కున్నాడు. అక్కడికి కొంచెం దూరంలో నిధి కొళాయివుంది. అటుగాడగానే అగుపించిన దృశ్యాన్ని అతనికళ్ళు నమ్మలేక పోయాయి. గుండెలు గట్టిగా కొట్టుకున్నాయి. అశ్రుయత్నంగా తన కళ్ళిటువెంపు నడిచాయి. నిశ్చిన్లు నిర్మానుష్యవాతావరణంలో కొళాయినిట్లు పట్టుగుంటూందొక పిల్ల. ఆమెను పరకాయించి చూడగానే వేణు తన జీవిత పుస్తకంలో పుటలు రెవ రెవ వెనక్కు తిరిగినట్లునుభూతి పొందేడు.

ఆమె అతడినిచూడగానే తల అటుకేసి తిప్పుకుంది. అతని శరీరం చమర్చింది. తడబడతూ, ‘మీ దేవురగిలా’ అన్నాడు. ఆమె నాగుపాములా కన్నుమంది. ‘ఎంత మోసగాళ్లు మగాళ్లు! పువ్వులను మట్టుకు పోతూ పరిమళంకోసం ఆకాశంకేసి ముక్కు తిప్పతారు’ అని సగంనిండిన బించె యెత్తుకుని చరచరసాగిపోయింది.

నిగాళతో, నిర్విణ్ణవృద్ధయంతో అతడింటి ముఖం పట్టుకుండగా కాంత బించెతో వస్తూ, అతడు కొళాయిచేరడం, అమృతం విడిపోవడం గమనించింది.

కరళ సాండల్వుడ్ సబ్బు
(సరిపెద్దమైన తెలమునుండే లేవారినది)

దినమంతా తాజాగా వుండుటకు

రళసాఫ్ ఇకాస్టిక్స్ కో. లిమిటెడ్.
పార్లమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా & కామర్సు
మద్రాసు, వారి ఒక డివిజను.

Sistas K S; 28

“నన్ను ‘గాడిద’ అన్నా వటగా!”

“అవును అన్న మాట నిజమే.”

“ఎందుకన్నావ్? మగా దగా తుమాహణ వేడుకొంటావా, లేదా?”

“వేడుకొంటాను.”

“ఎప్పుడు?”

“గాడిద గనుపించినప్పుడు!”

తరవాత యావిషయం వేణు రాజాతో చెప్పి అట్లుకంటే పిల్ల తనజీవితాన్ని తిరిగి ఆనందమయ్యం చెయ్యి గలదన్నాడు ప్రాధేయపూర్వకంగా. కాంత, రాజారావు అతనినిగా పక్కపక్క నవ్వు కొన్నార, చూపుల కల్పన కల్పన యేం జూసు కున్నాడో అని.

‘బాగుంది కాని తమ్ముడూ, నీకు నచ్చిన పిల్లని జతపరచే చాకచక్యం మీ వదిలే కున్నదిగాని నాకు లేదు. నీ పిటిషను ఆమెకు పెట్టగో...’ వేణు కాంతవేపు జాలిగా చూసేడు.

‘నేను ప్రయత్నిస్తాగాని, తెగిలే నాకేం బహుమతి యిస్తారు మరిదిగారు...’

రాజారావు భార్య కేళి చురచుర చూసేడు ‘కాంత, నీకు మాటమాటకీ బహు మతులేకే మరిలంచగొండివై పోతున్నావు.’ కాంత పక్కపక్క నవ్వింది, లంక మివ్వక పోలే...అని యేదో సామెత చెబుతారు లెండి.

‘అయితే నీకంత లంచం కావాలి?’

‘మందుగా చెయ్యిరాపాయిలు...’

రాజా వేణువెంపు తిరిగేడు ‘అలా చించుకో తమ్ముడూ...మంచి తరుణం...’

‘వేణు నవ్వుతూ ‘చెక్క పుస్తకం తీసుకురాలేదు...’ అన్నాడు. ‘పరవా లేదు, నువ్వు మాటిస్తే, నీ తరపున నేను మాట విప్పతాను.’

ఆరాత్రి అడపెల్లివారింట్లో పెద్ద యుద్ధం జరిగింది. సనేమి ఆ సంబంధం తనకు వద్దని, నిర్బంధిస్తే మాత్రం పురుషు తానని అమృతం పట్టుబట్టింది. కాని ఆమె మాట యెవరు వింటారు. అద్దచెపితే-మాత మారుస్తానన్నాడు లెండి.

మహా కష్టంమీద వివాహం జరిగింది. రాజా, కాంత, అమృతం తల్లి, అమృతం, వేణు తిరిగివచ్చేవారు. నీతమ్ము వృద్ధయం ఆనందంతో పున్నమనాటి సముద్రంలా పొంగిపోయింది.

కాంత స్వయంగా గది శృంగారించింది. అమృతానికి యెంతో నచ్చజెప్పింది. ‘చెల్లీ! నువ్వు బహు అదృష్టవంతురాలివి. వేణు నవనీత వృద్ధయము. అతడిని గుఖ పెట్టి నువ్వు గుఖపడు.’ కాని యీ సుద్దులు అమృతానికి రుచించలేదు. గదిలోకి బల వంతన వెళ్లి పోకమాల నక్కె నుంచుంది. గదిలో పోక వదిలి మి మె అ పాటు నిశ్శబ్దం. వేణు అమృతం చెయ్యి మృదు పుగా పట్టి ‘ఈకాసు నీ కొంగన కట్టని స్తావా?’ అన్నాడు. ఆమె చెయ్యి విసిరిపారేసింది. ధారాపాతంగా కన్నీరు గార్చి యెడ్డ జొచ్చింది. ఆమె దుఃఖాన్ని వేణు అర్థం చేసుకో లేకపోయేడు.

‘అమృతం! నావలయేం అపరాధం జరిగిందో తెలియ. జీవితంలో నే నొక పెద్ద దబ్బలిని వున్నాను. నేనీ జీవితం ఒంట రిగా గడవవలసిందే అని, యీ భారం నిన్నహాయంగా మోయవలసిందే అని తలచాను. నేనే అమాల్గమజిని పోగొట్టు కొన్నానో అది తిరిగి సహజంగా లభించదు. కాని నాయెడ విధి కరుణామృతం వర్షించిందని మురిసేను. నా వల్ల జరిగిన అపరాధం యేమిటో చెప్పితే అది దిద్దుకో దానికి ప్రయత్నిస్తాను. ఒకటికి రెండు భగ్గువృద్ధయాలు దురపిల్లడం నా అభి మతంకాదు. పువ్వులు మట్టుకు పోతూ, ఆకాళం కేసి ముక్కు తిప్పేనా? అదే పప్పుడు.”

అమృతం పెటతో కేళ్ళు కుడుచు కుంది. ‘చూపులకు వచ్చినప్పుడు నిరాక రింపబడిన నేను తిరిగి మీకలా నచ్చేను?’ ఈ ప్రశ్నకు వేణు అశ్చర్యపోయేడు. ‘నీచ్చిదానా, ఆనాడు నిన్ను మాడ దానికే వచ్చినట్లు యిప్పుడే తెలిసింది

నాకు, నిన్ను వృద్ధుడు చూడనేలేదు. అప్పుడు నా వృద్ధయం రక్తసిక్తమై వుంది. కాని నిన్ను చూడగానే నా గాయం మూయు మైంది. ఇప్పుడు మరొకరహస్యం తెలుపడం తూంది. చూడు...’ అని తన పెట్టె తెరచి క్యామల ఫోటో తీసి అమృతానికి చూపేడు. మొదట ఆమె దానిని క్షీ గంటితో చూసింది. వెంటనే ఆమె ఆ శ్మ ర్యంలో పుక్కిరి విక్కిరైంది. ఫోటో తీసుకుని నిదానించి చూసింది.

‘ఇది నాఫోటో! మీ కలావచ్చింది’ అ ప్రయత్నంగా ఆమె నోటంట యీ వాక్యం వెలువడింది.

వేణుకళ్ళు సముద్రాలెపోయేయి. డగ్గ త్రిక చేత మాట పెకలలేదు.

ఆ సన్నివేశం వర్ణించరానిది. ప్రక్క యింట్లో రేడియో వేణునాదామృతం పొలుకుతూంది. కాగిలిలో కరిగి పోతూన్న నూత్న దంపతుల్ని చూడలేక సిగ్గుతో చంద మాను మబ్బుమాటుకు పారిపోయేడు. ★

హ కల్ బెరీ పిన్
వెల రూ. 2-0-0
ఆంధ్ర గ్రంథ మాల
మద్రాసు-1

కావలెను
పిలిము కంపెనీకి

కొత్త తారలకు, ఇతర ఆర్డెసు లకు, వ్యాపారంగా అవకాశం లభించు వారికి, మరియు రికార్డు పెన్సు లకు మీరు రు 20/-లు పంపగలిగిన వింటునే మాకు వ్రాయండి. లేకున్న ప్రాయవద్దు.

Maharaja Film Company,
12 th Road, Khar, Bombay-21.

పోయిన గడియారం

నాకు బాగా జ్ఞాపకం, రాత్రి నేను పక్కకు నేటపడ్డప్పుడు చేతికి వాచ్ వుంటున్నదని పడుకొన్నాను. కానీ పొద్దున్నే లేచిచూస్తే లేదు. పక్కమీది నుంచి ఒక్క గంతువేసి, దుప్పటి పగులూ అన్నీ దులిపాను. మంచం కిందా, మీదా అంతా కలియ వదిలొకాను. గది నాలుగు మూలలా, నాలుగు కళ్ళతో గాలించాను. కనపడలేదు. మరి ఇంకెక్కడ వుంటుంది?

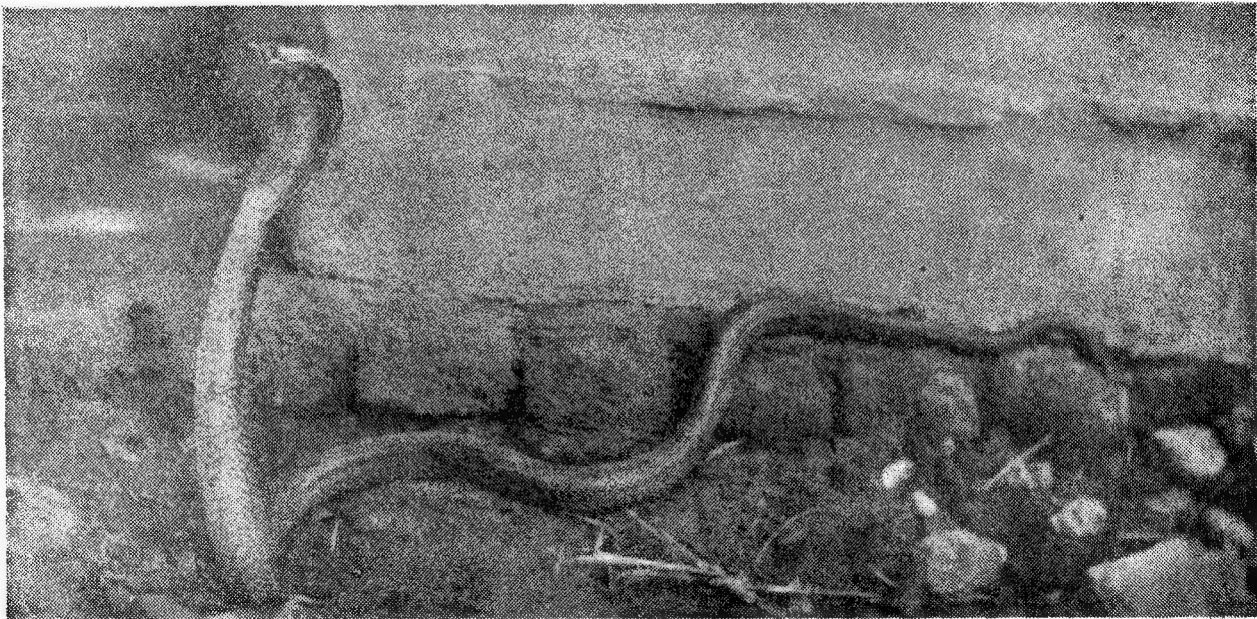
నేను పోయిన రెండు సంవత్సరాల నుంచి, ప్రెస్టు మీడిభాగంలో ఒక రూంలో నిభయం లేకుండా వుంటున్నాను. నాకు తెలిసినంతవరకూ, మంచ పక్కా ప్రెస్టులో గానీ, నా రూంలో గానీ, యిటువంటిదేమీ జరగలేదు. నా రూం ప్రక్కనే నలుగురు కాలేజీ స్టూడెంట్లు వుండే వాళ్లు. వాళ్ళ కొరకు వాళ్ళ ఫ్రండ్స్ వస్తూ పోతూ వుండేవాళ్లు. అయినప్పటికీ ఎప్పుడూ నేను నా గది తాళం వేయకుండా, తెరిచే వుంచేవాణ్ణి. కానీ ఇంతవరకూ నా గదిలోనుంచి ఒక చీపురుపుల్ల కూడా పోలేదంటే నమ్మండి! ఆసలు ఆ వాచి మనది కూడా కాదు, పోలేపోయిందిగా అని, విచారించి వూరు

కోటానికి. పాత స్నేహితుడు గోపాలం, మొన్న నే కొత్తగా కొని చేతికి పెట్టుకొని తిరుగుతుంటే చూచి, నాకు కూడా రెండు గోజులు అట్లా పెట్టుకొని తిరగాలని బుద్ధి వుట్టింది. అడగానే లేదనకుండా పాపం! నామీదవున్న ప్రేమ చేతనే అనుకోండి, లేక పాతస్నేహితం చేతనే అనుకోండి, లేక మాట తినివేయ లేకనే అనుకోండి, మొత్తానికి, లేదనకుండా యిచ్చాడు.

వెంటనే పనియనుమీద గోపాలం వుంటున్న రూంకు పరిగెత్తాను. “ఒరేయి. నీ వాచి ఎవడో కొట్టేశాడూరా!” “అరే! ఎట్లా! ఆశ్చర్యంతో అడిగాడు. జరిగిందంతా చెప్పాను, గోపాలం కొంచెం ఆలోచించి “ఒరేయి! రాత్రి నువ్వు పడుకునేటప్పుడు అసలు చేతికి గడియారం వుందా?” అని క్రాస్ చేసుకుంటుంటే మొదలు పెట్టాడు. నేను “పడుకునేటప్పుడు వుంది” అని జవాబిచ్చాను. “ఒక వేళ మర్చిపోయావేమో,

బాగా జ్ఞాపకం చేసుకో”. “నాకు బాగా జ్ఞాపకం రాత్రి పడుకునేటప్పుడు గడియారం చేతికే వుంది!” అన్నాను. గోపాలం కొంచెంసేపు తీవ్రంగా నావైపు చూచి, దగ్గరగా కుర్చీ జరుపుకొని “నిజం చెప్పరా! నాకు అన్నీ తెలుసు. నీకన్న ఎక్కువ అనుభవం కలవాడినే. ఇంకెక్కడ దాన్ని ఏ...ప్రియరానికి దానం చేశావు. నాకు ఈ మాట వినగానే ఒళ్ళు మండిపోయింది. నేను కోపంతో “ప్రియరాళ్ళు ఎవర్రా, పిండా కూడు వాళ్ళు; అసలు అది...” నా మాట వూర్తి కౌకమునుపే, భుజంమీద చేతితో తట్టుతూ “నాదగ్గర దాయకు. మనిషి అన్న తరువాత తప్పలు చేస్తూనే వుంటాడు. కొందరు పెద్ద తప్పలు చేస్తారు. కొందరు చిన్నవి. అంతే!” అని గోపాలం అంటున్న వేదాంతం విన్నేసరికి నా బుర్ర వేడెక్కిపోయింది.

గడియారం పోయిన సంగతి క్రింద ప్రెస్టులో పనిచేస్తున్న నాస్నేహితులందరికీ తెలిసిపోయింది. “ఎట్లా పోయింది ఎట్లా పోయింది” అని అడిగే వాళ్ళకు సమాధానం చెప్పలేక, నేను నా రూంకు వెళ్ళి ఏమి చేయటమా అని

“సర్పరాజు”

ఫోటో :—శ్రీ హరిసత్యం.

ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. ఇంతలో కింది పెన్సులోని ప్రతికా సంపాదకులు గారు, నా రూంకువచ్చి, ముందు గడియారం పోయినందుకు విచారం చూపి ఎటూపోయిందని అడిగారు. నేను జరిగినదంతా తూచ తప్పుకుండా వారికి చెప్పాను. రామాయణం విన్న తరువాత; 'రాముడికి సీత ఏమవుతుంది' అని ఎవరో మహానుభావుడు అడిగినట్లు, మా సంపాదకుడుగారు గడియారం ఎక్కడ పెట్టి పండుకున్నావు అని మళ్ళీ అడిగారు. "చేతికే" అని జవాబిచ్చాను. ఈమాట విన్నతరువాత వారు లేచి గదిలో అటూ యిటూ తీరుగుతూ, ఏదో ఆలోచించి, గదిలోవున్న వస్తువులన్నీ కిందామీదా చేసి చూశాడు. పక్కకూడా గులిపాడు. ఆఖరికి నామీదవున్న చనువుకొద్ది "నీవంటి ప్రపంచజ్ఞానం వున్నవాళ్లు అట్లా నిర్లక్ష్యంగా చేతికి గడియారం పెట్టుకొని పడుకోవటం ఏమీ బాగాలేదు" అన్నాడు. "అవునండీ, చేతికి వాచ్ పెట్టుకొని బయట పడుకోవటం నిజంగాతప్పే," అని అన్నాను. "తప్పని చిన్నగా అంటారేమిటి. చాలా పెద్ద తిప్ప. ఎటులేదన్నా వాచ్ 60, 70 రూపాయలకేం తక్కువ వుండదు. అసలు రోజూలు ముందులాగ లేవు. ఇప్పుడు ప్రతివానికీ స్వార్థం ఎక్కువై పోయింది. ఇదంతా తెలిసికూడా మీరు.." అని ఆపేశారు. "అవునండీ తెలిసికూడా గోతులో పడ్డాను" అని నీళ్ళు నములుతూ నేను అసగానే వారు వెంటనే మొదలు పెట్టారు, "నన్ను చూడండి, దగ్గరదగ్గర 40 ఏండ్లు వచ్చినయి. ఇంతవరకు ఒక చిన్న గుండుసూది కూడా నేను పోగొట్టుకోలేదు. నా వస్తువులన్నీ జాగ్రత్తగా వుంచుకోవటం బాగా తెలుసు. అట్లా జాగ్రత్తగా వుంచుకోవటం తెలియకపోతే, ఇంత పెద్ద చదువు చదివి ఏం లాభం? నేను రోజూ సాయంత్రం యింటికి వెళ్ళగానే, మా శ్రీమతిగారికి, వస్తువులన్నీ భోజనంలాగ వున్న బ్రంకులో పెట్టి తాళం వెయ్యముని ఆర్పిస్తాను. బ్రంకులో పెట్టి తాళం వెయ్యడంవల్లనే, యింతవరకూ ఏ చిన్న వస్తూవు పోలేదు. మీరుకూడా వాచ్ బ్రంకులో పెట్టి పండుకున్నట్లయితే, అది ఇవ్వలే మీదగ్గరే వుండేది. అని చిన్న లెక్కర్ యిచ్చి "సరేనోయ్. ప్రైం అయింది వెళ్ళిస్తాను" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు. నిజంగా సంపాదకులుగారు అన్నట్లు, బ్రంకులో పెట్టినట్లయితే వాచ్ వుండేదేమో! ఇంత చిన్న విషయంకూడా నా మట్టిబుర్రకు తట్టలేదు. నిజంగా అప్పుడు నామీద నాకేకోపం వచ్చింది.

ఇదే విషయం ఆలోచిస్తుండగా, ప్రెసిస్టు

బుద్ధుని జీవకారుణ్యం

— శ్రీమతి జానకి (విజయవాడ)

పోయిన గడియారం

సోమేశ్వర్ పూడిపడ్డాడు. రాగానే, వాచ్ పోయినందుకు "పాపం!" అని సానుభూతి ప్రకటించాడు. "ఈ పెద్ద కబురు ఎవరైనా నే, చాలా విచారం కలిగింది బ్రదర్" అన్నాడు. "నేను విషయం మరిపిద్దామని, 'సరే కానీ, ఎక్కడనుంచి రావటం' అన్నాను. 'ఇంటినుంచే వస్తున్నా, ఇక్కడికి రాగానే ఇటువంటి పెద్దకబురు ఏంటానని నాకేం తెలుసు. సరే కానీ వాచ్ ఎక్కడ పెట్టి పడుకున్నావు రాత్రి?" అని ప్రశ్నించాడు. అసలు ఈ ప్రశ్నకు ఏం సమాధానం చెప్పాలో తోచక తిక్మకపడ్డాను. చేతికి పెట్టుకొని బయట పడుకున్నానంటే, మా సంపాదకుడుగారు అన్నట్లు వీడుకూడా తెలివి తక్కువ దృష్ట్యుడు—అంటాడే మోసని" పెట్టాలో పెట్టితాళం వేసి బయట పడుకున్నాను" అన్నాను. నాలో జవాబు వినగానే సోమేశ్వర్ నవ్వుతూ "అట్లా చెప్పనిజంగా నీది ఒట్టిమట్టి బుర్ర - అంటే నమ్మకొచ్చని ఎవరయినా పెట్టిలో పెట్టి తాళం వేసి పడుకుంటారా? తెలివి తక్కువ దృష్ట్యు; ఖరీదుగల వస్తువులన్నీ, ఎప్పుడూ ఎవ్వరి పూహకూ అందని స్థలంలో పెట్టాలి. నీవు వాచ్ ని ఏ ప్రదేశంలో బీరువాలోనో, ఏ పుస్తకం సందులో పెట్టినా బాగుండేది. దొంగకి అసలు పుస్తకాల బీరువాలో కానీ, పుస్తకాలలో గాని, ఏదైనా ఖరీదుగల వస్తువు భద్రపరిచి వుంటుందనే - అనుమానం తల్లదు". నిజంగా సోమేశ్వర్ చెప్పింది కూడా బాగానే అగుపించింది. ఉద్యోగానికి టైం అవటంవల్ల శేఖర్ వెళ్లిపోయాడు.

పది అవుతుంది-నేను మొఖం అన్నాడు. మొఖం నిబయటికి పోదామని లేస్తుండగా, ప్రక్కగదిలో వుంటున్న స్టూడెంట్ ప్రసాద్ రానేవచ్చాడు. "ఏమండీ, వాచ్ ఎట్లాపోయింది, ఎక్కడ పెట్టి పడుకున్నావు?" అందరూ అడిగినట్లు అతనూ అడిగాడు. "నేను వెంటనే తిడుముఖం కుండా 'పుస్తకాల బీరువాలో, పుస్తకాల సందులో పెట్టాను" అన్నాను. ఈమాట వినగానే ప్రసాద్ నవ్వుటం మొదలు పెట్టాడు. "ఏమండీ, అది బీరువాలో పెట్టేవస్తువా? అదికాక మీరు చాలా నవలల్లో చదివుంటారు, దొంగలు ముఖ్యంగా బీరువాలన్నీ గాలించి వదిలి పెడతారని. తెలిసికూడా పప్పులో కాలు వేశారు. వాచ్ ని భద్రంగా, ఎట్లాచాడి

పెట్టాలంటే, మనం పడుకునేటప్పుడు, దిండుక్రింద పెట్టి పడుకుంటే, దొంగ నేువెటి, దొంగ అబ్బుకు కూడా, వాచ్ ఎక్కడుండి తెలిసేదికాదు" అని అన్నాడెంట్ కూడా నా తెలివికి నవ్వుటం మొదలు పెట్టాడు. స్కూల్ టైం అవటంవల్ల—అతనుకూడా వెళ్లిపోయాడు.

లేచి మొఖం కడుక్కొని, కాఫీ తాగుదామని బజారుకు బయలుదేరాను. దారిలో స్నేహితుడు సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్ కేకేవ్ కలిసి "వోం గా! వాచ్ పోయిందట. ఏట్లా పోయింది?" అని అడిగాడు. "నేను ఆశ్చర్యంతో 'నీకు ఎట్లా తెలిసింది రా!'" అన్నాను. "గోపాలం చెప్పాడులే. ఇంతకీ అది ఎక్కడ పెట్టి పడుకున్నావు." "పడుకునేటప్పుడు, దిండు క్రింద పెట్టి పడుకున్నాను." ఈమాట విని ఇతను కూడా విరగబడినవ్వటం మొదలు పెట్టాడు. నవ్వు ఆపుకొని "నేను దొంగ తనాల్ని గురించి చాలా వుస్తకాలు చదివాను. దొంగల మనస్తత్వం నాకు బాగా తెలుసు. నీవు

వాచ్ ని దిండుక్రింద పెట్టి పడుకున్నావు. సగం తెలివైన పనే చేశావు. కానీ పూర్తిగా కాదు. అసలు పడుకున్నవాడు చచ్చిన వానితో సమానమంటారు.

"ఒక నేర నిద్రలో తల దిండుమీదినుంచి జరిగిపోయిందనకో, అప్పుడేం చేస్తావు? దొంగ మాకాడంటే ఒదిలి పెట్టాడా, ఒదిలి పెట్టాడు. అందుకని ఇంతకీ నేను నీకు చెప్పేది ఏమిటంటే, వాచ్ ని చేతికి పెట్టుకొని నిశ్చింతగా నిద్రపో. దొంగ పెద్దవలకి మన చేతిగడియారం తీయటానికి గుండె తక్కుడివి? ఇకముందు ఇటువంటి తెలివి తక్కువ పనులు చేయ్యకు. వెళ్ళొస్తాను. గుడ్ బై" అంటూ వెళ్లిపోయాడు. ఆఖరికి కథ, 'ఉద్యోగం పూగి పూగి ఒక చోటుకు చేరుకుందన్నట్లు' నా కథ కూడా తిరిగి మళ్ళీ మొదటికే చేరుకుంది. కేకేవ్ సలహా వినగానే ఉదయంనుంచి వాచ్ పోయిందని విచారంతో వుంటున్న నాకు, ఒక్కసారి ఎక్కడలేని నవ్వు వచ్చిందంటే నమ్మండి. కాఫీ హాల్ లో దూరి, ఇదే విషయం ఆలోచిస్తూ, వేడి వేడి కాఫీ తాగితే నాలుక చురుక్కుతుంది... ★

వెనుక ఒకసారి మురికి వానలు కురిసినప్పుడు గ్రాండ్ బ్రంక్ రోడ్డువంటి పెద్దరోడ్డు మాద అనేక తావుల్లో గండ్లు ఏర్పడ్డాయి. ఆ గండ్లను పూడ్చేందుకు ప్రభుత్వం హై వేన్ శాఖ వుద్యోగులను సరకున పంపించింది.

అలా వెళ్ళిన ఒక జట్టు 15 అడుగుల లోతు 18 అడుగుల వెడల్పు గల ఒక గండిని పూడ్చవలసివచ్చింది. వాళ్లు ఎంత ప్రయత్నం చేసినా అది సాధ్యపడలేదు. ఆ జట్టు తాలూకు పెద్ద, ప్రభుత్వానికి యీ విషయాన్ని ఎరుక

పరుస్తూ, తనవద్దవున్న మనుష్యులతో ఆ పని ఆయ్యేటట్లు లేదు కనుక అనగంగా మనుష్యులను పెట్టుకోవటానికి మంజూరు యిప్పించిమని వేడుతూ ఒకజాబు వ్రాశాడు.

వారం రోజుల తరువాత ప్రభుత్వం ఆ జాబుకి సమాధానం యిస్తూ, ప్రస్తుత ఆర్థిక పరిస్థితులలో అదనపు వ్యయం తాము భరించలేరు కనుక, వున్న మనుష్యులను తీసివేసి వారిస్థానే 15 అడుగుల పొడవున్న మనుష్యులను వేసుకొని వారిద్వారానే ఆపని చేయించవలసిందిగా గూదించారు.

22

7-1-53

మిత్ర వ్యయం

ఈ యెర్రరిబ్బను గాలిపడగ తోకకి కడతాను. ఎంత ఎత్తైనా యెగరెయ్యుము యెంచక్కా. అన్యాయ్య బాబోయ్. ఎంత రిబ్బను వుందో అన్నాడు ఎనిమిదళ్ళ శ్రీనివాసు.

‘నా స్నేహం త మంచివాడో. రోజూ మనం అరగజం అరగజం రిబ్బనుముక్కలు కొనుక్కోవడం చూసి యెకంగా ఓమాటే తెచ్చినట్లున్నాడు’ అంది పెద్దపిల్ల సీత.

‘నాకో పెద్దముక్క కోచివ్వవుటే అక్కా’ అంది నాలుగేళ్ళ రమ.

‘అంతా జడలోనే పెట్టుకోకూడదు. అంచులేని కండువాలకి పెట్ట యెగునా, జాకట్లకి చేతులదగ్గిరా కుట్టుకుంటే యీ రిబ్బను యెంతో బాగుంటుంది’ అంది అక్కగారు.

‘ఎన్ని తెచ్చినా మీకే చాలవు. రోజూ పరికిణీలకనీ, లాగులకనీ బొందులకోసం చంపేస్తూంటారు. వేళకి యేదీ కనబడదు. నానా బాధగానూ వుంటోంది. ఈ రిబ్బను దళసరిగా బాగుంది బొందులకి. అంతా పాడుచెయ్యకండి’ అంది తల్లి కమలా భాయి.

రమణారావు పిడబ్బాడి ఆఫీసులో డ్రాఫ్ట్సును. జీతం 200 తెస్తున్నాడు. నలభై యేళ్ళుంటాయి. మనిషి మంచివాడు. భార్య కమలాభాయి భర్త అడుగు జాడ లలో ముటులకొనేది. వారికి అయిదుగురు సంతానం. ముగ్గురు మగపిల్లలు, ఇద్దరు ఆడ పిల్లలు. పెద్దపిల్లలు ముగ్గురూ స్కూల్లో చదువుతున్నారు. వచ్చి పోయే కొంప. రాబడి రెండు వందలు వస్తే ఖర్చు మూడు వందలు దాటుతోంది. భూములమీద వచ్చే కొద్దిపాటి ఆదాయం సహాయంతో కాలక్షేపం చేస్తున్నారు.

‘జీతం వేరు, కరువుబత్తెం వేరు అనకుండా జీతంతో కరువుబత్తెం కలిపివెయ్యి’ మని కొంతకాలంగా గవర్నమెంటు వుద్యోగులు అందొళన చేస్తున్నారు. విధంగా ప్రభుత్వం చేస్తుందని ఆశించారు. కాని, యెన్నాళ్ళకీ నెరవేరేట్టు కనబడక పోవడంవల్ల అందరికీ నిస్పృహగా వుంది. ‘ఎన్నాళ్ళు నాఖరి చేసినా యింతే. మన కష్ట సుఖాలు వాళ్ళ కక్కర్లేదు.

ఇదివరకు విడేశీయులు పాలకులు గనుక ఏమీ చెయ్యలేదనుకున్నాం. ఇప్పుడు మన వాళ్ళు చేసిన నిర్వాహక మేమిటి? అని అనుకున్నారంతా.

‘అచ్చా, అచ్చా. ఎంత రిబ్బనో నాకు’ అంటూ అరుస్తూ గంతులేస్తోంది చిన్నపిల్ల రమ.

అప్పుడే ఆఫీసునుండివచ్చిన రమణారావు పెరట్లోకాళ్ళు కడుక్కుని లోపలికి వస్తూ ‘అమ్మాయీ దా’ అని పిలిచాడు రమని. ఆ అమ్మాయికి రిబ్బనుసరదాలో తండ్రిపిలువే వినబడలేదు. ‘ఎంతరిబ్బనో నాకు’ అంటూ గంతుతోంది యెప్పట్లా.

‘రిబ్బనేమిటమ్మా? యెందుకలా గంతు తున్నావ్’ అన్నాడు రమణారావు పిల్ల చెయ్యిపట్టుకుని వప్పుతూ.

అడిగిందే తడవుగా ‘నాన్నోయ్ మరేం మనబల్లమీదేం యింత బ్బనుండ వుంది’

శ్రీమతి వేదులమీనాక్షిదేవి

అంటూ కళ్ళుపెద్దవిచేసి రెండుచేతులతో ఫుల్ బాలంతో నైజా మాపిస్తూ.

‘ఏదీ’ అన్నాడు తండ్రి.

‘మాపితాను పదండి’ అంటూ పెసర కాయలాంటి తనచేతి వేళ్ళతో వాళ్ళ నాన్న చెయ్యిపట్టుకుని లాక్కుని పోయింది సావిత్రి బల్లదగ్గరకి.

బల్లయిట్టావున్న పిల్లల్ని, భార్యని చూసి ‘ఇదేం? అంతా యిక్కడ చేరా రొక్కమాటే’ అన్నాడు రమణారావు.

‘ఏంలేదు. ఈ రిబ్బను వుండని మానీ అందరం దాన్ని యెల్లావుపయోగించుకోమా అని చూస్తున్నాం’ అంది కమలా భాయి.

‘ఎవరికీ పనికిరాని ముక్కలుగా కత్తిరించి పారెయ్యకుండా ముందుగా చెప్పారనయమే. మీరెవరికోసం కొనలేది. ఇంటి ఖర్చు నానాటికీ యెక్కువై పోతోంది. హెచ్చడమేకాని తగ్గే లక్షణాలుకూడా కనబడలేదు. అందుచేత ఒక్కొక్క ఖర్చుకొక పైలు చొప్పున పెట్టి కుటుంబపు ఖర్చులు కొంత అదుపు

లోకి తేవాలనుకుంటున్నాను. నేను తయారుచేయబోయే డ్రైక్సు కట్టుకుందుకు యీ రెడీమేడ్ డ్రైక్సుకున్నాను. బాగుంటుందని’ అన్నాడు రమణారావు.

‘అదా సంగతి! అలాంటి వుడ్డేకేమీమీ కుంటే ఆపనిలో ప్రధానమంతరి పదవి నేను నిర్వహిస్తాను’ అంటూ చక్కా బోయింది లోపలికి కమలాభాయి.

‘నేను విదేశాంగకాఖ నిర్వహిస్తాను నాన్నా’ అన్నాడు పెద్దపిల్లాడు హను మంతరావు.

‘తప్పకుండా అలాచెయ్యి నాయనా, ఏనాడూ యిల్లు పట్టకుండా తిరుగుతూంటావు గనక విదేశాంగకాఖ నిర్వహించడానికి నువ్వే తగుదువు’ అన్నాడు హేళనగా తండ్రి.

* * * సాయంత్రం ఆరు గంటలైంది. రమణారావు పికారు వెళ్ళాడు. పిల్లల భోజనాలయాయి. వాళ్లందరినీ దగ్గర కూర్చోపెట్టుకుని ‘మీకో విషయం చెప్పాలనుకుంటున్నాను. మీ నాన్నగారొక్కరు మనందరి పోషణకోసం కష్టపడుతున్నారు. ఆ రోజు కాకోజా ఖర్చు పెరిగిపోతోంది యింట్లో. అందుచేత మనమంతా కలిసి మీ నాన్నగారికి బాధ తేకుండా సహారపు

పోగొట్టుకొనవద్దు!

(ప్రతిది 8 సం॥లు గ్యారంటీ)

మేలైన అసలు స్విస్ 9 క్చి చిన్ననైజా తగింపుధరలలో కొనండి.

501 కోమ్ 15 జ్యూ. రు 82/-

502 వాటర్ & సూక్రూఫ్, ఆంటి మ్యాగ్నెటిక్

(కోమ్ స్టెయిన్లెస్ స్టీల్ బ్యాక్ 15 జ్యూ. రు 45/-

పోస్టేజీ రు 1/- అధనం

రెండు గడియారాలకు ఉచితం.

ఉచిత కేటలాగుకు వ్రాయండి

LEVER WATCH Co.

Post Box No 2668. Calcutta-1.

మితవ్యయం

ఖర్చులు తగ్గించాలి సాధ్యమైనంతవరకు.
కొనా? కొనా? చెప్పండి! అంది తల్లి.

‘బాబు, తప్పకుండా అలా చెయ్యాలి’
అన్నారంతా యేకగ్రీవంగా.

‘మహామహా వాళ్ళలాగ కబురతో సరి
పెట్టకూడదు ‘అలాగే చెద్దాం’ అని. ‘పని
చేసి చూపించాలి’ అంది తల్లి.

‘నువ్వేం చెయ్యమంటే అది చెయ్య
డానికి మేం సిద్ధంగా వున్నాం’ అన్నాడు
వాసుమంతరావు తమ్ముళ్ళ తరపున, చెల్లెళ్ళ
తరపున కూడా నాయకత్వం వహించి.

‘మనమంతా ఒక కమిటీకింద యేర్పడి
ఖర్చులు యేదిధంగా తగ్గించాలో ఆలో
చించాలి.’ అంది తల్లి.

కొంతసేపు అంతా ఆలోచనా నిమగ్న
లయారు. ఆఖరిపిల్లాడు, పిల్ల మాత్రం
యిదేదో అయోమయంగా వుండికొబోలు
కబురు చెప్పకుంటున్నారని కాస్త అవత
లికి జరిగి.

‘మనం తగ్గించవలసిన ఖర్చులలో మొద
టిది. వారం వారం మనకు వెన్న కొనిన
నెయ్యి తెచ్చేమనిషిని మనిసిం చేద్దాం.
బజారు నేతికి దీనికి రూపాయి రేడావుం
టోంది వీళకి. ఆ లెక్కని మనం పోయించు
కునే నేతికి మూడుపావలూలు యొక్కువ
అవుతోంది వారానికి’ అన్నాడు పెద్ద
వాడు.

‘నిజమే’ అన్నారంతా.

‘ఇక గండవది. పాలు కాఫీకి మాత్రమే
కొనుండా పెరుగుకోసంకూడా కొంటు

న్నాం. పెరుగుకోసంకొనే పాలు మానేసి
గొల్ల పెరుగు వుమ్మకుండాం. రోజుకి అర్ధ
రూపాయి ఖర్చు తగ్గుతుంది’ అంది తల్లి.

అంతా సమ్మతించారు.

‘రెండుపూటలా కూరలు వండుకుం
టున్నాం. ఇకమందు ఒక్క పూటే
కూర. రెండోపూట పచ్చడిచేసుకుండాం.
ప్రాద్దున్న పప్పు, పులుసుగాని, పప్పు,
కూర, చారుగాని చాలు. పప్పు, పులుసు
కొనినవాడు కూర, పచ్చడి రాత్రి చేసు
కోవచ్చు. ఈ పద్ధతి మీకు నచ్చిందా?’
అంది తల్లి.

‘ఓ. నచ్చింది’ అన్నారంతా.

‘తిరుచు ఫలహారాలు చెయ్యవద్దు.
మీసా, నాన్నకి ఆదివారం శలవు కనుక
ఆనాడే ఫలహారం చెయ్యాలి. మిగిలిన
రోజులలో అక్కర్లేదు’ అంది పెద్దపిల్ల.

‘ఆ ఫలహారమైనా రాత్రిభోజనాలవేళ
చేస్తే ఇక ఆపూట భోజనం అవసరం
వుండదు. ఆవిధంగా కొంతలాభం
కూడాను.’ అని ఒక సవరణ ప్రతిపాదించాడు చిన్నవాడు మధునూదనుడు.

‘అల్లావద్దు. మజ్జాన్నమే చెయ్యాలి’
అంది రమ ఆటలోనూ, మాటల్లోనూవున్నా
భోజనం, ఫలహారం మాటలు చెవిని పడ
గానే వాళ్ళదగ్గరికి వచ్చి.

‘నేనన్నమాట కొదం బావా?’ అని
చెల్లెల్ని గద్దించాడు. తనవాదనని ఖండిం
చిందనే కోపంతో.

ఇంతలో తల్లి కలుగజేసుకుని “మధూ,
మనం అంతా యిక్కడ చేరింది పూర్
టాక్స్ పేయర్ కి ఖర్చు తగ్గించడానికి.
మనం మితం వ్యయం కమిటీ మొంబరం
అన్నమాట. మనం ఒకరితో ఒకరం తగూ
లాడుకోకూడదు. దుర్భాష లాడకూడదు.
ఒకరు చెప్పిన విషయాన్ని గురించి అనేకు
లనేక రకాలుగా విమర్శిస్తారు. ఆ విమ
ర్శించేవారిలో మంచిదనే వారూ
వుంటారు, చెడ్డదనేవారూ వుంటారు.
మంచి దన్నారని ఆనందం గాని, చెడ్డ
దన్నారని కోపం గాని అవసరం లేదు.
మనం చెప్పదలచుకున్న విషయాన్ని
సంకోచం లేకుండా చెప్పాలి. ప్రతీవారికి
వారివారి స్వంత అభిప్రాయాలు స్వేచ్ఛగా
తెలియజేసేందుకు మన రాజ్యాంగరీత్యా
హక్కు వుంది. నవ్వన్న మాట కొందరి
చెల్లాయిని కనరకూడదు. పోనీ, మీ అందరి
అభిప్రాయం తెలుసుకుంటాను. నేను
ఒకటి అడుగుతాను. నచ్చినవాళ్లు చేతు

లెత్తండి: ‘మధూమ్నం ఫలహారం అక్క
ర్లేని వాళ్ళవరు?’ అంది.

‘పెద్దవాడు, రెండోవాడు, పెద్దపిల్ల
చేతులెత్తారు. అరటిచెట్ల ఆటలోలాగ
వాళ్లు చేతులెత్తడం మానీ కుర్రాడు క్రి
నాసు మెల్లిగా తినూ చేతులెత్తాడు.

చిన్నపిల్ల రమ ఒక్కతే యెత్తలేడు
చెయ్యి.

‘అంటే రాత్రి ఫలహారం కావాలనే
వాళ్లు నలుగురన్నమాట. వద్దనే వాళ్లు
ఒకే ఒకరు (ఆ ఒక్కరూ రమ.) కాబట్టి
ప్రతి ఆదివారం రాత్రి భోజనాలవేళ ఫల
హారం యివ్వడానికి యేర్పాటు చేశాము’
అంది తల్లి.

‘నాకు ఒక్కదానికి మజ్జాన్నం చేస్తే
సరి’ అంది రమ.

‘పాడుకాఫీ మానెద్దాం. పాడుం పాను
గిక్కి రూపాయ లెవోయింది కూడాను’
అన్నాడు రెండోవాడు.

‘అలా చెద్దాం’ అన్నారు పిల్లలంతా.

‘మనం మానేద్దాం. కానీ మీ నాన్న
గారికి ఓపూట యివ్వక తప్పదు. రెండో
మాటు యెల్లాగా యింట్లో తాగరు ఆఫీసు
లోనే గాని. రమ పొద్దున్న పాలు కొనిన
తాగాలి. అందుచేత ఓ పోలేడు పాలు
కొంటే సరిపోతుంది’ అంది తల్లి.

పిల్లలు సమ్మతించారు.

‘అమ్మా, సబ్బుబిళ్ళ కొంటే పది రోజు
లైనా రావడంలేదు. అందుచేత సబ్బు
మానేసి ముచ్చిపిండితోనో, కుంకుడు
కాయలతోనో రుద్దుకుండాం’ అంది పెద్ద
పిల్ల.

‘సరే’ అన్నారు కమిటీవారు.

మితవ్యయం కమిటీవారి క్రిందివిధంగా
ఖర్చు తగ్గించడాని కేర్పాటు చేశారు.

1. నెయ్యివల్ల వారానికి మూడు పావ
లాల చొప్పున నెలకి 8 రూపాయలు.
సంవత్సరానికి 96 రూపాయలు.

2. పాలవల్ల రోజుకి 1/2 రూపాయి
చొప్పున నెలకి 15 రూపాయలు. సంవత్స
రానికి 180 రూపాయలు.

3. కాఫీ మానడంవల్ల వారానికి 2
రూపాయల చొప్పున నెలకి 8 రూపా
యలు. సంవత్సరానికి 96 రూపాయలు.

4. కూరలవల్ల వారానికి 2 1/2 రూపాయల
చొప్పున నెలకి 10 రూపాయలు. సంవత్స
రానికి 120 రూపాయలు.

5. సబ్బుల మానడంవల్ల నెలకి 1 1/2

నారసింహలేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహ
ము, నిక్కాక, నిస్సత్తువ, శుక్ల
నక్షత్రమును హరించి బలమును,
కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని కలి
గించు వరప్రసాదము—

20 కు|| డబ్బి రు. 8-4-0 పోస్టేజి 12 అ.

■ సి. వి. ట్రాకం పెని. “ఆయుర్వేదసమాజం”
పేరిడేపి-నెల్లూరు జిల్లా.

కుమ్మ ★ బొలి

గైర్ మేహమువలన, నెగ, సవాయి
వ్యాధులకు, గ్యాగంటి చికిత్స, క్యాట
గాను ఉచితం. జి. వి. రెడ్డి అండ్ కో.,
8 జి. టెన్సింగ్ “బొంబ్ల రాక్షసుడు” గోపాల
ప్రసం, కూ గోదావరి.

రూపాయిల చొప్పున సంవత్సరానికి 18 రూపాయలు.
మొత్తం సంవత్సరానికి తగ్గింపబడిన ఖర్చు—450.

* * *

‘నెయ్యి జానగా వుంది’ అన్నాడు మానుమంత్రిరావు.

‘నాకు వెయ్యికు’ అని వుట్టిఅన్న మేతిన్నాడు మధు. మిగిలినవాళ్లు ఒక్కొక్క బొట్టు పేయించుకున్నారు. చిన్నపిల్ల రమమాత్రం యధాప్రకారం గా పేచీపెట్టి చాలా నెయ్యి పేయించుకుని పిసిగి పారేసింది మింగుడుపడక.

‘మజ్జిక నాలుక చిల్లుపడేట్టుంది’ అంది పెద్దపిల్ల.

‘వాసనకూడాను’ అన్నాడు రెండోవాడు. గ్లాసులో మజ్జికపోయిం చుకుని కాస్త పువ్వుకలుపుకొని త్రాగేశాడు. అంతే అతన్ని అనుకరించారు.

రాత్రి పచ్చడి సేతుకులేకా తుండా వాసన నెయ్యి, గొల్లమజ్జిక తో పాపం పిల్లలు తినలేకపోయారు. ఎలాగో ముగించుకుని యివతలపడ్డారు. పనులన్నీ చేసుకొని తిలవచ్చి కూర్చుంది. పెద్దపిల్లలు ముగ్గురూ దగ్గరచేరారు. కబురూ యాకబురూ చెప్పినట్టే చెప్పి ‘అమ్మా, మనం పేసుకున్న పద్ధతి అంత బాగా లేదు. మరో పద్ధతిగా చేసుకుందాం’ అన్నారు.

‘ఏమిటాపద్ధతి’ అంది తల్లి.

‘చెనకటి సేతి మనిషి దగ్గరే నెయ్యి పుచ్చుకుందాం. యెటొచ్చి వెనక కొనేటంతకాకుండా అందులో సగంమాత్రమే పుచ్చుకుందాం’ అన్నాడు పెద్దవాడు.

‘పాలు ఒక్కసేరుపుచ్చుకొని మజ్జిక చేసుకుని పోసుకుందాం. గొల్లమజ్జిక పోసుకోలేం బాబూ’ అంది పెద్దపిల్ల.

ఇంతలో రెండోవాడు అందుకుని ‘అమ్మా రెండుమాట్లా కూరవుంటేకాని తినలేను. ఇదివరకంతంత కాకుండా కొంచెం కొంచెం వండు’ అన్నాడు.

‘కాఫీ లేక తలనొప్పివచ్చింది. ఒక్క పూట తాగుదాం’ అంది తల్లి.

సబ్బు లేక మొహం జడ్డుగా వుంటోంది. నెలకీ ఒక్క సబ్బు జాగ్రత్తగా వాడుకుందాం’ అంది పెద్దపిల్ల.

‘ఇదివరకు కమిటీ వారు తగ్గించుట కేర్పాటుచేసింది 450 రూపాయలు, కొత్త పద్ధతివల్ల సాలుకు 225 రూపాయలు తగ్గితాయన్నమాట’ అంది తల్లి.

‘రైలే’ అన్నారు వితివ్యయం కమిటీవారు.

‘ఇంతవరకు బాగానే వుంది. గాని, మనం డబ్బు సంపాదించే సాధనాలు

అలా చించాలి. చిల్లరబాకీలు తీర్చుకోవాలి ముందు’ అంది తల్లి.

‘బుచ్చెయ్యిగారిని బడులడిగితే సరి’ అన్నాడు రెండోవాడు.

‘వాడు అప్పు యిచ్చాడంటే మర్నాడు మన పెరటిగోడకీ గుమ్మం కొట్టించి మన నూతిలో నీళ్లు తోడ్డం ప్రారంభిస్తాడు. వాళ్ళకీ నుయ్యి లేదు. మనం నోరెత్తడానికి వీలేదు. అప్పిచ్చాడాయో’ అంది తల్లి.

‘నిజమే’ అన్నారు పిల్లలు.

‘మన బారుకు వరసింహం గారిని అడిగితేనో’ అంది పెద్దపిల్ల.

‘పెద్దవికాలభావాలూ అవీ వున్నాయనీ పెద్దమనిషినీ పేరేగాని ఆయనకున్న సంకుచితభావా రెవ్వరికీ లేవు. అదిగాక ఆయన అయినవాళ్ళ కుపకారం చెయ్యడు’ అంది తల్లి.

‘అట్లాగా!’ అని ఆశ్చర్యపోయారు పిల్లలు.

‘పోనీ రామయ్యగారి నడుగుదాం’ అన్నాడు రెండోవాడు.

‘ఆయనదగ్గర పుచ్చుకోవడం కంటే వుంటేతినీ, లేకపోతే పస్తుపడుకోడం మంచిది. ఆయన అప్పుయిచ్చాడంటే వాళ్ళ కొంప అమ్మదామనే వుండే శీతోనే. గుండెలేని మనిషి’ అంది తల్లి.

‘అబ్బో, అంత దుర్మార్గుడా!’ అని చీవరించుకున్నారు పిల్లలాయనీ.

‘పోనీగానీ అంచాలు పడితేనో’ అన్నాడు పెద్దవాడు.

‘తప్పు, తప్పు’ అంది తల్లి.

‘తమ్ముడి పాతపత్రిక లక్ష్మీని కొత్తని కొనక పోలేసరి’ అంది పెద్దపిల్ల తమ్ముడు శ్రీనివాసు నుద్దేశించి.

■ అబ్బాయి కొనని పిల్లల పత్రిక లేదు. ‘అక్కడి రిబ్బన్లు, ఫుఫ్ఫులు, గాజులు రంగు ధారాలు కొనకపోలేసరి’ అన్నాడు అక్కగారి మీద - తనకు పత్రికలు కొనవద్దందని కోపంతో శ్రీనివాసు.

‘నాన్న పైకి తయారుచెయ్యడం మానేస్తే కొంత సామ్మ మిగులుతుంది’ అన్నాడు రెండోవాడు.

‘నాన్న తెచ్చిన రిబ్బనుండ అమ్మే త్రేనో’ అంది రమ. ★

తిక్క చావు

(13-వ పేజీ తరువాయి)

నటిస్తే నాకు మామగారు డబ్బు యివ్వకపోవడంవల్ల బేంగతో వచ్చి పోతున్నానని అందరూ ఆయన్ని చీవాట్లు పెడతారనుకున్నానుగాని, డాక్టరు వచ్చి యిలా చావగొడతాడనుకోలేదు’ అన్నాడు రమణయ్య వెట్టిమొగంపెట్టి. ‘లేలుకుడిలే దవడమీద కొట్టి కొంత మంది మంత్రం వేస్తారు మాకావూ, అలాగే డాక్టరుగారు కూడ ఒక్క దవడ డబ్బుతో నీ చావుకు మంత్రం వేశారు బావా!’ అంటూ గారీ నాగం గారి అబ్బాయి రమణయ్యను వేశాకోశం చేశాడు. ★

రాజూ - సేదా
వెల రూ 2-0-0

తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము
ఆంధ్రగ్రంథమాల, మద్రాసు-1

సుగంధ ద్రవ్యరక్షణ మలాము

సాంటలల్స్

మొటిమలు, కాటులు, కెగగట్టలు, గడ్డి, తామర మొదలగువాటికి

అందమైన పొడుగైన కేతములకు

క్రాష్టిర్ కుసుం

(ప్రష్ట మూలికలు)

ఇష్టమైన నూనెలో కలుపుకొనండి

ఫైనార్ ఎం. ఆర్. జెట్టప్పావారి

ప్రేమవీల

దర్బార్, అగర్, అంబర్, మొదలైనవి.

స్వాభావిక, పరిశుద్ధ యూనికాన్ తేనె

సోలపట్నం: యునైటెడ్ కళాసర్కి, అందరు సినిమాలకు.

విజయవాడ బ్రాంచి: 16/46, నాగేశ్వరరావు పంతులురోడ్డు, సత్యనారాయణపురము మా ఆపూర్వమైన శోషణముల జాపితాలకు వ్రాయండి.

విజ్ఞానవిధులు

"డాక్టర్"

80. ఉల్కలు:

రాత్రికి ఆకాశం కేసి చూస్తుంటే నక్షత్రం పడుతోందా అన్నట్లు సన్నని కాంతి రేఖలాగా కనిపిస్తుంటుంది. వెన్నెల రాత్రులలో అంత ఎక్కువగా ఉండవుగాని చీకటి రాత్రులలోను, అందులోనూ నవంబరు నెలలోనూ కనిపించే కాంతి రేఖలకు పరిమితి ఉందా అనిపిస్తుంది. అవి వెన్నెల ఆరగించే చోర పక్షుల రెట్టలనీ, నక్షత్రరూపం పొందిన పుణ్యపురుషులు, వారి పుణ్యశలాన్ని అనుభవించడం పూజియైన తిర్వాత్ క్రిందికి త్రోసి వేయబడుతూ అటు గోచరిస్తున్నారని కొందరంటారు. కాని శాస్త్రజ్ఞానం గలవారు అందుకెందుకూ అంగీకరించరు. ఆ కాంతి ఉల్కలను ఖగోళాలవల కలిగిందని వారు ప్రత్యక్షంగా కనుక్కున్నారు.

గ్రహాలు, ఉపగ్రహాలు వలెనే ఉల్కలు కూడా నూర్యకుటుంబానికి చెందిన మూర్తులు. ఇవి కూడా నూర్య చుట్టు దీర్ఘవృత్తాకార కక్ష్యలో ప్రదక్షిణం చేస్తున్నాయి. కాని గ్రహాలకంటే వాని పరిమాణం చాలా తక్కువ. చిన్న బటాణీ గింజ మొదలు పెద్ద బండరాతివరకు వాటి పరిమాణాలు ఉంటాయి. (ఇక గ్రహాల పరిమాణాలో! అంతకు కొన్ని లక్షల రెట్లుంటాయి)

గ్రహాలవలెనే ఉల్కలకు కూడా సొంత కాంతిలేదు, తమపై పడిన నూర్య కాంతితోనే అవి ప్రకాశించాలి; అయితే అవి చాలా అల్పమూర్తులవడంచేత మన కంటికి ఆనుటకు తగినంత తీక్షణతతో అవి ప్రకాశంప లేకపోతున్నాయి. అందుచేత భూ వాతావరణాని కావల కాశంలో ఎక్కడో ఉన్న తమ కక్ష్యలలో తిరుగు తున్నంతకాలం అవి మనకు కనపడవు. ఇక భూమి ఉల్కలూకూడా వాటి వాటి

కక్ష్యలలో నూర్యని చుట్టు తిరగడంలో ఒక్కొక్కప్పుడు ఉల్కలు భూమ్యాకర్షణ తీత్రమనే కలలో చిక్కుకోవడం తటస్థింపవచ్చు. అప్పుడే అవి మన భూమిపై పుకు రావడం అంటే పడడం నంభ విస్తుంది. ఆ సందర్భంలో భూమిచుట్టు ఉండే గాలి రాపిడికా ఉల్కవేడి హెచ్చి, అది ఉజ్జ్వలిస్తే పొందుతుంది. ఆస్థితిలోనే ఉల్కలు మనకు కనపడతాయి. అప్పుడే అది ఆకాశానికి అడ్డంగా, కాంతి రేఖగా గోచరిస్తుంది.

ఉల్కలలోని ద్రవ్యరాశి మరి తక్కువైతే వాతావరణాన్ని దాటి భూతలాన్ని చేరుకొనే లోపుననే అది పూర్తిగా ఆవిరియైపోతుంది. చాలా ఉల్కలూ ఇట్టివే. ఇట్టి ఉల్కలను 'మిటియర్స్' అని ఇంగ్లీషులో అంటారు, కాని కొన్ని పెద్ద ఉల్కలు వాతావరణంగుండా ప్రయాణం చేయడంలో పూర్తిగా నాశనంకావు; వాతావరణంలో ప్రయాణంచేసిటప్పుడు ఆవిరియైపోగా మిగిలిన భాగాలూ పెటపెట మను కరకళోరశబ్దంతో భూమిమీద పడతాయి. ఇక హెచ్చువేగంతో అవి భూమి పడడంచేత అవి పడినచోటలోలైన పెద్ద గొయ్యి యేర్పడుతుంది 'అరిజానా'లో 'కేనన్ డెయిలీ' వద్ద యేర్పడిన విశాలమైన పగుళ్ళు ఈవిధంగా కలిగినవేనని అంటారు. ఈ 'పగుళ్ళు' రమారమి 4000 అడుగుల నిడివి, 570 అడుగులలోతూ ఉన్నాయి. ఉల్కలలో భూతలమును చేరుకోనే వాటిని 'మిటియర్స్' అని ఆంగ్ల భాషలో వ్యవహరిస్తారు.

ఎత్తైన కొండలనుండి క్రిందికి దిగజారడంలో నున్నగా అరిగిపోయిన రాళ్ళవలె ఉల్కలుంటుంది. రసాయన పరీక్షవలన ఉల్కలన్నీ ఒకేరకపు రసాయన మిశ్రములు కావని తేలివది. ఒకరకం ఉల్కలు కేవలం భూమిమీద దొరికే రాళ్ళవంటివే. ఇంకొకరకం ఉల్కలలో ఎక్కువపాలు ఇనుము, అతి తక్కువ పాలు నికెల్ ఉన్నాయి. ఈ రకం ఉల్కలు చాలా బరువైనవి, కాని సామాన్యంగా భూమిపై పడే ఉల్కలలో ఎక్కువభాగం అటు రాలిఉల్కలకు, ఇటు ఇనుప ఉల్కలకు మధ్యమ రచనన కలిగిఉంటాయి.

ఉల్కలు ఎత్తేర్పడాయో ఎవరూ సరిగా చెప్పలేకుండా ఉన్నారు. నూర్యకుటుంబోత్పత్తి సమయంలో గ్రహాలుగా రూపొందిన గ్రహాల చిన్న ద్రవ్యరశమే ఉల్కలుగా యేర్పడినదని చాలాకాలం వర్కు శాస్త్రజ్ఞులు భావించేరు. కాని ప్రాఫెసర్ బాయర్ డాక్టరు హేరియన్ బ్రౌన్ అను ఇరువురు ఆమెరికా దేశ శాస్త్రజ్ఞులు భూమికి పొరుగుననున్న ఒక గ్రహం బ్రద్దలె ఉల్కలుగా రూపొందినదని కొత్తగా ఒక సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించేరు. కాని ఇంతవరకు శాస్త్రజ్ఞులందరకు సమ్మతమైన సిద్ధాంతం ప్రతిపాదితం కాలేదు.

సాధారణంగా ఒకటి రెండు కంటే ఎక్కువ ఉల్కలు ఒకే సమయంలో కనిపించవు. కాని కొన్ని సమయాల్లో ముఖ్యంగా ప్రతిసంవత్సరం ఏప్రిల్ 20-21 తేదీల మధ్యా, ఆగష్టు 10-11 తేదీలలోనూ, నవంబరు 13-14 తేదీల మధ్యను ఉల్కలు గుంపులు గుంపులుగా కనపడతాయి. వానినే 'ఉల్కా సంపాతము'లు అంటారు. పూర్వకాలంలో ఎప్పుడో తోకచుక్కలు కొన్ని బ్రద్దలయి, వాటి ముక్కలే నేడు ఉల్కా సంపాతములుగా ప్రత్యక్షమవుతున్నాయని శాస్త్రజ్ఞులూహిస్తున్నారు.

81. కార్యకారణ సంబంధమంటే ఏమిటి?

నేటి వైజ్ఞానికులు పూర్వల సమీక్ష, వాటికొన్నిటికో కార్యకారణసంబంధము లేదంటారు. దృష్టికి పాలువిరిగిపోవడానికీ, శిశువానికి కార్యవైఫల్యానికీ, తుమ్ముకి విఘ్నాలికీ, పిల్లల అంగవైకల్యానికీ తిరిగ్రహణపు చూపు, కాకులకీ అరుపుకీ బంధువుల రాకకీ సంబంధము లేనేలేదని

టారు. అయితే వేటికి వుండి సంబంధము? రెండుభుటలకి కార్యకారణ సంబంధ ముండడమనగా ఏమిటి? ఫలాని వాటికి సంబంధమున్నదని నిశ్చయించడానికి పద్ధతు లేమిటి?

మొదటిది సహభావపద్ధతి. అంటే ఎప్పు డూ కలిసివచ్చే రెండు కార్యకారణాని వస్తువులకుగాని సంబంధము కల్పించేపద్ధతి. వాటికి రెండింటికీ సహభావముందాలి. ఒక ఉక్కుముక్కచుట్టూ రబ్బరులో ఇమిడ్చిన తీగమట్టి దానిలోంచి విద్యుత్ప్రవాహ మును పంపితే కొంతసేపటికా ముక్క అయిస్కాంతమాతుంది. అంటే విద్యు త్ప్రవాహానికి కారణత్వానికి సహభావ మున్నది. ఉష్ణకల్లువేస్తే పాలు విరిగి పోతాయి. అరటిపండ్లు తింటే ఆకలి తీరు తుంది. వేడిమివల్ల వస్తువులు పెరుగుతాయి. గంధకము ఉన్నహారలు పెట్టి ఉంచితే పెండింగ్లైము నల్లబడుతుంది. ఇవన్నీ సహ భావానికి ఉదాహరణలు. అది ఉన్నప్పుడు ఇది వుంది. కనక రెండింటికీ కార్యకారణ సంబంధముంది. ఎవరో తుమ్మినప్పుడల్లా విఘ్నాలురావు. కాకి ఆరిచినప్పుడల్లా బంధువులారారు. గ్రహణవేళల్లో భోజనము చేస్తే కూలనొప్పిరాదు. వీటికి సహ సహ భావములేదు. కాబట్టి (కార్యకారణ) సంబంధమూ లేదు.

రెండోపద్ధతి సమానభావపద్ధతి అంటే అదిలేనప్పుడు ఇదీ లేకపోవడము. దోమలు లేకపోతే మలేరియా (చలిజ్వరము) రాదు. కంపనము లేకపోతే శబ్దములేదు. నిప్పులేక పోతే పొగలేదు. ముట్టులేకపోతే వాన లేదు. అదిలేకుంటే ఇదిలేదు. కనక వాటికి కార్యకారణ సంబంధముంది.

మూడోపద్ధతి భావాభావ సమానత్వ పద్ధతి. వెల్లురుంటే వజ్రం మెరుస్తుంది. వెల్లురులేకపోతే మెరుకదు. రోగక్రిములు శరీరంలో వాస్తవికావుంటే జ్వరం వస్తుంది. ఆక్రిములు చచ్చిపోతే ఆ జ్వరం రాదు. వీణ తీగ కంపిస్తేనే నాదం రావడము. కంపనాలు ఆపేస్తే నాదం రాదు. వీటి కన్నిటికీ సహభావమూ వుంది, సమాన భావమూ వుంది. కనక వీటికి పరస్పర (కార్యకారణ) సంబంధముంది.

నాలుగోది విలోమ సంబంధపద్ధతి. వస్తు వుల సరఫరా ఎక్కువైతే ధర తగ్గుతుంది. అది తగ్గితే ఇది ఎక్కువౌతుంది. పీడనము ఎక్కువచేస్తే (తెలూనులోని) వాయువు పరిమాణము తగ్గుతుంది. పీడనము తక్కు వైతే పరిమాణము ఎక్కువౌతుంది. జనము ఎక్కువైతే రేవను తగ్గుతుంది, జనము తగ్గితే రేవను ఎక్కువౌతుంది. కనక

వీటిలో వీటికి విలోమ సంబంధము ఉంది. అయిదోది అదృష్టకారి సంబంధము. తక్కిన గ్రహాలలాగ అండవృత్త మార్గములో తిరుగుతూన్నా ఒకొక్కచోట యురేనస్ అనే (వరుణ) గ్రహము ఈదారి వాటి బయటికి జరుగుతోంది. తెలిసిన కారణాలన్నీ మినహాయించేసి, దీనికి అదృష్టకారణము ఏదో ఉన్నదన్నార యాడవ్వూ, లెవెరీయర్ అనే వైజ్ఞాని కులు. దానికోసము వెతికి ఇంద్రగ్రహాన్ని కనుకున్నాడు లెవెరీయరు. పట్టుపురుగుల అకాలమరణానికి తెలిసిన కారణాలన్నీ మినహాయించి, వాటిని కోసి చూసే రోగ క్రిముల్ని కనిపెట్టాడు పాశ్చర్యు. గువర్న పత్ర విద్యుత్తుంచని పత్రాలు క్రమంగా వారిపోడానికి కారణాలు వెతికి వెతికి అంతవరకూ అదృష్టమైన విశ్వమయూఖము లను కనిపెట్టాడు హెన్స్.

శాస్త్రీయ పరిశోధనలో కార్యకారణ సంబంధము నశ్యేదించడానికి ఈ అయితే పద్ధతులు. ఇంతకు మించినవేవీ లేవు. ఆధునిక విజ్ఞానమంతటా, ఈ పంచపద్ధతులవల్ల సాధించిన కార్యకారణ సంబంధమే కనబడుతుంది.

—మూర్తి.

82. భూగర్భంలో ఏముంది?

ఖండాల్లా, పర్వతాల్లా, సముద్రాల అడుగూ, ఇవన్నీ చేరిన ప్రాచీన భూమ్యా పరిభాగమని పేరు. ఇది - గట్టివైశేషమే మెత్తనివైశేషమే, రాళ్ళవల్ల ఏర్పడింది. గట్టికన్నీ 'రాళ్లు' అంటే అందరూ ఒప్పుకుంటారు. మెత్తని ఇనుకా, మట్టికాదా రాళ్ళయొక్క పొడివల్ల ఏర్పడినవే. కనక భూమి ప్రాచీన రాళ్ళవల్ల యేర్పడినదే అనవచ్చును. దీనిని 'జిలావరణము' అని కూడా అనవచ్చును. భూమిమీదవున్న సముద్ర జలాన్నంతటినీ 'జిలావరణము'నీ, గాలిని 'వాతావరణము'నీ, భూమికి పడిమెళ్ళకు పైపడి పలకగావున్న వాయువులను 'స్ట్రోటావరణము'నీ అనడము పరిపాటి.

వలూచని జిలావరణముకింద కరిగిన లావా ద్రవ ముంటుందని ఒకప్పుడు అనుకునేవారు. గనులలో లోతుకి వెళ్ళినకొద్ది ఉష్ణోగ్రత అరవై అడుగులకి ఒక డిగ్రీ చొప్పున ఎక్కువౌతుంది. అగ్నిపర్వతాలు ప్రకోపించినప్పుడు లావాద్రవము విరజిమ్మ బడుతుంది. కనక ఈ లావా ద్రవమే జిలావరణముకింద వున్నదనీ, దీనివేడిమివల్లనే భూగర్భములోనికి పోను పోనూ ఉష్ణోగ్రత అధిక మాతోందనీ అనుకునేవారు. అయితే భూగోళ కేంద్రంలో

“బియ్యం ఒక కేరు యివ్వండి”

“లేదు”

“చక్కెర అర వీళ్ల యివ్వండి”

“లేదు”

“సిగరెట్ ఒక ‘వ్యాక్’ యివ్వండి”

“అదీ లేదు”

“యింకేముంది?”

“యేదీ లేదు!”

“యింత మాత్రానికి కొట్టెందుకు తెరచావు? తాళంవేసుక పోరాదూ?”

“తాళంకూడా లేదు”

—గోపి

కరిగిన ద్రవము ఉండడానికి వీలులేదని ఇటీవల గ్రహించారు. భూగర్భ కేంద్రంలో ఇనుము, నిక్కెలూ, ఇతిర లోహాలూ చేరి యేర్పడిన ఘనగోళమున్నదనడానికి గట్టి సాక్ష్యాలున్నాయి. ఈ గోళాన్ని 'భూరాకరణ' మన్నారు. దీని నావరించి ఏడువందలమైళ్ళు దళసరిని జిలావరణమున్నది. జిలావరణపు టడుగు పొరలు వేడిగానే ఉంటాయికాని, వాటిని పైనించి ఒత్తే జిలావరణపు బొత్తిడివల్ల ద్రవరూపాన్న కాకు ముద్దలై ఏర్పడి ఉంటాయనడమే సబబు. జిలావరణము లోని కదలికలవల్లా దానిలో ఏర్పడిన చీలికలవల్లా, పై ఒత్తిడి తగ్గి, 'ముద్ద' ద్రవమైపోయి, ఆ చీలికలలోంచి లావా రూపంలో బయటికి వస్తుంది. ఇది జిలా వరణము నంతటినీ వాటి భూమిమీదికి రాకపోవచ్చును; సగము దూరము వచ్చి ఘనీభవించి పోవచ్చును. తరవాత ఎప్పుడోనా మళ్ళీ పై ఒత్తిడివల్ల వేడెక్కి ముద్దయై, జరిగి, భూమి నరుగుల లోంచి చొచ్చుకునే రాకవచ్చునూ, అగ్నిపర్వత విలములలోనుంచి దూసుకుని రావచ్చును. నరుగులలోంచి చిమ్మి గట్టిపడిపోయినప్పుడు ఈ జిలాద్రవము నల్లగానుండి, తెల్ల శేనపు రాతిపొరలలో నల్లని చారలుగా కనబడుతుంది. 'పర్వతాల' అనే గ్రామమువద్ద ఇలాంటి చారలనే 'సీతమ్మ చీరల' రంగులని నేటికీ చూపిస్తున్నారు.

“ప్రేమ జంట”

—చిత్రకారుడు: శ్రీ R. వెంకటరావు.

విజ్ఞాన వీధులు

83. మొక్కల అంగరక్షకులు

ఒకటో అగో తప్ప మొక్కలూ చెట్లూ అన్నీ పుట్టిన చోటునించి కదలలేనివే. కనక నడిచేప్పుగాలనుంచి వాటికి కాపు దలఉండాలి. లేకపోతే మొక్కల వృద్ధి వంశవ్యాప్తి కష్టమై పోతాయి. చాలా మొక్కల ఆకులు సర్వభక్షిణుడేసే మేకలూ

గొర్రెలకీ తిప్ప గుచిగావుండవు. మేకలు తినే తుప్పలు చాలామట్టుకు ముట్ల పెంచు కుంటాయి. బ్రహ్మచేముడు పొద ఆకులకి బగులు ముశో పెట్టుకుంటుంది అట్టలవంటి తన కాండానికి.

తీగలన్నీ సులితీగల్ని పెంచుకుని పెద్ద పెద్దచెట్లమీదికి ఎక్కిపోయి పువ్వుల్ని కొయల్ని అక్కడపెడతాయి. కొన్ని తీగ లకి ఆకులకొసలు రావి అకుకొసల్లాగ పెరిగి

సులితీగల్లాగ పనికివస్తాయి. పెద్దచెట్లకిలాగ బలిష్ఠమైన కాండముగాని తీగల్లాగ సన్నని కాండగాని లేక మనవేలంత లావుగా వుండి 15 అడుగుల దాకా పెరిగే తుప్పలు కొన్ని ముళ్ళ సే సులితీగల్లాగ వాగు కుంటాయి. మరికొన్ని, తీగగులాబీవంటివి పూగు త్తి కాండకి సులితీగ పెంచుకుంటాయి.

పెద్దపెద్ద చెట్లు వాటి కాండాన్ని కాపాడుకోడానికి చెరచు పెంచుకుంటాయి. కొబ్బరి, తాటి, పోక చెట్లు పువ్వుల్ని కొయల్ని ఎక్కడో నెత్తి మీదికి పట్టుకుపోయి పెట్టుకుంటాయి.

‘పనెట్టా’లని ఒక రకము మొక్కలున్నాయి. వాటి కాండకి ఇటూ అటూ రెంజేసి రెంజేసి ఆకులు మొలుస్తాయి. లేతగా ఉన్నప్పుడు ఆకులు నమస్కారం చేస్తున్నప్పుడు చేతులాగ కలిసిపోయిఉండి కాండపు మొగ్గని రక్షిస్తాయి. ఆకులు పెద్దవై విడిపోయేసరికి మొగ్గ పెద్దదౌతుంది.

వేపచెట్టు తన కాండ్లన్నీ పత్రాలు కొరికేస్తాయని వాట్లా చేసు పెట్టి విత్తనాలు తయారవగానే చేదుని తీసిగా మార్చేస్తుంది. దానిమ్మ, మామిడి కూడా వగరూ పులుపుల్ని తీసిగా మారుస్తాయి.

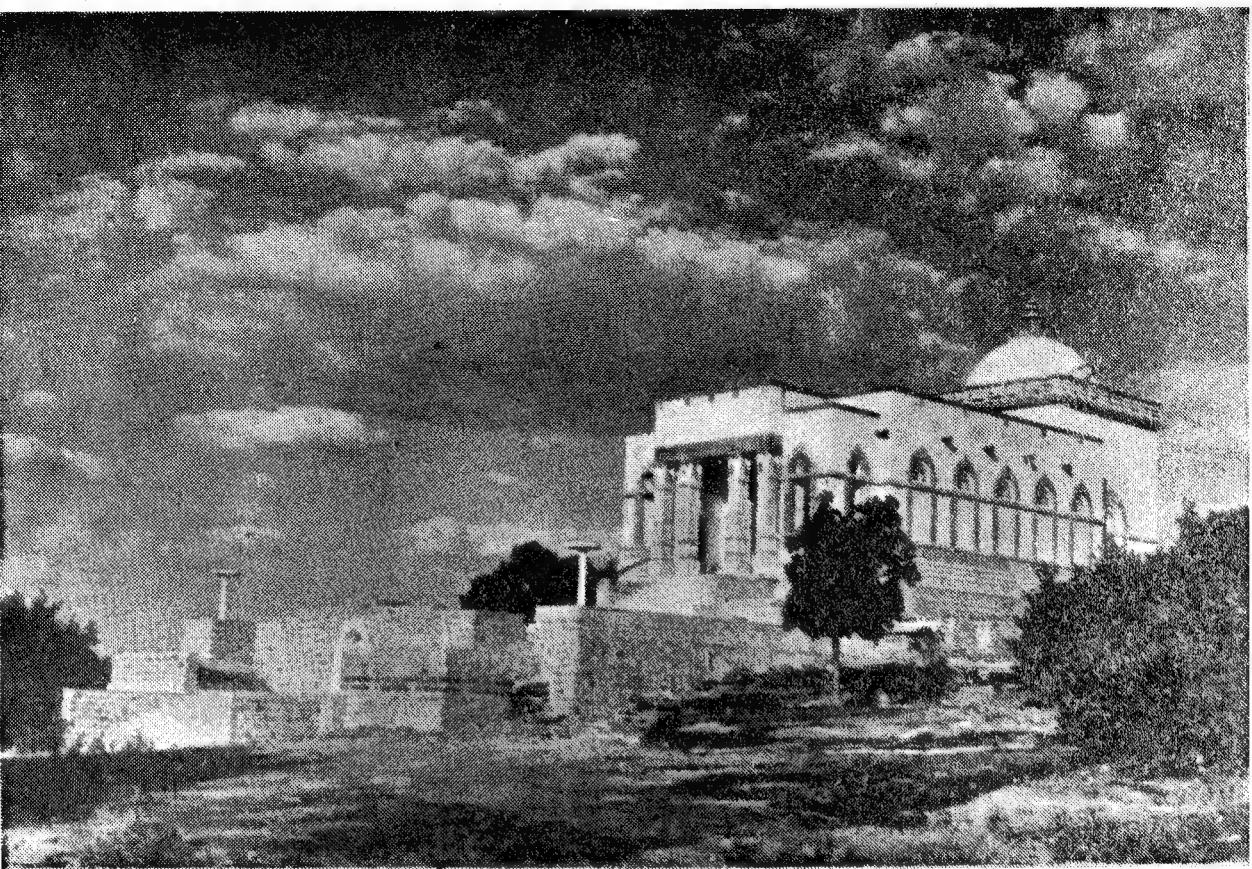
అంతరతామర మొక్కని నీట్లోంచి పైకి తీసిమాస్తే వేళ్ళు పూతరంగు పెరిసి పోయిన జాట్లు రంగులో వుంటాయి. ఒక వేరుని విడదీసి, దాని కొసని రెండు వేళ్ళ మధ్యనా వట్టి లాగితే స్పాకింగు లాంటి తొడుగు ఉడివస్తుంది. ఇది సున్నితమైన వేళ్ళ కొసల్ని చెబ్బలినకుండా కాపాడుతుంది. మర్రీ ఉండల కొసల్ని కూడా ఇలాగే బూడిద

రంగు స్పాకింగులుంటాయి. మొగ్గ లిచెట్టు మొదలుకి ఒకటి రెండడుగుల ఎత్తువరకూ కాండమునుంచి వేళ్ళు దిగుతాయి. వీటి కొసలను కాపాడడానికి టోపీలుంటాయి.

—తాను వేసిన పైరును పాడుచేస్తుందని కలుపు తీయించేస్తాడు రైతు. “కాని చిన్న తనములోనే వంశ నిర్మూలకుడైన కొడుకుని చంప నివ్వడే ప్రభుత్వమా?” అంటున్నారే, వంశ నిర్మూలకుడని పసివాణ్ణి తండ్రిని జంకావని కట్టగలడంటారా? అలాగ అనుమానించిబడిన వాళ్లెందరో గొప్ప వాళ్ళయారు భూతకాలంలో! గ్రీసుదేశపు తల్లులు నరాలులాగ పుట్టిన బిడ్డల్ని కొంఢకొమ్మనించి దొరించేళ్ళ వారట. నేటికి మనుకౌరము బాగా బలిసిపోయింది స్వామీ.

—సినిమా తెరమీద పెల్లరు నిరంతరాయముగా పడెడు. రీలులోని బొమ్మ

ఒకటి తెరమీదపడిన తర్వాత దాని తర్వాతి బొమ్మ అదే స్థానములోకి వచ్చేదాకా పెల్లరుని ఒక బిళ్ళ అడ్డేస్తుంది. బొమ్మల ఒకటి తర్వాత ఒకటి అదే స్థానములోనికి వచ్చినప్పుడే పెల్లరు ఆ బొమ్మలోంచి దూరీ తెరమీదపడుతుంది. ఇక, మీరు చెయ్యి కదిపినప్పుడు ఆ చెయ్యి సినిమా లైటు పెల్లరువల్లే కదా కనపడుతుంది. కనక ఉండి ఉడిగి పడే పెల్లరులో చెయ్యి కనపడే కనపడకా, మళ్ళీ కనపడే, ఇలాగ అయిదారు వేరుచోట్లలో కనబడుతుంది. అంటే అనేక చేతులుగా కనపడుతుంది. అయితే తెరమీద బొమ్మలు కూడా ఎందుకలాగ కనపడవు? అంటారా? తెరమీద బొమ్మలు సెకనుకి 16 చొ॥వారిపోతాయి. కంటికి ఈ మాట్లు నిరంతరాయముగానే కనపడుతుంది. చేతి బొమ్మలు తెరమీది బొమ్మలలాగే సెకనుకి 16 చొ॥వస్తేనే కనబడతాయి. అయితే మీరు చెయ్యి కదుపుతున్న కాలములో ఎన్ని బొమ్మలు దాటిపోతాయో అన్ని చేతులే కనబడతాయి.

సాంచిలోని నూతన చైత్ర్యగిరివిహారం.

ఇంగ్లండుకు తరలించుకు పోబడ్డ సారీపుత్ర, మొగ్గలానుల (బుద్ధుని ప్రథమ శిష్యులు) అస్థికలను యిటీవల స్వదేశానికి తీసుకొనివచ్చి యీ నూతన చైత్ర్యంలో శాశ్వతంగా నిక్షిప్తం చేశాడు.

బొమ్మరిల్లు

నక్క జిత్తులు ★ శ్రీ వేముల వేంకటాచార్యుల వ్రాసిన

[దండకారణ్యంలో ఒకనాడు]

సింహం (ప్రవేశించి)
ఈ అడవికి రాజు నేను!
ఈ మృగములు నాదు ప్రజలు!
నేనుకన్న విప్సినచో-
ఈ నిఘాలము మండిపోవు!
[వెళ్లిపోతుంది]

నక్క (ప్రవేశించి)
ఈ అడవికి మంత్రి నేను!
ఈ మృగములు నాదు ప్రజలు!
నా తెలివితేటలు కడు గొప్పది!
నన్ను మించు వారులేరు!

పులి (ప్రవేశించి)
నక్క బావగారా? మీ
రక్కడ కెళ్లారండీ?
ఈమధ్యను మీ దర్శన
మే దొరకక పోయెకదా!

నక్క:- నమస్తే! నమస్తే! వ్యా
ఘ్రము! అరణ్య సైన్యాధిప!
ఈమధ్యను ఆరోగ్యము
ఏమాత్రము బాగులేక
రాజులక పోతినిలకు,

నాదోషము క్షమించుచుడు!

పులి:- ఎంతమాట! ఎంతమాట!
మితకదా మీ ధోరణి!
మంత్రిలను క్షమించుట సా

మాన్యము కాదండోయ్!
మీ యారోగ్యము బాగుగ
నేయున్నది కద యిప్పుడు!
నక్క:- చిత్తము! మీ దయచేతను
చిత్తమునకు శాంతి కలిగె!...
మీ ముఖమును చూడగ నా
కేమో అనుమానమాయె!
పులి:- ఏ మట్టుల అనుచుంటిరి?
నా మొగమున నేమున్నది?
నక్క:- నాదగ్గర దాచకుడు! ఏ
పాదము కన్నడు చున్నది!
మృగరాజగు సింహమునకు
మీ మీదను ప్రేమకదా!
పులి:- ఏమి మైత్రియో కానీ!
ఏమాత్రము సుఖములేదు!
ఈ సింహముతో వేగుట
ఎన్నాల్లోకద! బావా!
నక్క:- బావగారికే దుఃఖమ?
పరీక్ష చేయుటకై యిటు
వలుకుచు నున్నారో? నా
ప్రభు భక్తిని తమ రెఱుగరొ?
పులి:- హాన్యముకాదీ సంగతి!
హర్యక్షమునకు నిత్యము
ఆహారము కూర్చలేక
అవస్థ పడుచుంటినయ్యా!
నా దురవస్థను చూడగ
నాకే సిగ్గుచు నుండె!
నక్క:- (ప్రేకి కన్నీరు కార్చుతూ-
తినలో)
భలే! భలే! బాగున్నది!
పులి మాంసము తినవలెనని
తలచుచుంటి కదా! ఇప్పుడె
కలహా బీజములు నాటెద!
పులి:- మాటలాడ వేమయ్యా!
నీటుగ మా నక్కబావ!
నీ కన్నీరును చూడగ—
నాకే దుఃఖము జనించె!
నక్క:- ఏమందును పులిబావా!

ఎంతటి బలశాలి వీవు!
నీవు తలచుకొన్న యెడల
నీకడ్డ లేదు కదా!
నీయంతటి బలవంతుడు
నీచుల నేవించుటేల?
పులి:- ఖౌనౌ నా మాట నిజము!
ఐన నిప్పుడేమిచేయు
మందువు? ఓ మంత్రివరా!
తొందరగా శ్రోవచూపి
సందేహము తీర్చవయా!
ఎందులకీ ఆలస్యము?
నక్క:- నిజముగ నా సలహాపై
నీకు నమ్మకము కలదా?
పులి:- ఎంతమాట! ఇంతకు మా
మంత్రినే నమ్మనటోయ్?
నక్క:- ఐతే, నాకడకు రమ్మ!
అద్భుత మార్గము చెప్పెద!
నేకే నీజయము నుమా!
గోడలకును చెవులుండును!
పులి:- (నక్కకు చాలా దగ్గరగా
వస్తుంది)
ఆ ఉపాయమేదో నిర
పాయమైన దగుచో, నే
గమె చెప్పుము! ఇటుపైనా
కష్టంబులు తీరవలయు!
నక్క:- (పులిచెవిలో నెమ్మదిగా)
మృగరాజగు సింహంబును
మీరిప్పుడు చంపవలయు!
పులి:- (చెవులు మూసుకొని)
శివ! శివ! ఇది ఏమిమాట?
చెడుగుకదా! పాపము కద!
నక్క:- (నవ్వి) ఐతే నీయిష్టము! నే
పోతానోయ్, పులిబావా!
నీలలాట రేఖ తుడువ
నీరజ గర్భుడు చాలడు!
పులి:- వేరే మార్గము లేదా?
నక్క:- నహి! నహి! బిల్ ఖుల్ నహి!
పులి:- సింహమును వధించుటయన

చిన్న చిన్న మాటకాదు!!
ఆ ఉపాయమేదో నీ
నే చెప్పుము నక్కబావ!
నక్క:- సింహమిపు డెచటనున్నది?
పులి:- అడవిలో తిరుగుచున్నది.
నక్క:- అద్భుతవంతుడ వయ్యా!
ఆలస్యము చేయకు! సిం
హము వసించు గిరి గుహలో
పొంచియుండు! పులిరాజా!
సింహము రాగానె హతా
త్తుగ మీదికి దూకి చంపు
పులి:- ఓహోహో! నక్క బావ!
వ్యూహంబులు పన్నుటలో
ఘనుడవుకద! గెలిచినచో
అర్ధరాజ్య మిత్తు నీకు!
నక్క:- ప్రభువులదయ! సింహము
రాకుండ మునుపె పోవలయును!
పులి:- ఇదె పోవుచు నుంటినయ్యా!
నక్కబావ! వేగముగా (పెల్లి
పోతుంది)
నక్క:- భలే! భలే! నాజిత్తులు
పారిసవీ పులి దగ్గర!
సింహముకీ వార్త చెప్పి
చెండాడెద పెద్దపులిని!
(దూరంగా సింహ గర్జన వినిపించి,
దగ్గరకాతుంది)
వైద్యుడు పథ్యము చెప్పిన
పాలే రోగియు కోటిస
విధముగ మృగరాజు చటకు
వేగముగా వచ్చుచుండె!
సింహం (ప్రవేశించి) నక్క బావ
గారా! మీ
రెక్కడ కెల్లారండి!
ఈమధ్యను మీ దర్శన
మేదొరకక పోయెకదా!
నక్క:- నమస్తే! నమస్తే! సిం
హా! అరణ్య రాజ్యాధిప!
ఈమధ్యను ఆరోగ్యము

★

నక్కజిత్తులు

★

వీక్షాత్రము జాగ్రత్త
రాజులక పోలి నిటకు -
నాదోషమును క్షమించుడు!
సింహం:- ఇప్పుడు సుఖముగ
నున్నది?

వీక్షాత్రము వింతలున్నా!
నక్క:- (కన్నీరు కార్చుతూ)
నా రోగము తగ్గ కాని
మీరా వ్యాధుము నోటను...
(అని, చెప్పలేక, ఏడ్చి
నట్లు నటిస్తుంది.)

సింహం:- ఏమంటివి నక్కరాజా!
వ్యాధుము తొలుతటినుండియు
ప్రభువిశ్వాసము కలదని
మంత్రివి నీ వెలుగ వాకో!
నక్క:- కాదనగలనా? రాజా!
కాదని - ఈనాటి పెద్ద
పులిదురూహలను గ్రహించి
కూడ మిన్నకుందునోకో!

సింహం:- భయమెన్నడెలుగని నాకు
భయము పుట్టుచుండ నేడు!
వ్యాధి ఘోరతము సర్వము
శ్రీఘ్రముగా చెప్పమయా!
నక్క:- అవధగింపు మహాప్రభా!
ఆ పులి యెంతటి చెడ్డదా!
సింహం:- నక్క పినయములను దాచి
నాకు యశార్థమును చెప్ప!

నక్క:- చిత్తము! చిత్తము! రాజా!
ప్రభుదర్శనమును కోరుచు
ప్రభువులైన తమ వసించు
కొండగుహకు వెళ్ళినాను!
సింహం:- ఎప్పుడు?

నక్క:- ఇప్పుడే!
సింహం:- పిమ్మట
యేమైనది? చెప్పవయా!
నక్క:- చిత్తము! చిత్తము! రాజా!
గుహలో సైన్యాధిపుడగు
పులిరాజు భయంకరుడై
పొంచియుండ నేమందును!!

సింహం:- ఆ! ఆ! ఇది నిజమగునా?
నక్క:- మీతోడు! మహారాజా!
మిమ్ము చంపి ఈ అడవికి
సార్వభౌముడగునట! ఆ
భంజాలుడు వ్యాధురాజా!
సింహం:- పద! పద! వ్యాధుమును
చంపి

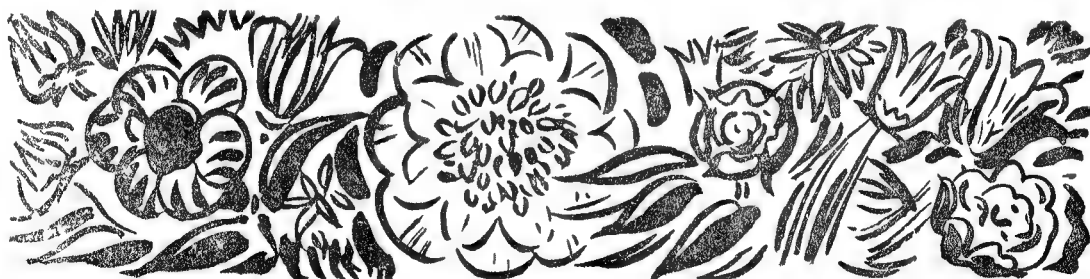
ముదముగ విందొసరింతము!
[సింహమూ, నక్క నిశ్శబ్దంగా
నడచి సింహభవనమైన కొండ
గుహను చేరుకుంటవి. హఠాత్తుగా
సింహం పులిమీద దూకి పంజాతో
పులి మెడను చీల్చుతుంది. ఎంత
రక్తం! పులి నేలమీద పడిపో
తుంది.]

ఓరీ! వ్యాధురాజు! నీ
వైరము నాతోనటరా?
పులి:- చచ్చితిని! మహారాజా!
ఉచ్చువంటి నక్కజిత్తు
లెలుగక చెడిపోతిని! ఈ
గిరిగుహలో పొంచి, మిమ్ము
పరిమార్చగ పురికొల్పెను!
మంత్రియైన జంబుకుండు!
ప్రాణము పోయెడు వేళ అ
బద్ధములు వచింపజాల!
(చచ్చిపోతుంది)

సింహం:- ఓరీరీ! మాయ నక్క!
కరటక దమనక సీతిని
ప్రయోగించి, మామధ్యను
వైరము కల్పించినావు!
సైన్యాధిపతిని చంపిన
శాశ్వత పాపంబు నాకు
కలిగెను సీమూలముగా
తెలిసెనులే! నీ జిత్తులు!

[నక్కపై దూకి ఒక్క
చెట్టుతో చంపుతుంది]
పులిరాజును కోల్పోతిని!
తెలియక పోతిని మోసము!
ఈ జిత్తులమారి నక్క
ఎంత చేసె నయ్యయ్యా!!
[ఏడుస్తుంది]

★

విచిత్ర దృక్పథం

మూలం: మార్క్స్ ట్పైన్

జరిగిన కథ:— అస్మియాలోని ఈ జైల్ డార్క్ మా స్వగ్రామం. నా యీడు వాళ్ళే అయిన నెట్టి, నికోలాస్ అనే మరీ ఇద్దరు కాలరతో కలిసి ఎప్పుడూ అడవుల్లో, కొండల్లో తిరిగేవాణ్ణి. ఒక రోజున మేము ఒక కొండమీద మా ఆట స్థలంలో కూర్చుని ఉండగా ఒక కొత్తవ్యక్తి వచ్చాడు. తన చేతుల సైతాను అనీ, తన దేవతననీ చెప్పాడు. మన చాలా వింతలు చేసే చూపించాడు. అతడు మాతో ఉన్నంతసేపూ మానవజాతిని నానాబూతులు తిట్టాడు. మానవులు తామేదో గొప్పవారమని అనుకుంటారుగాని నిజానికి వారిలో ఉన్న నైవ్యం ఇంకెక్కడా ఉండవని అన్నాడు. చివరికి మాయమైపోయాడు. మా పూర్వో ఘాదర్ పీటర్ అని ఒక మతగురువు ఉన్నాడు. ఆయన ఏ సేరమూ చెయ్యకపోయినా, పదవినుండి తొలగించబడ్డాడు. ఆయనకి సహాయం చేస్తామనో, ఏమో సైతాను పదకొండువందల బంగారు నాణాలు ఆయనకి దొరికేట్లు చేశాడు. ఘాదర్ పీటర్ కు విరోధియైన ఒక జ్యోతి ఘడ్డు అడబ్బు తన దగ్గరనుండి దొంగిలించబడిందని ఆరోపణచేశాడు. జంటనే ఘాదర్ పీటర్ ను జైల్లో పడేశారు. ఆయన కుటుంబానికి సైతాను మళ్ళీ సహాయంచేశాడు. ■ సహాయం ఎవరు చేస్తున్నారో తెలియక గ్రామస్థులు తికమకలు పడి ఘాదర్ పీటర్ కుటుంబానికి సైతానుతో సంబంధమున్నదని అనుమానించారు. అసంగతి పరీక్ష చెయ్యటానికి నిశ్చయించారు. కాని సైతాను మాయచీపి వారిని కిక్కిరించాడు తప్ప రహస్యం బయట పడనివ్వలేదు.

చైనా అనగానే ఆశ్చర్యం, సంతోషం, గర్వం ఒక్కసారిగా కలిగాయి. మా పూరునుంచి ఎంతదూరం వచ్చానో! నాకంటే అదృష్టవంతుడు మరి లేడనిపించింది. మా పూర్వో అందరికంటే ఎక్కువ డేశాలు తిరిగినమనిషి ఒకడున్నాడు. వాడికి తను గొప్ప దేశసంచారిని చచ్చేగర్వం. కాని వాడు కూడా ఇంతదూరం తిరిగి వుండడు. వాడిజన్మలో ఇంతదూరం రాలేదు కూడాను. నేను కొన్ని వేల మైళ్లదూరంలో ఉన్న చైనాదేశం కూడా వెళ్లి వచ్చానని తెలిస్తే వాడిగర్వం పటాపంచలౌతుంది.

చైనాసామ్రాజ్యం యావత్తూ ఒక అరగంటలో పర్యటించాం. చూడవలసిన విశేషాలన్నీ చూశాం. కొన్నికొన్ని దృశ్యాలు అద్భుతంగా, కొన్ని దృశ్యాలు అసహ్యంగా ఉన్నాయి. అలా తిరిగి తిరిగి

కొంతసేపటికి ఒక కొండ శిఖరాన వ్రాలి కూర్చున్నాం. మేము కూర్చున్న చోటినించి ఎన్నో కొండలు, కోనలు, నదులు, మైదానాలు, పట్టణాలు, పల్లెలు, ఒకవైపున నముద్రం కనిపిస్తున్నాయి. ఆ విశాలమైన దృశ్యం కళ్లకి పండుగగా, హృదయానికి వెన్నెలగా, ఎంతో ప్రశాంతంగా ఉన్నది. ఈమాదిరిగా అనుకున్నప్పుడల్లా దూరదేశాలకి వెళ్ళగలిగితే, ఎంత బాగుండును! ఎప్పుడూ కూర్చున్న మండూ కాలవలె ఉన్నచోట ఉండకుండా కొత్తచోట్లకి వెళుతూ ఉండటంవలన జీవితభారం ఈబుజం మీంచి ■ బుజంమీదికి మార్చుకున్నట్లయి మనస్సు ఎంత తేలికపడుతుంది!

నేనూ సైతాను కబుర్లలోకి దిగాము. సైతాను ప్రవర్తన ఏవిధంగానైనా సంస్కరించాలనే ఆలోచన కలిగింది. అతడు చేస్తున్న వసులు నాకేమీ నచ్చ

లేదనీ, అతనిమూలంగా ఎందరు కష్టాలపాలైతూ న్నారో ఆలోచించుకోమనీ చెప్పాను. అతడు మానవుల కపకారం చెయ్యాలని ఉద్దేశించకపోయినా, చేసే పనులవలన దుష్ఫలితాలు మాత్రమే కలుగుతున్నాయని చెప్పాను. ఏ పనిచేస్తే ఎవరికేఫలితాలు కలుగుతాయో ఆలోచించుకుని మరీ పనులు తలపెట్టమని అన్నాడు.

సైతాను నవ్వాడు: “ఏమిటి నువ్వనేది? పిచ్చివాడా! నేనుచేసే పనుల ఫలితాలు నాకు తెలియవంటావా? బలేవాడివే!”

“నీపనులవల్ల కలిగే ఫలితాలు నీకు ముందే తెలిసేటట్టయితే, ఇవన్నీ ఎందుకు చేస్తున్నట్టు?”

“చెప్పమంటావా? విను. మీజాతి చిత్రమైన జాతి. మానవుడు యంత్రంలాంటివాడు. ఈయంత్రంలో ఒకభాగం దుఃఖాన్ని తయారుచేస్తుంది. మరొక భాగం సంతోషం తయారుచేస్తుంది. చాలామందికి ఈయంత్రం సుఖదుఃఖాలను సరిసమానంగా తయారు చేసి పెడుతుంది. ఒకవేళ సమానంగా తయారు చెయ్యటానికి వీలేకపోతే దుఃఖాన్నే ఎక్కువ తయారు చేస్తుందిగాని సుఖాన్నికాదు. కొందరు మనుషుల తత్వాన్ని బట్టి దుఃఖం ఉత్పత్తిచేసే యంత్రభాగానికి ఊపరి నలపకుండా పని పడుతుంది. అటువంటివాళ్లు జీవితంలో సంతోషంఅంటే ఏమిటో ఎరక్కుండానే బతుకుతారు, చస్తారు. వాళ్లం ముట్టుకున్నా, ఏం చేసినా దుఃఖమే తయారవుతుంది. వాళ్ళకి జీవితం గుదిబండగా, సర్వబంధంగా, శాపఫలితంగా అని పిస్తుందిగాని దేవుడిచ్చిన వరం అనిపించదు. అటు వంటివాళ్లు ఉండరంటావా? ఓ. కావలసినంతమంది ఉన్నారు. ఒక్కొక్కసారి ఒక్కొక్కమనిషికి ఒక గంటనేపు అనుభవించిన ఆనందానికి బదులుగా కొన్ని సంవత్సరాల బాధామయ జీవితం లభిస్తుంది. ఏం, తెలిసిందా? ఇప్పుడు చెబుతాను. మీ గ్రామ ప్రజలు నాకే మీ కారు. నాదృష్టిలో వాళ్లకేమీ ఎలువలేదు. ఒప్పుకుంటావా?”

“కావచ్చు,” అన్నాను ముక్తసరిగా.

“కావచ్చేమిటి? నిజంగానే వాళ్ళకి నాకూ ఎక్కడా సాపత్యంలేదు. వాళ్ళకి నాకూ ఆకాశమంత తేడా వున్నది. ఉదాహరణకి చెబుతాను,

వాళ్ళకి మెదడులేదు.”

“మెదడులేదా?” అని ఆశ్చర్యపోయాను.

“అబ్బే. ఏకోశానా మెదడులేదు. నీకు ముందు ముందు వివరించిచెబుతాను, మనిషి గర్వంగా చెప్పుకునే మనస్సు అనే పదార్థం ఏమిటో, అంధకార అయోమయకూషం ఎలా వుంటుందో—అన్నీ తరవాత వర్ణిస్తాను. మానవులకీ నాకూ పోలికలేదు. వాళ్లకేమో ఝద్రభావాలు, ఝద్రసంతోషాలు, దుఃఖాలు, గర్వాలు, అతిశయాలు వస్తూంటాయి, పోతూంటాయి. వాళ్ల ఝద్రజీవితం ఒక చిరునవ్వు, ఒకనిట్టూర్పు, ఒక రెప్పపాటులాంటిది. వాళ్లకి అసలు జ్ఞానంలేదు, ధర్మాధర్మ విచక్షణజ్ఞానంలేదు. ఈచీ మనిచూడు. దీన్ని చూసి ఒకవనుగు ఏమనుకుంటుంది? ఈచీమ సుఖంగా ఉందో, కష్టాల్లోవుందో, దానికి పెళ్లాంబిడ్డలు, తలిదండ్రులు ఉన్నారో లేదో, మంచి ఉద్యోగం చేస్తోందోలేదో, దాని రాజకీయ ఆశయాలు సఫలం అవుతాయో లేదో, దానికి పడిసెం పట్టిందో, తలనొప్పి వచ్చిందో—ఇవన్నీ ఆలోచిస్తుందా వనుగు? ఉహు. వనుగు బ్రహ్మాండమైన జంతువు. దానికి చీమ జీవితం గూర్చి ఆలోచించవలసిన అగత్యంలేదు; తన ఆలోచనలను చీమ పరిమాణానికి కుదించుకోవలసిన అవసరం దానికి లేదు. అంతేగాక చీమమీద కోపగించుకుని ద్వేషించవలసిన పనికూడా లేదు. నాక్కూడా మానవునిపై కోపం లేదు. ఏనుగుకు చీమపై లక్ష్యంలేదు. నాక్కూడా మానవునిపై లక్ష్యంలేదు.

ఏనుగు వంద ఏళ్లు బతుకుతుంది. చీమ ఒక రోజే బతుకుతుంది. బలంలో, బుద్ధిలో, తీవిలో ఏనుగుకూ, చీమకూ ఎంతో భేదం ఉన్నది. మానవుణ్ణి నన్నూ పోలిస్తే చీమకూ ఏనుగుకూ గల భేదంకంటే ఎన్నో రెట్లు భేదం కనిపిస్తుంది.

మానవుని మనస్సు బహు వోపిగ్గా ఆ ముక్కా యీ ముక్కా కలిపి చీకిరిబాకిరిగా ఏదో తయారుచేస్తుంది. కాని నా మనస్సు సృష్టిస్తుంది! అర్థమైందా, సృష్టించడమంటే ఏమిటో? ఏది కావాలంటే అది, ఒక చిటికెలో సృష్టిస్తుంది! ఏ ముడివస్తువూ అక్కరలేకుండా సృష్టిస్తుంది. ఘన, ద్రవ, వాయు పదార్థం (53-వ పేజీ చూడండి)

మల్లినాథ సూరి

రాత్రి భోజనాలయ్యాక వెన్నెట్లో చల్లగాలికి పక్కలేసుకొని పడుకున్నాం. మాతమ్మ దునాపక్కన జేరి “అక్కయ్యా! నిద్ర రావటం లేదు; కథ ఏదైనా చెప్పవూ?” అంటూ అడిగాడు. అది వాడికి రోజూ అలవాటే. అందుకని నాకు విసుగేసింది. “వెధవా! రోజూ నీకోసం కథలు స్వప్నించడానికి యిక్కడ ఎవరు తీరిగ్గా కూర్చున్నారరా? ఖాట్లాడకుండా పోయి పడుకో!” అని గడమా యించేశాను.

వాడు కాస్తేపు ఊరుకున్నట్లే ఊరుకుని “అక్కయ్యా; మరి-మీ సంస్కృతపు మేస్తారు-రోజూ మొదట్లో ఒక పద్యం చదివిస్తాడు-“జ్ఞానానంద మయందేవం” అని, దాని అర్థం ఏమిటే? అల్లా రోజూ అదే పద్యం చదవటానికి మాత్రం నీకు విసుగువెయ్యదుటే?” అని తన ధర్మ సందేహాన్ని వెళ్ల బెట్టాడు.

“ఓరినీ!! అదేమి టనుకున్నావు? హయగ్రీవోపాసన. దానివల్ల నకల విద్యలూ వస్తాయి” అన్నాను. “అసలా హయగ్రీవు డేవరే?” అన్నాడు ఉత్సాహంగా. “హయగ్రీవుడా! విష్ణుమూర్తి ఒకప్పుడు అశ్వరూపం ధరించేడు. అది ఎల్లాంటి గుఱ్రం అనుకున్నావు! తె...ల్ల...ని గుఱ్రం. దాని పేరే హయగ్రీవము” అన్నాను.

“అయితే, అక్కయ్యా! అన్ని విద్యలూ వస్తాయన్నావు; బండ లెక్కలు కూడ వస్తాయటే?” అని అడిగాడు. (లెక్కలు వాడికి ఎంతకీ కొరుకు బడటంలేదు లెండి.)

“ఓస్! వెధవ లెక్కలో లెక్కా? నీకన్నా మొద్దబ్బాయి, మల్లినాథ సూరికే హయగ్రీవుడు నకల విద్యా పారంగతుణ్ణి చేసేశాడు” అన్నాను.

“ఏమిటో, నువ్వు చాలా కొత్త కొత్త పేర్లు చెబున్నావు యీవేళ! ఇంతకీ ఆ మల్లినాథ సూరి ఎవరు?”

శ్రీమతి డి. పార్వతి

మా మేస్తరు వాణ్ణి ఎప్పుడూ మాతో జతచేసి చెప్పలేదే!” అన్నాడు. “మల్లినాథుడు తన సహపాఠి అయినట్లు.

“ఓరి బమధా యీ! మల్లినాథు డేవ రనుకున్నావ్? అతడొక గొప్ప విద్వాంసుడు. మహాకవి కాళిదాసు వ్రాసిన ‘రఘువంశము’ ‘కుమారసంభవం’ ‘మేఘసందేశం’ లాంటి గొప్ప గొప్ప కావ్యాలకి వ్యాఖ్యానాలు రచించిన వ్యక్తి” అన్నాను.

“మరి ఆయన నాకన్న బండ బమధాయి అన్నావు కదా? అల్లాంటి వాడు వ్యాఖ్యానాలు ఎట్లా రాయగలిగేడే?”

“అదంతా ఒక పెద్ద కథ. రేపు చెప్తారే; యీవ్వార్లకి పడుకో”

“అక్కయ్యా! మంచి దానినే; కథ చెప్పవూ? లేకపోతే నాకు తెల్లవారల్లా నిద్ర పట్టడే” అని మారాం చేశాడు.

“అయితే చెప్తాగాని మధ్యలో అడ్డుపెత్తు లేయక విను”

“ఒకా నొకప్పుడు ఒక తెలుగు గ్రామంలో ఒక గొప్ప పండితుడుండేవాడు. ఆయనకి లేకలేక ఒక కొడుకు పుట్టాడు. అతడికి మల్లినాథుడని పేరు పెట్టారు. “పండిత పుత్ర శుంకః” అన్న లోకోక్తికి చీటు పోకుండా ఈ పుత్ర రత్నం సరకు శుంకగా తయారైనాడు. నా అంతటి పండితుడికి యిల్లాంటి జాగ్రాగ్యుడు కలిగేడేమా అని పాపం. ఆ బ్రాహ్మడు కుమిలి పోయాడు. ఇట్లా వుంటూ వుండగా కొంత కాలానికి ఈ కొడుక్కి పెళ్లి ఈడు వచ్చింది. ఒక పొరుగుారి బ్రాహ్మడు అబ్బాయిగారి గుణగతాలు తెలిసికోకుండానే, అబ్బాయి తండ్రి పెద్ద పండితుడు కదా అన్న నమ్మకం కొద్దీ తన పిల్లనిచ్చి పెళ్లి చేసేశాడు.

“కొన్నాళ్లకి అల్లుణ్ణి పండ్కి-తీసి కట్టేరు. అత్తవారింట మన మల్లినాథుడు విట్టంగా ముప్పొద్దులా పండివంటలు ఆరగించి శుభ్రంగా వడి నిద్ర పోయేవాడు. మల్లినాథుని భార్య మంచి తెలివిగలది;

★ మల్లినాథ సూరి ★

దామె! ఇంక పురాణమేం చదువు తాడు? అందుకని కట్ట తమల పాకులు తాపీగా కూర్చోని నమి లేసి వ్యాస పీఠాన్ని అటూ, ఇటూ తిప్పి, పుస్తకం తలక్రిందుగా తెరిచాడు. ఆ తాటాకు పుస్తకంలో ఒక ఆకు తర్వాత మరోఆకు తిరగేస్తూ ఆవలించటం, చిటికె లేయటం సాగించాడు. దాంతో అబ్బాయిగారి బండారం బయట పడింది. భార్య “పలాశ కుసుమోయధా” అంటూ లేచింది. అత్తగారు “నిద్ర వస్తున్నట్లున్నది, పడుకో నాయనా” అంటూ పుస్తకం మూసేసింది.

“మల్లినాథునికి భార్య అన్న పదానికి అర్థం అయితే తెలియలేదు కానీ, ఆముక్క... బాగా జ్ఞాపకం పెట్టుకు పడుకున్నాడు. మర్నాడు యాయవారాని కొచ్చిన బ్రాహ్మణ్ణి పిలిచి “అయ్యా! ‘పలాశ కుసుమోయధా’ అంటే అర్థమేమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు. ఆయన-“ఓరి పిచ్చివాడా! మోదుగ పుష్పంలాగా చూడ సాంపేకాని వానన లేదని అర్థం” అని వాఖ్యానించాడు.

“దాంతో మల్లినాథునికి ఎక్కడ లేని రోషం పుట్టుకొచ్చి “ఛీ వెళవ జన్మ! విద్య రానందుకు కదా, నా భార్య నన్నిత చులకనగా మూట్లాడింది!! యేమైనా పండితుణ్ణి కాండ్ ఆమె ముఖం చూడరాదని” కపథం పట్టి, యకాయక విద్యల

బాగా చదువుకున్నదీను. తల్లి సూతుల్లకి అబ్బాయి తిని పడు సుంటాడే కాని విద్యా వ్యాసంగం లేదేమా - అని అనుమానం కలిగింది.

“రోజూ రాత్రి పూట మల్లినాథుని మామగారు పురాణ కాలక్షేపం చేసేవాడు. ఒకరోజు ఆయన నీదో పనిమీద పొరుగుూరు వెళ్లేడు. అల్లుణ్ణి పరిశీలించడానికి

మంచి ‘అవకాశం కలిగింది అత్తగారికి. “నాయనా ఇవ్వాల్టికి నీవు చదువు పురాణం” అని వ్యాస పీఠం, తాటి ఆకుల పుస్తకం, తమల పాకులు, వక్కలు అన్నీ సీద్ధ పర్చింది. కూతురితో సహా అతి శ్రద్ధగా పురాణం వినడానికి వచ్చి కూర్చుంది.

“మల్లినాథుడికి, “ఓ”కి ఎన్ని వంకర్లున్నాయో కూడా తెలియ

పుట్టిల్లయిన కాశీకి బయలుదేరి వెళ్ళేడు.

“అక్కడ-కాశీలో-తన తండ్రికి ముఖ్య స్నేహితుడైన ఒక విద్వాంసుని జేరి, తనకు విద్యా దానం చేయమని కాళ్ళ మీద పడ్డాడు. అబ్బాయి గారి వ్యవహారం తెలియక ఆయన “తర్కం మొదలు పెట్టనా? వ్యాకరణం మొదలు పెట్టనా?” అని ప్రశ్నించాడు.

“అయ్యా నాకు ఓనమః దగ్గర నుంచీ నేర్పాలిందే” నని విన్నవించగా, ఆయన ఆశ్చర్యపోయి, “సరే” నని ఒప్పుకున్నాడు.

“కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచాయి; కాని మల్లినాథుని చదువు ఓనమఃల నించి వైకిపోలేదు; కాని పట్టుదల వృద్ధి అయింది. తనకిక చదువు రాకపోతే ప్రాయోపవేశం చేస్తానని ఒక నాడు ముక్కుమూసుకు గంగలో కూచున్నాడు. గురువుకి యితనిమీద జాలి గలిగి “నాయనా! మల్లినాథా! నిరాశ పడక నే చెప్పినట్లు చెయ్యి. ఇవ్యాళ పుపవాసముండి మన పశువుల శాలలో మూలనున్న గదిలో కూర్చో. ఆ గది నిండా గుగ్గెళ్లుంటాయి. అర్ధరాత్రి వేళ ఒక తెల్లని గుర్రం అందులోకివచ్చి ఆ గుగ్గెళ్లు తింటూ పుంటుంది. అప్పుడు దాని నోటినుంచి తెల్లని నురుగు వస్తుంది. ఆ నురుగుని ను వ్ర్వ అసహ్యించుకోకుండా భక్తితో తాగు. నీకు అన్నివిద్యలు వస్తాయి” అని చెప్పేడు.

“ఆ విద్వాంసుడు గొప్ప హయగ్రీవోపాసకుడు. ఆయన భక్తికి మెచ్చి రోజూ హయగ్రీవుడు

సలహాదాతలు సర్వసమాధి

“మెగ్గిరోరు” అనే విద్వాంసుడు “సిక్కుల చరిత్రము” అనే గ్రంథమును వ్రాసియున్నాడు. అతడు స్వయముగా చూచిన ఒక అద్భుతవిశేషమును ఆ గ్రంథంలో యీ క్రిందివిధంగా వర్ణించెను.

1837 సం॥లో లాహోరుకు ఒక ఫకీరు వచ్చెను. తనొక పెట్టెలోపెట్టి తాళము వేసినయెడల ఎన్ని దినములైనను అన్న పానములు అవసరం లేకుండా జీవింపగలనని చెప్పెను.

అప్పటి పంజాబులో సిక్కు ప్రభువైన రణజిత్తుసింగు అతనిని పరీక్షింపగోరెను : ఆ ఫకీరును ఒక కొయ్య పెట్టెలో పెట్టి, ఆ పెట్టెను నేలక్రింద ఒక సారంగంలో పెట్టించి పెట్టెకు తాళము వేసిరి. నేల సారంగము ఒక చిన్న ఇంటిలో ఉన్నది. ఇంటికి తాళము వేసిరి. ఇంటి ప్రాకార

ద్వారమును ఇటుకలతో అడుగుతో కట్టి మూసి వేసిరి. గోడకు బెలుపల చుట్టును కాపలాభటులను రక్షిత్తు సింగు నియమించెను. 40 దినములు యాకీతిగా కాపలా ఉంచిన పిమ్మట, రణజిత్తు సింగునూ, ఆయన మనుషుడును, చాలామంది సరదారులనూ, జనరల్ పెంటామ్ గారునూ, కాపెన్ వేజ్ గారును, యీ గ్రంథకర్తయైన మెగ్గిరోరునూ హాజరై ఉండగా ఆ ఫకీరును ఆ పెట్టెలోనుంచి బయటకు తీసిరి. కొంత నేపటికి ఆ ఫకీరు మాట్లాడగల్గెను. అతడు యీ అద్భుత కార్యమును చేయగల్గినందుకు రణజిత్తు సింగు స్వహస్తములతో ఒక బంగారుగొలుసును అతని మెడలో వేసెను. గౌరవార్థంగా ఫిరంగులను కాల్చించి ఉత్సవము చేసెను.

స్వయంగా వచ్చి గుగ్గెళ్లు తినపోతూ ఉండేవాడు. ఆయన చెప్పిన ప్రకారం మల్లినాథుడు ఆ గుగ్గెళ్ల గదిలో కూర్చున్నాడు. అర్ధరాత్రయింది. పెద్ద జ్యోతి వెలిగింది. గజ్జెల గలగల మ్రోతలు వినిపించాయి. మెఱపుకి మల్లే ఒక పెద్ద అశ్వరాజం కళ్లకు

కట్టింది. మల్లినాథుడు ప్రమత్తుడై దానిని కనిపెట్టు తున్నాడు. ఆ గుర్రము గుగ్గెళ్లు తినడం మొదలు పెట్టింది. కొంత నేపటికి దాని నోటి నందుల గుండా నురుగు పాల పొంగులా పైకి రాసాగింది. నురుగు (56-వ పేజీ చూడండి)

మంత్రిశవంతులు

“చెప్ప! డబ్బేం చేశావో నిజం చెప్ప!” అంటూ రమణాన్ని వాళ్ల నాన్నగారు వీపుమీద రెండు చెబ్బలు వేళాడు వేళ బెత్తంతో.

వాడు పెద్దగా ఏడుస్తూ “జేబుకి కన్నం ఉంది నాన్నా. డబ్బు కట్టిన పొట్లం ఎక్కడో పడిపోయింది. ఇంటి కొచ్చేవరకు నేను చూసుకో

లేదు నాన్నా” అని బెక్కుతూ బెక్కుతూ చెప్పాడు.

శేఖరంగారిది చాలా బీదకుటుంబం.

శ్రీ జి. పి. పితల్ గుమార్

బం. వారింట్లో సంపాదించేవాడు ఆయన ఒక్కడే కానీ తినే వారు మాత్రం చాలమంది ఆయన కలెక్టర్ రాఫీసులో గుమస్తా. ఆ కొద్ది జీతం

తోనే భార్యనీ, కొడుకునీ, యిద్దరు కూతుళ్లనీ పోషించాలి.

ఆయనకున్న ఆస్తి తండ్రిగారు మిగిల్చిపోయిన ఆ మూడు ఎకరముల భూమి మాత్రమే. అందులో ఒక ఎకరం డివోగం సంపాదించడానికే హరించుకుపోయింది. తక్కిన రెండు ఎకరాలు పెద్దకూతురు పెండ్లికి కొంత కట్టం క్రిందా, కొంత తలిమ్మా ఖర్చుల క్రిందా అయిపోయింది.

ఇక ఆయనకు మిగిలినది నెలంతా కష్టపడి పనిచేస్తే ఆఖర్కు వచ్చే ఆ జీతంరాళ్ళే. ఈ కరువు రోజులలో ఆ జీతంతోనే ఇంత మందిని పోషించాలంటే ఎలా వీలవుతుంది? వైగా కూతురు తల్లగారు కట్టం ఇంకా పూర్తిగా చేరలేదని వారానికో ఉత్తరం వ్రాస్తూంటారు. అదెలా తీర్చటం? ఇలా కష్టంగా కాలం గడుపుతున్న రోజులలో కరువులో అధికమాసం అన్నట్లు ఆయనకు ఇంకొక మగపిల్లవాడు కలిగాడు.

వాడికి పాలడబ్బాలు, మందులు తేవడానికి డబ్బెక్క దుంటుంది? ప్రతి నెలా ఆయన కొచ్చే జీతం పదవ తారీఖువరకే సరిపోతుంది. మళ్ళీ సంచి చేత పట్టుకుని ఊరు మీద బయల్దేరవలసివచ్చేది అప్పుకోసం.

శేఖరంగారింటికి ఆఫీసుకి

నాలుగు మైళ్ల దూరమున్నా ఆయన రోజూ రెండుసార్లు నడిచే వెళుతూ నస్తూండేవారు. అలా వున్నప్పుడు కుర్రవాడేం బాగా వుంటాడు? వాడి ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడిపోయింది. డాక్టరుకు చూపిస్తే మంచి ఖరీదైన మందులు వ్రాసిచ్చి కొనమన్నాడు. ఆ మందులు యిస్తేనే కాని కుర్రవాడు బ్రతకడనికూడా ఖచ్చితంగా చెప్పేశాడు. అయినా ఆ మందులు కొనడానికి కూడా డబ్బు లేదు.

శేఖరంగారు బయట కాలు పెట్టే అప్పులవాళ్ల బాధ. ఆఫీసు నుండి ఇంటికి రాగానే భార్య మందు తెచ్చారా అంటూ దీనంగా అడిగేది. వీటన్నిటితో శేఖరంగారికి పిచ్చెత్తినట్లయ్యేది. సరైన మందులు పడక కుర్రవాడికి కొన్నాళ్ళకి జబ్బు ఎక్కువైంది. శేఖరంగారు మాత్రం మేమి చేస్తారు?

ఇక ఇలా అశ్రద్ధ చేస్తే లాభం లేదని యికనైనా మంచి మందులు, ఇంజక్షన్లు ఇవ్వకపోతే కుర్రాడు బ్రతకడని నిర్ధారణ చేసుకున్నారు శేఖరంగారు. అందుచే భార్యకున్న చిన్న చిన్న బంగారు వస్తువులు అన్నీ తీసుకొని అమ్మి, డబ్బుతో మందులు కొందామని కొడుకు రమేశంతో సహా మార్వాడి దగ్గరకు బయల్దేరి వెళ్లారు. మార్వాడి నెలాగో కాళ్లు గడ్డం పట్టుకుని ఒప్పించి ఒక వంద రూపాయలకు వస్తువులన్నీ అమ్మివేశారు.

శేఖరంగారు ■ సొమ్మును పొట్లం కట్టి కొడుకు రమేశం చేతికి యిచ్చి యింటికి పంపిస్తూ “ఒరే! రమేశం! డబ్బు జాగ్రత్తగా తీసుకు

వెళ్లి అమ్మకు యియ్యి. ఆఫీసులో సెలవు వుచ్చుకొని నేనిప్పుడే వచ్చేస్తాను” అని రమేశాన్ని పంపించేశారు. వాడు మెల్లగా నడుచు కొంటూ యింటికి పోతున్నాడు.

తల్లి, తండ్రి పడే బాధలు వాడి కేం తెలుసు? వాడి మనసుకు అనేకమైన ఆలోచనలు తట్టున్నాయి. “తమ్ము డెప్పడూ ఏడుస్తూ బక్క చిక్కి వుంటాడు. రోజూ త్రోపుడు బండిలో పార్కుకు వచ్చే సావిత్రి తమ్ముడు చూడచక్కగా బొద్దుగా వుంటాడు. ఎప్పుడూ ఏడువనే ఏడు వకుండా ఆడుకుంటూ వుంటాడు. మరి వీడో - పాలైనా త్రాగడు. ఎప్పుడూ గోల చేస్తాడు... అమ్మా, నాన్నా యెందుకో ఎప్పుడూ విచారంగా వుంటారు. నాకు స్టూలుకి జీతం కట్టలేదు. పుస్తకాలు కొనలేదు. మేష్టారు బడికి రావద్దన్నాడు. ఈ మాట నాన్నగారితో చెపితే ‘నా దగ్గర డబ్బు లేదు. బడి మానేయి’ అన్నారు... మరి స్టీడరు సూర్యనారాయణగా రబ్బాయి, సత్యనారాయణ - ఎప్పుడూ కొత్త బట్టలూ, జోళ్లూ వేసుకుంటాడు. మేష్టారు చెప్పగానే పుస్తకాలు కొనేస్తాడు. అయినా ఒక్కపళ్లకు కూడా నాలాగా జవాబు చెప్పనే లేదు. వాడు చదువకపోయినానరే, రోజూ వాళ్ల నాన్న కొనుక్కునేం దుకువాడికి డబ్బులిస్తూనేడింటాడు.

“...మరి నాకో? ఎప్పుడూ చినిగిన బట్టలే. జోళ్లు అసలు లేనే లేవు. పుస్తకాలు కొనమంటే నా దగ్గర డబ్బు లేదురా అంటారు నాన్న. నేనెంత బాగా చదివినా

దమ్మిడి అయినా యివ్వరు, కొనుక్కోడానికి. ఆ సత్తిగా డెప్పడూ నాతో మాట్లాడనే మాట్లాడడం వాడికి నాకూ లేడా ఏమిటో? వాళ్ల నాన్నలా మా నాన్న మంచివాడు కాదేమో?” అనుకుంటూ యిల్లు చేరుకున్నాడు.

“ఏమిరా ఇంత ఆలస్యంగా వచ్చావు? మీ నాన్నా రేరీ? మార్వాడి ఏ మన్నాడు రా?” అంటూ ప్రశ్నలవర్షం కురిపించింది వాళ్ల అమ్మ.

“నాన్న ఆఫీసుకు వెళ్లి సెలవు తీసుకుని ఇప్పుడే వస్తానన్నారమ్మా. మార్వాడి వంద రూపాయలిస్తే పొట్లం కట్టి నీకు ఇమ్మని నాచేతికి యిచ్చారు. ఇదిగో!” అంటూ లాగా జేబులో చేయి పెట్టాడు. కాని ఆ చేతికి ఏమీ తగులలేదు.

జేబుకన్నంలోనికి మాత్రం చేతి వేళ్లు దూరాయి. వెంటనే రెండో జేబులో చెయ్యి పెట్టి వెతికాడు. అందులోనూ ఏమీ లేదు. గానరాగా వెతికిన జేబులే మళ్ళీ మళ్ళీ వెతకడం మొదలుపెట్టేడు. లాగా విప్పి దులిపాడు కూడా. కాని డబ్బు పొట్లం మాత్రం కనిపించలేదు.

“ఏమిటిరా వెతుకుతున్నావు? ఖర్చించాలక డబ్బు గాని పారేశా వేమిటి?” అంటూ దగ్గరసా వచ్చింది వాళ్ల అమ్మ.

“ఔనే అమ్మా! ఎంత వెదికినా కనుపించడం లేదు. జేబుకు కన్నం కూడా ఉంది. ఎక్కడో పడిపోయిందే” అంటూ ఏడుపు మొహం పెట్టాడు రమేశం. “ఓరి ముదన్యపు వెధవా! ఎంత పని చేశావురా? మీ నాన్నగారు ఎంత కష్టపడ్డా

దురదృష్టవంతులు

శనిగ్రహంలా నీవు శలితం దక్క-
నీయలేదుకదరా!” అంటూ చూరు
లోనున్న బెత్తం లీనుకొని ఆవే
ళంతో ఒళ్లు తెలియక చేతి కొచ్చి
నన్ని దెబ్బలు కొట్టడం మొదలు
పెట్టింది రమేశాన్ని వాళ్ల అమ్మ.

ఇంతలో శేఖరంగారు గుమ్మంలో
కాలు పెడుతూనే “ఏమీట! వాణ్ణిలా
ఎందు కొడుతున్నావు?” అని
అడిగారు.

“మీ రిచ్చి పంపిన డబ్బు
ఎక్కడో పారేశాడు—దర్జీదపు
పెథన” అంటూ మరి రెండేసింది
వాళ్ల అమ్మ. వాడు యిల్లెగిరిపోయే
టట్టు ఏడుస్తున్నాడు.

ఆ మాట వినగానే అమాం
లంగా కుర్చీలో కూలబడిపోయారు
శేఖరంగారు. ఆయనకు ఒళ్లు తెలి
యని కోపమొచ్చేసింది. ఆ కోపం
ముతో భార్య చేతిలోని బెత్తం
లీనుకొని రమేశం ఒంట్లో ఒక్క
ఎముక లేకుండా చితక తన్నారు.

“చెప్ప! డబ్బేం చేశావో
నిజం చెప్ప” అని రమేశాన్ని వాళ్ల
నాన్నగారు నీవు మీద రెండు
దెబ్బలు వేశారు బెత్తంతో.

“ఆమూల్య పరిశ్రమలు”

రెండురో ముడిచబడిన అపూర్వ గ్రంథము.
దీనిలో విగ్రహకములైన హైర్ ఆయిల్స్,
నమ్మలు, నెంట్లు, ఫేస్ పౌడర్, టూత్ పౌడర్,
బూట్ పౌలిష్, సోప్, క్రిమ్ మున్నగునవియు
విధానములు గలవు. అంద్రప్రదేశ్ తదితర ముఖ్య
వ్యతీకలచే దొనరించిన జీవితమున కుపయోగపడు
వస్తువులగు ఉత్తమగ్రంథమని పేర్కొనబడినది.

వెం 1.8.0 తపాలా టిక్కెట్లు 0.4.0 వ. పి ఎద్దతి
గది, ఏ తెంట్లకు మంచి కిమీషన్ యివ్వబడును.

S. Muniswamy, Kavadiguda
SECUNDERABAD - DN.

వాడు పెద్దగా ఏడుస్తూ “జేబుకి
కన్నం వుంది నాన్నా. డబ్బుకట్టిన
పొట్లం ఎక్కడో పడిపోయింది.
ఇంటి కొచ్చేవరకు నేను చూసుకో
లేదు నాన్నా” అని బెక్కుతూ
చెప్పాడు.

“పదరా! పెథవాపద! ఎక్కడ
పారేశావో వెతుకుపో” అంటూ
రమేశాన్ని జాట్లు కట్టుకొని బయ
టకు తోనేశారు శేఖరంగారు.

అప్పటికే చిన్న కుర్రవాడికి
ఒంటిమీద తెలివి లేదు. వాడి
దగ్గర కూర్చుని వాళ్ల అమ్మ విచా
రంగా కళ్లనీళ్లు కారుస్తోంది.

ఆదృశ్యం శేఖరంగారు చూచి
రమేశంగాడి మూలంగానే కదా
వాడి మందులకని తెచ్చిన డబ్బంతా
పోయింది అనుకుని వాణ్ని మరి
రెండు తన్నులు తన్ని డబ్బు పెతక
డానికి తనూ బయల్దేరారు. రెండు
మూడు సార్లు ఇటూ అటూ తిరిగి
రోడ్డంతా వెతికేరు. మార్వాడి
కొట్టు దగ్గరకూడా వెతికేరు. కాని
ఎక్కడా డబ్బు పొట్లం నుపించ
లేదు.

శేఖరం గారికి డబ్బు కనిపించక
పోయేసరికి ఇంకా కోపం ఎక్కువై
పిచ్చెత్తినట్లయింది. అది ఆపుకోలేక
చేతికొద్దీ రమేశాన్ని మళ్లీ కొట్టారు.
వాడు ఆదెబ్బకి “అమ్మా!” అంటూ
రోడ్డుకు అడ్డంగా పరుగెత్తేడు.
ఇంతలో ఒక కారువచ్చి రమేశాన్ని
ఒక్క గుడ్డుగుడ్డి ఆగిపోయింది.

బ్రేక్ వెయ్యడానికి కూడా
టైము లేకుండా దారి ప్రక్క నున్న

కుర్రవాడు కారు కడ్డంగా వస్తే
డ్రైవర్ మాత్రమేం చేస్తాడు? ఈ
దృశ్యం చూసేసరికి శేఖరం గారికి
నిజంగానే పిచ్చెక్కింది. “ఆ! ఆ!
రమేశం! రమేశం!” అంటూ ఆయన
వాడిమీద పడి పోయారు. ఇంత
లోనే ఏదో మెరుపు మెరసినట్లుగా
ఆయనకొక పొట్లం కనుపించింది
కొంచం దూరంలో. ఆయనది విప్పి
చూశారు. రమేశం పారేసిన డబ్బు
పొట్లమే అది! రమేశం వైపు
చూశారు.

వాడి పిచ్చి కంత ప్రాణాలు
అప్పుడే ఎరిగిపోయాయి “ఈ డబ్బు
నుంచే కదా, నీ ప్రాణాలు నా చేతు
లారా తీశాను రమేశం!” అంటూ
శేఖరంగారు తల నేలకేసి కొట్టు
కున్నారు. తర్వాత రమేశం
శవాన్ని చేతులమీద వేసుకుని
ఇంటికి మోసుకొచ్చు కొచ్చారు.

గుమ్మం ఎక్కు తూండగానే
ఇంట్లో ఏడుపు వినబడింది. ఇంట్లోకి
వెళ్లి చూస్తే భార్య పిల్లలు చిన్న
కుర్రవాడిమీద పడి ఏడుస్తున్నారు.
అది చూచి శేఖరం గారికి తల
తిరిగి పోయింది. ఆయన రమేశం
శవంతో నహా నేలమీద దభీమని
పడిపోయారు. ■ శబ్దం విని ఆమె
చిన్న కుర్రవాడి శవాన్ని పదిలి
రమేశం శవంమీద పడిపోయింది.

ఇక ఆయింట్లో యేడుపులకు
పెడ బాబ్బలకు తక్కువా?
బాకీల కోసం వచ్చిన వాళ్లంతా
అప్పటికి మాత్రం వాళ్లను డబ్బు
అడగకుండా పూరుకొన్నారు. ★

జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు

(గతసంచిక తరువాయి)

దెర్బన్ లోనే హెర్ క్రాల్ అనే మరొకాయన గుర్రాలను సాకుతూ వుండేవాడు. ఏ గుర్రం చేతనైనా లెక్కలు చేయించటం, ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పించటం తేలికేనని ఆయనకు ఒక నిశ్చితాభిప్రాయం వుండేది. తన దగ్గర 'మహమ్మద్' అనే మంచి అరేబియా జాతిగుర్రం ఒకటివుంటే, దాని విషయంలో యీయన ప్రత్యేకం శ్రద్ధ తీసుకొని దానికి లెక్కలు నేర్పటం మొదలు పెట్టాడు.

ఒక్కవారం రోజులు గడిచేసరికి ఆ గుర్రం 4, 6 యిల్లాంటి అంకెలను గుర్తు పట్టగలిగింది. బ్లాక్ బోర్డు వద్దకు వెళ్ళి ఏ అంకెను చూపించమంటే ఆ అంకెను తన ముట్టెతో తాకటం నేర్చుకొన్నది. ఇంకొక వారం గడిచేసరికి 5, 3 కలిపితే 8 అవుతుందని తెలుసుకొంది. మరొక వారం గడిచేసరికి 6ని 3 పెట్టి హెచ్చిస్తే 18 వస్తుందని చెప్పగలిగింది. ఇలా కొన్ని వారాలు గడిచేసరికి ఆ బ్లాక్

లెక్కలు కూడా శేషయ్య గలిగింది.

ఈ 'మహమ్మద్' అంత పెద్ద పెద్ద లెక్కలకు సమాధానాలు నునాయాసంగా చెప్పేయటం వరకు బాగానేవుంది. కానీ, యిందులోనూ ఒక కిటుకు వున్నదని తరువాత బయట పడింది. ఏ లెక్క అయినా, ఆ లెక్కకు సరైన సమాధానం ఏదో బాగా తెలిసిన మనిషి ఎవరైనా ప్రక్కన వుంటేనేగాని, యీ 'మేధావి' ఎంత చిన్న లెక్కకైనా సమాధానం చెప్పలేక పోయేదని కొన్ని పరిశోధనల వల్ల తేలిపోయింది.

అమెరికాలోనూ యిలాంటి 'మేధావి' గుర్రాలు వుండక పోలేదు. 'బ్లాక్ బేర్' అనే పేరుగల గుర్రం ఒకటి 'టై' ఎంత అయిందో చెప్పటం, కూడికలు, తీసివేతలు హెచ్చింపులు చెయ్యటమే కాక అందమైన అంగ నలు ప్రక్కన నిలబడితే వారి కపోలాలను చుంబించేటంత గడుసుదనం కూడా అలవరుచు కొన్నది.

■ గుర్రాన్ని చూసి అమెరికన్

శాస్త్రవేత్తలు తెగ మురిసిపోయే వారు. మరొక గుర్రం కూడా యిలాంటి పనులన్నీ చేయటమే కాక, డైస్ భాషలో సంభాషించటం, అమెరికన్లకు అర్థమయ్యేలా శలోక్కులు వినరటం అన్నీ చేసేదట. దీనిపేరు 'లేడీ.' ఈ గుర్రాన్ని గురించి కూడా శాస్త్రవేత్తలు చాలా పరిశోధనలు చేసి, దీనికి 'టెలిపతి' శక్తి వున్నదని తేల్చారు. 'టెలిపతి' అంటే రెండో మనిషి. మనస్సులో వుండే భావాన్ని సాధారణమైన సాధనలు ఏమీ వుపయోగించకుండా తెలుసుకోగలగటం అన్నమాట. ఈ శక్తిని ఒక విధంగా 'మెదడు రేడియో' శక్తి అనవచ్చు.

తెలివి తేటలకి ప్రపంచ మంతా పేరుపొందిన గుర్రం 'ట్రీగర్.' ఇది అమెరికాలో తయారయ్యే అనేక స్టంటు సినిమాలలో 'తార.' దీన్ని యజమాని రాయ్ గో జర్న్స్' యే సామాన్యంగా ఆ స్టంటు సినిమాలలో హీరోగా వేస్తుంటాడు. గిర్గా నాయకుడు దొంగల ముఠాల

★ జంతుకోటిలో మానవ లక్షణాలు ★

చేతుల్లో చిక్కబోయే సమయంలో యీ 'ట్రీగర్', దానికంతా అర్థమై నట్లు, ఆదొంగల నాయకుణ్ణి తరిమి వెయ్యటమో, తలుపుకు వేసిన తాళాలు తెరవటమో—యిలాటి గొప్ప గొప్ప పనులు చేస్తున్నట్లు ఆ సినిమాలలో చూపిస్తుంటారు. ఇవి చూసినవారంతా ఆ 'ట్రీగర్'ను మించిన తెలివి తేటలుగల గుర్రం మరెక్కడా వుండబోదని నమ్ముతారు. కానీ నిజానికి ఆ గుర్రం చేసిన ప్రతి చేష్టా కూడా అంతకు ముందు ఎందరో మనుష్యులు చేరి తలలు బద్దలు కొట్టుకొని దీనికి నేర్పి పెట్టారు.

ఇంతవరకు మనం చెప్పుకొంటున్న కథలమాట అటుంచి, నిజానికి గుర్రాలనే జంతువులకు స్వతస్సిద్ధంగా ఎంత తెలివి తేటలు వుంటాయనే విషయాన్ని పరిశీలిద్దాం. ఈ ప్రశ్నలతో లోగడ కొన్ని పరీక్షలు చేసి చూశారు.

అర్ధ వర్షాలా కారంగా వున్న ఒక గోడలో నాలుగు తలుపులు అమర్చి కట్టారు. ఆ నాలుగు తలుపులలో ఒక్క తలుపుతప్ప మిగిలిన మూటిని లోపల నుంచీ తాళాలు వేసి పెట్టారు. తాళంలేని తలుపు ఏదో కనుక్కొని, ఆ తలుపు తెరిచి అవతలికి ఏ జంతువు రాగోరితే దానికి యిష్టమైన తిండి అక్కడ దొరికే పద్ధతి ఏర్పాటుచేసి, యీ నాలుగు తలుపుల ముందు అనేక రకాల జంతువులను వదిలిపెట్టి చూస్తే, అన్నింటిలోకి అయోమయంలో పడ్డ జంతువు గుర్రమేనట!

ఈ పరీక్షా పద్ధతిలో ఒక చిన్న మార్పు ఒకటి చేశారు. మొట్ట

మొదటిసారి ఒకటో నెంబరు తలుపు తాళం లేకుండా వున్నదనుకోండి. రెండో పరీక్షలో యీ తలుపు తప్పకుండా తాళం వేసి వుంచేవారు. పది పదిహేను సార్లు అన్ని తలుపులూ తెరవటానికి ప్రయత్నం చేశాక, నిజంగా తెలివి తేటలున్న జంతువుకైతే, యీ సూత్రం బోధ పడుతుంది. ఈ సూత్రం ఒకసారి బోధ పడిందీ అంటే ఆ తరువాత అది మిగిలిన మూడు తలుపుల్లో ఏదానికి తాళం లేకుండా వున్నదో వెతుకుతుంటే కానీ, అన్ని తలుపులనూ తట్టి చూడదు. ఈ సూత్రాన్ని కోతులు ముందుగా గ్రహించాయట. గుర్రాలు మాత్రం ఎంతకీ యీ విషయాన్ని గమనంలో పెట్టుకోనే లేక పోయాయట.

మరొక రకమైన పరీక్షలో జంతువులకు ఎదురుగా మూడు పెద్దపెద్ద పెట్టెలు నిలబెట్టి అందులో ఒక దాంట్లో మేత పడేశారు. ఏ పెట్టెలో అయితే మేత పడేసి పెట్టెలో, ఆ పెట్టెకు ప్రక్కగా గుర్తు పెట్టుకోవటానికి వీలుగా ఒక బక్కెట్టు పెట్టి వుంచారట. ఈ పద్ధతిని అనేకసార్లు ప్రయోగించి, ఎప్పటికైనా యీ జంతువులు మేతవున్న పెట్టె ఏదో కనుక్కోవటానికి యీ బక్కెట్టు ప్రక్కగా వుండటమే గుర్తు అన్న విషయాన్ని గ్రహించగలవేమో అని చూస్తే అన్నింటిలోకీ గుర్రాలకే ఆలస్యంగా ఆవిషయం బోధ పడిందట.

వైన వుడవారింపిన గుర్రాలన్నీ మచ్చిక అయిన గుర్రాలు. అలా

కాకుండా అడవిలో స్వేచ్ఛగా బ్రదికే గుర్రం కూడా యిలాగే వుంటుందా అన్న సందేహం రావచ్చు. కుక్క, పిల్లి వున్నాయంటే, అవి యితర ప్రాణులను వేటాడే జంతువులు. గుర్రం అలా కాదు. ఇది యితర జంతువులచేత వేటాడబడే జంతువు. ■ కారణం చేత పిల్లి, కుక్క వీటితో పోలిస్తే, గుర్రంతత్వంలో ఎంతో వ్యత్యాసం కనుపిస్తుంది. వేటాడే జంతువు కాబట్టే, ఏక్షణాన ఏ ప్రక్కనుంచీ ఏ జంతువు వచ్చి మీదపడుతుందో చూడటానికి వీలుగా వుండటం కోసమే గుర్రానికి కళ్లు తలకి రెండు ప్రక్కలా వుంటాయి. జింకకు కూడా యీ కారణంచేతనే కళ్లు ప్రక్కకు వుంటాయి. కుక్కకీ, పిల్లికీ ముక్కుకి రెండు ప్రక్కలా వుంటాయి. ఇవి ఎదురుగుండావుండే వాటిని మాత్రమే చూడగలవు. రెండు కళ్ళూ ప్రక్కప్రక్కగా వున్నందువల్ల వాటికి ప్రతివస్తువూ రెండు బింబాలుగా ఏర్పడి, ఆ రెండు బింబాలు కంటి వెనుక వుండే తెరమీద ఏకమై, వస్తువు ప్రస్ఫుటంగా కనుపిస్తుంది. గుర్రానికి అలా కాదు. అది ఏ వస్తువును చూడాలన్నా ఏదో ఒక్క కంటితోనే చూడాలి.

మరొక విషయం కూడా వుంది. కనీసం ■ జింకకు వున్నట్లు కొమ్ములైనా వుంటే గుర్రానికి కొంతమటుకు ఆపద వచ్చినా కాచుకోగల నన్న ధైర్యం వుండేదేమో!— అవి కూడా లేకపోయేనరికి ఏ కాస్త ప్రమాదం వస్తున్నట్లు తోచినా, యీ గుర్రానికి పలాయనం చిత్త

■ సినిమాలో ఏమి ఆకర్షణ ఉందో ఏమో కానీ, పడుచు కుర్రాళ్లు అందరూ ఎగబడి చూస్తున్నారు. ఈ విషయం గమనించిన అరవై యేళ్ళ ముసలాయన, తానూ ఆ సినిమాలో వున్న విశేష మేమిటో చూద్దామన్న తలంపుతో ఆ రోజు హాల్ కి వెళ్ళి 'క్యూ'లో చిట్టచివరి నిలబడబోతున్నాడు.

'క్యూ'లో నిల్చున్న కుర్రాడొకడు మిగిలినవాళ్ల దరినీ వుద్దేశించి, "పాపం, ఆ ముసలాయన ను ముందు నుల్కోస్తేయండి" అన్నాడు.

ఆ ముసలాయన ఎవరో నని క్యూలో వున్న అందరూ వెనక్కి తిరిగిచూశారు. వాళ్లందరితోపాటు యీ అరవై ఏళ్ల ముసలాయన కూడా వెనక్కి చూశాడు.

గించటంకంటే వేరే మార్గం లేదు. తత్ఫలితంగా యిది పుత్త పిరికి జంతువుక్రింద తయారైంది. అంత పిరికిగుండ కాబట్టే, కార్లు వచ్చిన కొత్తరోజుల్లో రోజుకి ఎన్నో గుర్రపు బగ్గీలు బోల్తాకొట్టేవి.

అందుకనే సామాన్యంగా సర్దుసుట్టే గుర్రాలకు 'ఫీట్స్' నేర్పేటప్పుడు వైవాళ్లని ఎవరినీ రానీయరు. క్రొత్త వ్యక్తి ఎవరువచ్చి, ఏమాదిరి శబ్దం చేసినా, 'ఫీట్స్' చేస్తూ చేస్తూవున్న గుర్రం అదుపు తప్పిపోతుంది.

పశువులశాలకు నిష్క్రమించుకొన్నప్పుడు ఆవులు, కేడెలు వీటి మెడకట్టుతాళ్లు ఎవరైనా పూడుస్తే, అవి చక్కగా స్కూలుపిల్లలు డ్రెస్సుకు పోయినంత నజావుగా బయటికి నడిచిపోతాయి. గుర్రాలు మాత్రం అలా కాదు. వీటికి వున్న కంగారుకు మితి వుండదు. కట్టుతాళ్లు విప్పినా కూడా యివి ఒకదాన్ని ఒకటి తోసుకోవటంలో తోకలు అంటించుకు తన్నుకులాడు

తాయి. ఒకసారి యిలాగే ముప్పయి గుర్రాలు కట్టేసివున్న పాకకు నిప్పు అంటుకోగానే, అక్కడ వున్న వాళ్లు ఎవరో నానా తంటాలుపడి వాటి నన్నిటిని విప్పేసి కొంతదూరంలో వున్న ఫాల్సీస్థలంలో పదిలివెట్టారట. కానీ, వాటికి మొదట ఆ మంటలు చూసినప్పటి బెదురు ఎంతకీ పోక, ఒకదాన్ని ఒకటి తన్నుకొంటూ అన్నీ కలిసి కట్ట

గుమాస్తాలవర్గానికి చెందిన ఆ దరిద్రుడికి కవలలు కూడాను! సంక్రాంతి పండుగకు అప్పుచేసి అందరికీ కొత్త బట్టలు కుట్టించాడు.

ఆ కవల పిల్లలకు కోట్లు కుట్టటానికి దర్జీకి యిచ్చి, వాడు రమ్మన్నరోజుకి పిల్లలని యిద్దరినీ వాడి కొట్టుకు తీసుకు పోయాడు.

గట్టుకుపోయి మళ్ళీ ఆ నిప్పులో పడి చచ్చాయట.

తీండి విషయంలో కూడా గుర్రం చాలా అజాగ్రత్తగా వుంటుంది. దీనికంటే గాడిద నయం. ఎంత కావాలో అంతే తిని పూరుకొంటుంది. గుర్రం అల్లా కాదు. పగలంతా పనిచేసి వచ్చాక మితం తెలియకుండా మేసి, పొట్ట పట్టకుండా నీళ్లు తాగేసి ఆ తరువాత భుక్తాయానంతో నానా యాతన పడుతూ వుంటుంది.

ఇవన్నీ వ్రాస్తున్నందుకు, కొందరికి కోపం రావచ్చు. మన అందరికీ కూడా నిజం తెలియనంతవరకు గుర్రం అంత గాంభీర్యం, బాధార్యం, ప్రాగల్భ్యం వున్న జంతువు మరేదీ లేదనే నమ్మకం వుంటుంది. కానీ - అది నిజం కాదని తెలిశాక కూడా, నిజం కానివి నిజం అనుకొని పొంగిపోమమంటే ఎల్లాగు?

(ఇంకా వుంది)

కొత్తగా కుట్టిన కోటును నర్సివాడు పైకి తీసి ఒకకుర్రాడికి తొడిగి ఎదురుగుండా వున్న నిలువటద్దం ముందు నిల్పివెట్టాడు. రెండోకుర్రాడికి కూడా కోటు తొడగబోతుండగా, ఆ తండ్రి అడ్డం వచ్చి "అక్కర లేదు; వాళ్ళిద్దరూ కవలలేలే!" అన్నాడు.

నాగూర్ పిపి ప్రొడక్షన్స్ వారి 'అమరకవి' (తెలుగు) లో కామవల్లిగా పి. కె. సరస్వతి.

1931 లో 'ప్రహ్లాద' వెలువడినప్పటి నుంచీ ఇప్పటివరకూ 200 పైగా తెలుగు చిత్రాలు వెలువడ్డాయి. వీటిలో పదవంతు పైగా అంటే పాతికచిత్రాలు 1952 లోనే విడుదలయ్యాయి. అప్పటికే ఇప్పటికీ చూసుకుంటే, నిర్మాణసంస్థలు, స్టూడియోలు, చిత్రాల ఉత్పత్తి, సినిమా మందిరాలు ఎంతో అభివృద్ధి అయినట్లు స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. దర్శకులు, నటీ నటులు, టెక్నిషియన్లు, వీరి సంఖ్యకూడా విరివిగా అభివృద్ధి పొందింది. కేవల సంగీతంలోనే కాకుండా కళాదృష్టికూడా మన చిత్రాలు అప్పటికంటే ఇప్పుడు చాలదూరం పురోగమించా యనడంలో సందేహంలేదు.

తెలుగులో చిత్రనిర్మాణం ప్రారంభ మయ్యే నాటికే పాశ్చాత్యదేశాల్లో సినిమా కళ అత్యుచ్ఛదశ అందుకునివున్నది. అప్పటికే వైలెంటుచిత్రాల యుగం అంతమై టాకీచిత్రాలు స్థిరపడిపోయాయి. మేధావులైన కళాకారుల నేకులు సినిమా రంగంలో దిగి సినిమాచిత్రాలకు కళా గౌరవం ఆపాదించి పెట్టారు. సినిమా చరిత్రలో శాశ్వతస్థానం పొందిగల అమెరికన్, రష్యన్, జర్మన్ చిత్రాలు అప్పటికే తయారయ్యాయి. సినిమాకళకు సంబంధించిన బోలెడంత 'థియరీ', 'క్రాస్టిక్స్' తయారైఉన్నది. ఆ స్థితిలో ప్రారంభమైనది మన చిత్రపరిశ్రమ. అయితే ఆ తొలిరోజుల్లో వెలువడిన మన చిత్రాలు చూస్తే సినిమాకు ఇంత పూర్వచరిత్ర

నాగూర్ సినీ ప్రొడక్షన్స్ వారి 'అమరకవి' (తెలుగు చిత్రం)లో కథానాయిక టి. ఆర్ రాజకుమారి.

సింహావలోకనం

ఉజ్వలమైనది ఉన్నట్లు తోచనేతోచదు. ప్రాథమికమైన టెక్నికల్ పనితనం తప్ప మన నిర్మాతలు, టెక్నిషియన్లు పాశ్చాత్యులనుండి ఇంకేమీ నేర్చుకోలేదు. కథల కొసం మన పురాణాలమీద ఆధారపడ్డారు. దర్శకత్వం, అభినయం, సంభాషణలు, ప్రొడక్షన్ మొదలైనవాటికోసం మన నాటకానుభవమీద ఆధారపడ్డారు. ఆ రోజుల్లో వెలువడి చిత్రాలు ఇప్పుడు చూస్తే ఎంత తక్కువ అభిరుచిగల ప్రేక్షకుడైనా నవ్వుకుంటాడు.

అయినా మన తొలిచిత్రాలను ప్రజాబాహుళ్యం విపరీతంగా అభిమానించింది. సాధారణంగా ఆ రోజుల్లో దెబ్బ తిన్న

చిత్రం అంటూ లేదంటే ఆశ్చర్యంలేదు. నాటకాలు ఉచ్చస్థితిలో ఉన్న రోజుల్లో సినిమాలు వచ్చి నాటకాలను పడగొట్టాయి. దీని కారణాలు అందరూ ఎరిగినదే. కథాకథనంలో నాటకాలకు లేని సౌలభ్యం సినిమాలకు ఉండటం; ప్రతిరోజూ మూడేసి ఆటల చొప్పున ఎన్ని రోజులైనా ఒకే చిత్రం ప్రదర్శించే సౌలభ్యం ఉండటం, నాటకంకంటే సినిమాలేటు కారుచవక గావటం మొదలైన ఈ అన్ని కారణాలవల్ల నాటకరంగాన్ని సినిమాలు సులభంగా ఓడించాయి. నాటకాలకు ప్రజాదరం క్రమంగా తగ్గిపోయి, సినిమాలు ప్రజాజీవితంలో స్థిరపడిపోయాయి. నాటకాల

స్థానంలో సినిమాలు వచ్చినందువల్ల సరిగ్గా నాటక లక్షణాలనే అవలంబిస్తూ అని లేలోటును ఇవి తీర్చడానికి ప్రయత్నిచాయి.

సినిమా 'క్రాస్టిక్స్' ప్రకారం మామన తొలిచిత్రాలు పాశ్చాత్య చిత్రాలతో పోలికకు రాకపోయినా, గడిచిన ఇరవయ్యేళ్ల చరిత్ర చూస్తే ఒక క్రమపరిణామం కనిపిస్తుంది. మొదటిది సాంఘిక చిత్రాల శకం. ఈ శకంలో వెలువడిన చిత్రాలన్నీ దాదాపు నాటకాలే. అప్పటి స్త్రీ పురుష తారలందరూ నాటకరంగం నుంచి వచ్చినారే. పాటలు, పద్యాలు, సంభాషణలు అన్నీ నాటకీయంగానే ఉండేవి. సినిమా

“వయారిభామ” సెట్స్ మోద సులోచన, డైరెక్టరు పి. సుబ్బారావు, టెక్నీషియన్లు

★ నింహావలోకనం ★

లనిపించుకొనేందు కొకటే విశేషం: ట్రిక్ ఫోటోగ్రఫీ లేని పౌరాణికచిత్రం ఉండేది కాదు. పాశ్చాత్యదేశాల్లో కూడా సినిమాలు ట్రిక్ ఫోటోగ్రఫీతోనే ప్రారంభమయ్యాయి. మనదేశంలో కూడా సినిమాలకు నాటకాల్లో లేని అదనపు ఆకర్షణ ఇచ్చింది ట్రిక్ ఫోటోగ్రఫీయే. పౌరాణిక చిత్రాల శకంలో “లాండ్ మార్క్” అని పిలువబడిన చిత్రం 1934 లో సి. పుల్లయ్య గారు తీసిన “లవకుశ”. ఈ చిత్రం ఆ తరువాత వెలువడిన అనేక పౌరాణిక చిత్రాలకు వరదడి పెట్టడమే కాక, సినిమా ప్రేక్షకుల సంఖ్యను విపరీతంగా పెంచింది.

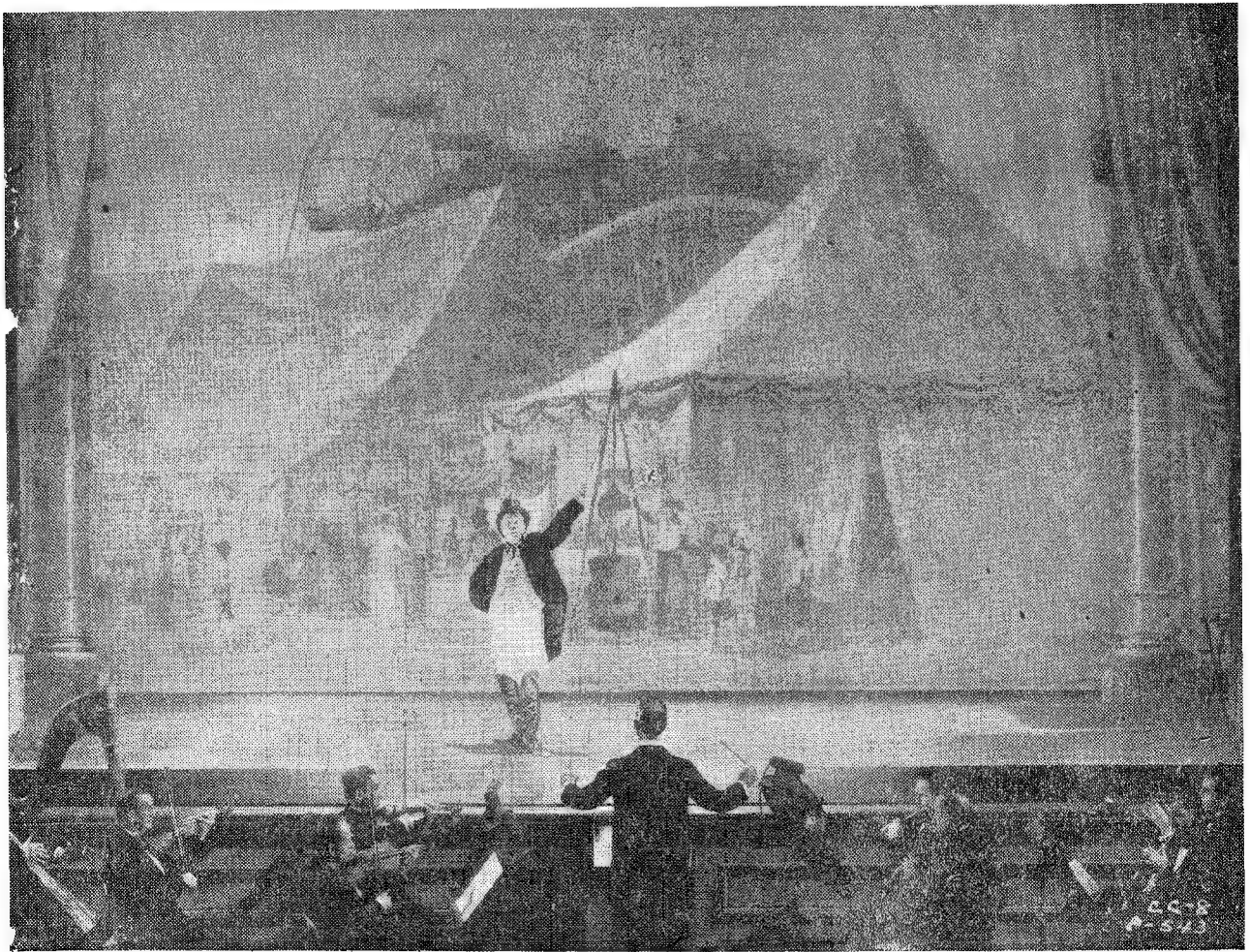
పౌరాణిక చిత్రాలకు ఆనకట్ట కట్టింది 1938 లో వెలువడిన సాంఘిక చిత్రం “గృహలక్ష్మి”. డా. ఎమ్. రెడ్డిగారు తీసిన ఈ చిత్రం ఆ తరువాత వెలువడిన అనేక సాంఘిక చిత్రాలకు వరదడి పెట్టింది. కొత్తరకం కథావస్తువులూ, సమకాలిక సాంఘిక జీవితానికి సంబంధించిన దాన్ని ఈ చిత్రం అందించింది. మధ్య పాన వ్యసనం, వేశ్యాలోలత మొదలైనవాటి దుష్ఫలితాలను హృదయంగమంగా ఈ చిత్రం చూపించింది. సాంఘిక చిత్రానికి నిర్దష్టమైన, స్పష్టమైన, ప్రయోజనవంతమైన కథ, అవసరమని “గృహలక్ష్మి” నిరూపించింది. ఈ చిత్రం కథావస్తువును అనుక

రిస్తూ మొన్న మొన్నటివరకూ ఎన్నో చిత్రాలు వెలువడ్డాయి. ఈ వరదడిలో స్వతంత్ర కథావస్తువులతో “మాలపిల్ల”, “రైతుబిడ్డ”, “మల్లీపెళ్ళి”, “వరవిక్రయం”, “వందేమాతరం”, “సుమంగళి” మొదలైన చిత్రాలెన్నో వెలువడ్డాయి. అందుచేత మన సినిమాచరిత్రలో “గృహలక్ష్మి” మరొక ‘లాండ్ మార్క్’ అని చెప్పాలి.

1942 లో జెమినీవారు తీసిన “బాలనాగమ్మ” బాగా ఆర్జించింది. ఇప్పటి జానపదచిత్రాలకు ఒక నమూనా చూపింది. కాని 1947 లో శోభనాచలవారి “గొల్లభామ”, ఆ తరువాత ప్రతిభావారి “బాలరాజు” వెలువడినదాకా జానపదచిత్రాలపై నిర్మాతల దృష్టి ఎక్కువగా పడలేదు. 1947 నుంచి 1951 ఆఖరు వరకూ జానపదచిత్రాలశకం నడిచింది. అసంఖ్యాకంగా జానపద చిత్రాలు వెలువడ్డాయి. అంతవరకూ సాంఘిక గానలూ, భక్తులగానలూ మాత్రమే తీర్మానమైన వాహినీవారు కూడా జానపదచిత్రం (గుణగుండరి) తీశారు. పౌరాణిక చిత్రాల్లో ట్రిక్ ఫోటోగ్రఫీ, పాటలు, పద్యాలు, తరవాత వచ్చిన సాంఘిక చిత్రాల్లో లక్ష్యపూరిత కథావస్తువులు ప్రాముఖ్యం వహించినట్లే జానపదచిత్రాల

సర్వాన్తాడియోలో అజంతావారి “వయారిభామ” సెట్స్: మధ్య చేతులు కట్టుకుని నుంచున్నది కమేరామన్ అజయ్ కార్. ఈ ప్రక్క డైరెక్టరు పి. సుబ్బారావు. ఆ ప్రక్క కొత్తవటి సులోచన.

చార్లీ చాప్లిన్ యిటీవల తయారుచేసిన 'టైమ్ లైట్' అనే చిత్రంలో ఒక సన్నివేశం.

శకంలో తారలకు ప్రాముఖ్యం పెరిగింది. రూపు రేఖలతో ప్రేక్షకులలో గామర్ కలిగించగల ప్రతినటి, నటుడూ తారలయ్యారు. స్టేజీలో నిష్టంవల్ల తారలకు పాట చేరికావలసిన అవసరం కూడా పోయింది. కాని చిత్రాల్లో సంగీతానికి ప్రాముఖ్యం హెచ్చింది. కథావస్తువు అతుకులు బొతుకులుగా వున్నా ప్రముఖ తారలూ, సంగీతం, సెటింగులూ, స్వత్యాలూ ఉంటే చిత్రం విజయవంతం అవుతుందనే అభిప్రాయం ప్రబలింది. కథావస్తువుకు ప్రాముఖ్యం తగ్గటంతో టెక్నిక్ కి ప్రాముఖ్యం హెచ్చింది. పాటలూ, తారలూ, సెటింగులూ, టెక్నిక్ లో ప్రావీణ్యం గల "పాతాళభైరవి" కథ గొప్పదికాకపోయినా ఆర్థికవిజయం సంపాదించింది. పైన చెప్పిన ఈ లక్షణాలన్నిటి మూలంగా చిత్రనిర్మాణవ్యయం చాలరెట్లు పెరిగింది.

1952 లో వడ్డెనిమిది దాకా సాంఘిక చిత్రాలు విడుదల అయినాయి. 1951 లో ఆరు మాత్రమే సాంఘిక చిత్రాలు, మిగ

తావి జానపద చిత్రాలు. 1952 లో విడుదలయిన జానపద చిత్రాలలో "ధర్మదేవత" మాత్రమే కొంత గడించినది వినికిడి. మిగతావి బాగా దెబ్బతిన్నాయి. ఇప్పుడు నిర్మాణంలో ఉండి ఈ ఏడాది విడుదల కానున్నవాటిలో కూడా సాంఘిక చిత్రాలే ఎక్కువ. ఇంకా విడుదల కావలసిన జానపద చిత్రాలు కొన్ని ఉన్నప్పటికీ ఈ వ్యాసరచయిత అంచనా ప్రకారం జానపదాల శకం ఆఖరవుతున్నట్లే. "గృహలక్ష్మి" తరువాత పౌరాణిక చిత్రాలపై మోజు తగ్గుతూ వచ్చినప్పటికీ 1950 దాకా అడపాదడపా పౌరాణిక చిత్రాలు తయారవుతూనే వున్నాయి. అలాగే జానపద చిత్రాలు కూడా చెడురుగా మరి కొంత కాలంవరకూ వస్తే రావచ్చు. పౌరాణిక చిత్రాలు అంతరించటానికి కారణం పురాణ గాథలను అటు మార్చి, ఇటుమార్చి మొహం మొలైవరకూ వాడుకోవటమే. అలాగే కాళిమజిలీల ఢక్కిలో నడిచే జానపద గాథలు కూడా ప్రేక్షకులకు మొహం మొలైవరకూ రకరకాల మార్పులతో చిత్రీ

కరించబడ్డాయి. (తెలివిగల దర్శకులు, కళాభిరుచిగల నిర్మాతలు తలుచుకుంటే మంచి పౌరాణిక చిత్రాలు, జానపద చిత్రాలు వచ్చే అవకాశం ఎప్పటికీ ఉంటూనే వుంటుంది.)

ఇకపోతే సాంఘిక చిత్రాలు. పౌరాణిక జానపద శకాల మధ్యకాలంలో సాంఘిక చిత్రాలు వెలువడి ఆగిపోయినాయి. మళ్ళీ ఇప్పుడు ప్రారంభమయ్యాయి. సాంఘిక చిత్రాలు ఇలా రెండో జన్మ ఎత్తడానికి 1950 లో విజయావాద తీసిన "హవుకారు" ఒక కారణమనే పరిగణించాలి. ఆవిధంగా అది మన సినిమా చరిత్రలో మరొక 'లాండ్ మార్క్' అవుతుంది. "హవుకారు" చిత్రం ఇతివృత్త సాంఘిక చిత్రాలకంటే చాల అనుగులు ముందుకు వేసింది. పాత్రికరణంలో, అభినయంలో, సంభాషణల్లో, వాతావరణంలో ముఖ్యంగా "క్రూడ్ నెంటి మెంటాలిటీ" లేకుండా మానసిక నిగ్రహం గలిగిన దర్శ

(51-వ పేజీ చూడండి)

ప్రశ్నలు..సమాధానాలు

శ్రీ మారెళ్ళపూడి ఉప్పాకయ్య—

కాకినాడ.

మన హిందూదేశపు వైస్ ప్రెసిడెంటు “రాధాకృష్ణన్” ఆంగ్లంలేనా? అయినచో వారి పేరు చివరను “న్” అనుటకు కారణము ఏమి? ఆంగ్లమైనయెడల “రాధాకృష్ణ” అని యుండవలెనుగదా?

—రాధాకృష్ణన్ గారు ఇంటిలో మాట్లాడేది తెలుగుభాష. వారి బంధువర్గం అంతా తెలుగువారే. వారి యింటి పేరు సర్వేపల్లి వారు. వారి పేరు రాధాకృష్ణగారు. కాని అరవవారు మొదలైన అన్యభాషీయులు వారిని “రాధాకృష్ణన్” అని పిలుచుచుండిరి. అందువల్ల యీ పేరు ఎక్కువగా ప్రచారమై ప్రసిద్ధమై స్థిరమైనది.

శ్రీ దూర్యానుల సుబ్బరాయశాస్త్రి—
నీగురుపాడు, తూ॥ గోదావరి.

కొన్ని వృక్షములు పగలు పరుండి నట్లుగా భూమిమీద వ్రాలియుండును. తిరిగి అవి నిలువుగా నిలవబడియుండును కారణమేమి?

—చెట్లకు నిద్రావస్థ అనేది ఉన్నదని ప్రఖ్యాతి భారతీయ శాస్త్రవేత్తయగు సర్ జగదీశ్ చంద్రబోస్ గారు తమ యంత్ర సాధనముద్వారా ఋణువు చేసియున్నారు. పరుండు చెట్లకు నిద్రావస్థ యుండుట వల్లనే అవి పరుండునని ఋణువు చేసిరి.

ఇల్లాలు పురిటి వేదన, అల్లునిరాక, చెవి పోటు, కరువు, దరిద్రం, ఆర్థికం, దొమ్మరాట యిత్యాది 14 కష్టాలు ఒక్కసారిగా సంప్రాప్తమయినవన్నారు. ఇది సత్యమారము. మీ అభిప్రాయమేమి?

—మీ అభిప్రాయమేమి? ఎన్ని కష్టాలు ఒక్కసారిగా రాగలవో మీ అభిప్రాయం తెలియజేయండి. ఎన్ని కష్టాలు ఒక్క

సారిగా రాగలవో చెప్పడంకూడా కష్టమే.

* * *

శ్రీ యం. డి. శ్రీనివాసన్—మద్రాసు.
మనుష్యుడు ఆదిలో గొరిల్లా మృగముగానుండి మనిషిగా మారివాడు అనుచానిని మీరు యెట్లు ఋణువు చేయగలరు?

—ఇంగ్లీషులో దార్విను అను శాస్త్రవేత్త సృష్టిపరిణామ వాదమును ఋణువు చేయుచు వ్రాసిన గ్రంథములను, వాస్తవ పండితుడు వ్రాసిన గ్రంథములను కూడా చదివి చూచిన మీ ప్రశ్నకు సమాధానము లభించగలదు.

* * *

శ్రీ పింగళి హనుమంతరావు—యీమని, గుంటూరుజిల్లా.

వాయసములు క్షీడించుట చూచినవానికి కీడు మూడుననియు, అందుకు పరిహారముగా అట్టిది చూచినవాడు తాను మరణించినట్లుగా తనబంధువలకు తెలియజేసినయెడల, ఆ కీడుతప్పననియు వాడుకకలదు. ఇది యధార్థమేనా?

—వాయసమైగునం మనుష్యునికంటె బడుట చాలా అరుదైన విషయమనినీ, అందువల్ల యీ అసాధారణ దృశ్యం అనర్థదాయకం కావచ్చుననినీ జనులకొక భయవీర్పడియుండవచ్చు. అందుకు పరిహారం ఆత్మమరణ వార్తాప్రచారం అనేది ఎవరో కల్పించారు. అందుమూలంగా బంధువులకు కల్పించేది విచారం. ఇది మూఢాచారం. దీనిని నమ్మడం గ్రహచారం. ఇట్టి అసత్యవార్తాప్రచారం ఒక అపచారం. వాయసంవల్ల కలిగిన సంశయం కారణం లేని కం గారు-భూతములేని భీతి.

* * *

శ్రీ బుచ్చిబాబు—రాజమండ్రి.

ఇనుపముక్కను ఆ యస్కాంతం తుప్పుముక్కతో రుద్దినయెడల, యినుపముక్క ఆ యస్కాంతం అవుతుందని కాలక్షేపంలో వ్రాసినారు. “ఉక్కు” ముక్క అట్టి స్వభావముకలదని మా లెక్చరరుగారు అన్నారు. మా లెక్చరరుగారు చెప్పింది నిజము కాదంటారా?

—“ఇనుము” అనేది అనేక రకాలుగా ఉంటుంది. మెత్తని యినుము, గట్టియినుము, ఉక్కుకూడా ఇనుముయొక్క రూపం

తరమే. గట్టి యినుముకు ఉక్కుకు స్థిరమైన అయస్కాంత లక్షణం వస్తుంది. మెత్తని యినుముకు తాత్కాలిక అయస్కాంత లక్షణం వస్తుంది.

* * *

శ్రీ రేగిడి తులసీదాసు—విశాఖపట్నం.
ప్రీతికి మాటికి కోపం వచ్చేవానికి ముక్కుపై కోపం ఉన్నదంటారు. అది యెట్లు?

—మాట చెప్పతూ చెప్పతూ ఉండగానే కాంతంగా ఒపికపట్టి చివరవంకూ వినకుండానే మున్నందుగా కోపం వచ్చినయెడల వానికి “మునుకోపం” ఎక్కువ అని తెలుసులో ఒక శబ్దం ప్రయోగింపబడుతూ ఉండేది. “మునుకోపం” అనగా “ముందుగానే కోపం” కలుగుట అని అర్థం. “మునుకోపం” అనేమాట కాలకమేణ “ముక్కుకోపం” అనే మాటగా ఉచ్చారణలోపంవల్ల మారింది. అటుపిమ్మట, యీ “ముక్కుకోపం” అనేమాటకు “ముక్కు + కోపం” అని కొందరు పదవిభాగం చేశారు. “ముక్కుమీద కోపం” కలిగిఉండటమే “ముక్కుకోపం” అని ఆమాటకు అర్థం కల్పించారు. కాని, శబ్దముయొక్క పుత్పత్తిని బట్టి చూస్తే, ముక్కునున్న, కోపమునకున్న సంబంధం లేదు.

* * *

శ్రీమతి అక్కలకమల—కొండపల్లి.

చాలామంది స్త్రీలు తమ భర్తలపేర్లు చెప్పరు. చెప్పితే ఏమైనా దోషమా? లేక నీగా?

—భర్తకంటె భార్య వయస్సులో చిన్నది. అన్నగారికంటె తమ్ముడు వయస్సులో చిన్నవాడు. అన్నగారిని అన్నగారి పేరుతో పిలుచుట తప్పునకు మర్యాదకాదు. కాని తమ్ముణ్ణి తమ్ముని పేరుతో అన్నగారు పిలువవచ్చును. ఇది మన సంఘంలో ఉన్న మర్యాద. కనుక భార్య చిన్నదైనందున భర్తను పేరుపెట్టిపిలుచుట మర్యాదకాదు. భర్తనుగురించి ఎవరితోనైనా ప్రస్తావించునప్పుడు “నా భర్తగారు” అనిగాని, “మాయింటి యజమాని” అనిగాని ప్రస్తావించడం మర్యాద. కాని, తన భర్తపేరును చెప్పకూడదనిగాని, చెప్పితే దోషమని

ఇనాం!

ఇనాం!!

అమూల్యమగు మీ జీవితము సౌఖ్యవంతముగా నుండుటకు సమీప మార్గమును చూపు పుస్తకము—

దాంపత్య వికాసము

మి. ది. న. మి. జి. రి. ఫౌ. రి. సి.,
184, వై. నా. బా. బి. గో. డ్డు, నుదిరాసు.

ఎక్కడా చెప్పబడలేదు. వ్యవహార సందర్భావసరములలో భర్తపేరును భార్య విధిగా చెప్పవచ్చు. భర్తనుగూర్చి తరచుగా భర్తపేరు చెప్పి భార్య ప్రస్తావిస్తూ ఉండినయెడల భార్యభర్తలకు మధ్య ఉండే సునిశితమైన సరసభావానికి సామరస్యానికి లేతరంగు పోయి ముదురు ముతక రంగు వస్తుంది.

* * *

శ్రీ యస్. ఘటికాచలరావు—కడవ.
సంగీతానికి, సాహిత్యానికి గా
వ్యత్యాసం ఏమిటి?

—సంగీతానికి స్వరం మాత్రమే కాకుండా సాహిత్యంకూడా ఉంటుంది. సాహిత్యానికి సంగీతం అంతర్భాగం కాదు. సాహిత్యంలో వచనం, ఉంటుంది. పద్యం ఉంటుంది. పద్యం అనేది లయబద్ధంగా ఉంటుంది. సంగీతంకూడా లయబద్ధంగా ఉంటుంది. శబ్దప్రధానమైనది, ధ్వనిప్రధానమైనది సాహిత్యం. స్వరప్రధానమైనది సంగీతం.

ఇటీవల శ్రీ రాజగోపాలాచారిగారు విద్యార్థులు సినిమా చూడగూడదని వక్కాణించారు. దీనిమీద మీ అభిప్రాయమేమి?

—శృంగారచేష్టలను అనగా స్త్రీ పురుషులు ఆలీంగనము చేసికొనడం, ముద్దులు పెట్టుకొనడం విద్యార్థులు అనగా బ్రహ్మచర్యాశ్రమంలో ఉన్నవాళ్లు చూడకూడదనే నియమం గురుకులాశ్రమశిక్షణ నియమం. ఆ గురుకులాశ్రమ శిక్షణ యిప్పుడు ఆములులోలేదు. కనుక, బోధించే ఆచార్యులవారూ, బోధింపబడే శిష్యులూ యధేచ్ఛగానే ప్రవర్తిస్తున్నారు. ప్రదర్శించ వచ్చునన్న ఫిల్ములను సందర్శించ కూడదనుట ఆచార్యులవారి అవ్యక్తము.

* * *

శ్రీ వి. వి. వి. సూర్యవారాయణ—
సింగవరం.
సప్తసముద్రము లంటారు. అవి అసలు ఉన్నవా? వాటికి ఏమైనా పేర్లుగలవా?
—సాధారణంగా పెద్దబొలకీళ్లలో కన్పించే సప్తసముద్రాల జాబితా

- (1) ఉష్ణసముద్రం
- (2) చెఱుకు సముద్రం
- (3) కల్లసముద్రం
- (4) పాలసముద్రం
- (5) నెయ్యిసముద్రం
- (6) పెరుగు సముద్రం
- (7) నీటిసముద్రం.

సప్తసముద్రములంటే యివి కావు.
గంగా సింధునదీ మైదాన ప్రదేశాల లోకి ఆర్యులు వచ్చి స్థిరవాసులైన కాల

మందు, “సప్తసింధు” అనే పేరుతో సింధునదియొక్క ఉపనదులు ఎదురు ఉండి నట్లుగా వ్యవహరించిరి. సప్త సముద్రములను దాటివెళ్లారు అంటే “సప్తసింధు” అనగా సింధునదియొక్క ఎదురు ఉపనదులను దాటివెళ్ళడం అని అర్థం. “సింధు” అనే శబ్దానికి సంస్కృతంలో “సముద్రం” అనే అర్థం కూడా ఉంది. అందువల్ల “సప్తసింధు” అనే మాటకు సప్తసముద్రాలు అని అన్వయించడమున్నూ, అసముద్రాలకు నామకరణం చేయడమున్నూ సంభవించింది.

* * *

శ్రీ జీ. తిరుపతయ్య—కర్నూలు.
డాక్టరు అనే బిరుదు వైద్యవృత్తియందు లేనివారి పేరునుండదని ఉండుటకు కారణమేమి?

—“విద్” అనే సంస్కృతభాషాపునకు “తెలిసికొనుట” అని అర్థం. “వైద్యుడు” అనగా పండితుడు లేదా “తెలిసినవాడు” అని అర్థం. కొన్ని ప్రాంతాలలో వైద్యుణ్ణి “పండితుడు” అంటారు. బెంగాలులో “కవిరాజు” అనికూడా అంటారు. “డాక్టరు” అనే ఇంగ్లీషుమాటకు వేరే అని అర్థం. ఏ శాస్త్రంలోనైనా పెద్ద పండితుడైనవానిని “డాక్టర్ వేరే” “వేరే” అంటారు. ఇంగ్లీషులో “వేరే” “డాక్టరు” అంటారు.

శ్రీ వై. చంద్రరావు—ఖర్గపూరు.
నేను మన భారతీయ శాంతి చిహ్నము అజ్ఞాననికాలంనాటి ధర్మచక్రముతో కూడిన మూడు సింహములుగల స్థూపం. దాని పైనున్న విమాను సింహములు. పౌరుషంగల క్రూరజంతువులు కదా అవి? నేను ఆ స్థూపం శాంతికి చిహ్నమేలా గయింది?

—సింహాంతుటి క్రూరమృగముయొక్క పౌరుషం మనుష్యులలో ఉంది. అటువంటి శోష పౌరుష చిత్రప్రకృతిగల వాళ్లుకూడా ధర్మచక్రమునకు అనగా ధర్మ నియమములకు బద్ధులై ఉండడమే శాంతికి సూచన.

* * *

శ్రీ బాపూరావు—కర్నూలు.
మనదేశంలో ఆ నాథులు ఎక్కువ పుంతుకు కారణమేమిటి? ఇతర దేశములలో లేకుండుటకు కారణమేమిటి?

—అన్నామరు లెక్కచేసిన దేశంలో ఆ నాథులెక్కువవుతారు. భారతదేశం చాలాకాలం అనగా నిన్ను మొన్నటివరకు పరరాజుల ఏలుబడి క్రింద పీల్చి పిప్పి చేసు బడి, అనాధస్థితిలో ఉండడం చేత, అనాథులెక్కువైనారు—ఇటువంటి దుర్దశలేని యితరరాజ్యాలు మూర్ఖశిలో ఉన్నాయి.

భాష్కర్ ప్రొడక్షన్స్ “బ్రతుకు తెగువు” సెట్ మీద నిర్మాత భాస్కరావు, దర్శకుడు, రామకృష్ణ కమేరావంకే మాన్యునారు. నటులు వాగేశ్వరావు రంగారావు లిద్దరూ డైలాగ్స్ కూడ బయక్కుంటున్నారు.

కొడుకును కొడుకున్నట్లు చిత్రిస్తూ, తలగడను కర్రతో బాసుతూ వుండటం భార్య కనిపెట్టింది. ఎందుకు నవ్వుతోందో తెలియక శివరాం తెల్లబోతున్నాడు నాయిల్లులోలో రాజకుమారి, నాగయ్య.

★ సంహారలోకనం ★ (47-వ పేజీ తరువాయి)

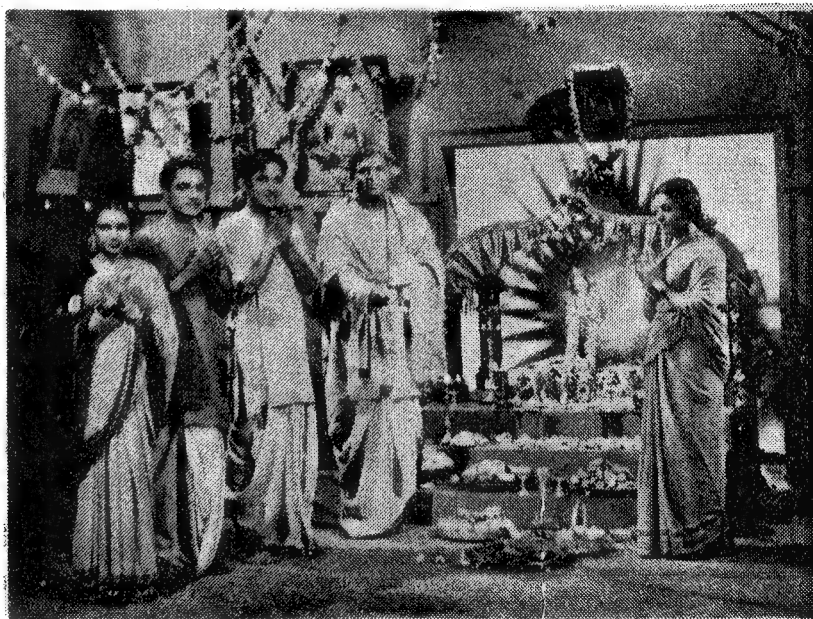
కత్తెలలో ఈ చిత్రం పూర్వంకంటే ఎక్కువ "రియలిజమ్" సాధించగలిగింది. 1952 చిత్రాలమీద "సావుకారు" ప్రభావం కొంత ఉన్నది. ముందు ముందు దాని ప్రభావం ఇంకా ఎక్కువ అవుతుంది కూడా.

మనదేశంలోని ఇతర భాషా చిత్రాలు కూడా మన చిత్రాలు పొందిన పరిణామమే పొందాయి, పొందుతున్నాయి. మన చిత్రాలు ఏ ఇతర భాషాచిత్రాలకూ తీసిపోయేవి కావు. దక్షిణదేశ చిత్రాలకంటే, చాల బొంబాయిచిత్రాలకంటే మన చిత్రాలు మెరుగే. ముఖ్యంగా, బొంబాయి నిర్మాతలవలె మనవారు హాల్లీవుడ్ కథలను మక్కికి మక్కి దించివెయ్యకపోవటం, స్టూచియోల జోలికి వెళ్లకపోవటం, కొంతవరకైనా జాతీయతను పాటించటం సంతోషించదగిన విషయం. అయితే బొత్తి రాహులవలె మనవారు చారిత్రక చిత్రాలను ముట్టుకోకపోవటం లోపమేనని చెప్పాలి. బి. ఎస్. రెడ్డిగారు తీసిన "మల్లీశ్వరి" విజయనగరరాజులనాటి శిల్పవాతావరణాన్ని జయప్రదం గా ఉపయోగించుకున్నది. కాని "మల్లీశ్వరి"ని ఉజ్వలమైన ఒక ప్రేమ గాథగా అంగీకరించగలం గాని "చారిత్రక శిల్ప సుధుడను ప్రతిబింబం

చేది"గా అంగీకరించలేము. చారిత్రకచిత్రం తీయటం జానపదచిత్రం తీయటం కన్న కష్టమైనది: ధనవ్యయం దృష్ట్యా కాదు;

చెయ్యవలసిన చారిత్రక పరిశోధన, ఎక్కువ వలసిన కౌన్సెల్ చాలా వుంటుంది. చారిత్రక రంగంలో మన నిర్మాతలు చెయ్యవలసినది చాలా వున్నది.

మొత్తానికి గడిచిన ఇరవై రెండేళ్లలోను తెలుగు చలనచిత్రకళ చాలా దూరం వచ్చింది. ఈరోజున ప్రేక్షకులు పూర్వపు చిత్రాల పద్ధతిలో సినిమాలు తీస్తే చూడనిరాకరిస్తున్నారు. గత సంవత్సరం విడుదల అయిన చిత్రాల్లో "పెళ్లి చేసిమాడు", "దాసి" చిత్రాలు మాత్రమే మంచి ఆర్థిక విజయం సంపాదించినట్లు చెబుతున్నారు. మిగతా చిత్రాల్లో ఎక్కువభాగం బాగా డెబ్బ తిన్నాయనీ, ఏ అయిదారుచిత్రాల్లో ఒకమాదిరిగా నడిచాయనీ చెబుతున్నారు. డెబ్బ తినటానికి, చిత్రాలు ప్రేక్షకుల అభిరుచికి తగినట్లు లేకపోవటం మొక్కటే కారణం కాదు గాని, అది ప్రబల కారణమే. ప్రజల అభిరుచిని అభివృద్ధి చేసేది సినిమా లొక్కటే కాదుగాదా! విద్యా వ్యాప్తి, సారస్వతం, తదితర కళలు, ముఖ్యంగా ఇప్పుడు జరుగుతున్న సంఘటనలు, జీవితానుభవాలు ఇవన్నీ ప్రజల అభిరుచిని, సంస్కారాన్ని తయారుచేస్తాయి. సినిమాలు ఈ అభిరుచిని ఆధారంచేసుకొని దాన్ని పెంపొందించేందుకు ప్రయత్నిస్తేనే కృతకృత్యం కాగలవు. ★

"నాయిల్లు"లో ఆఖరి ఘట్టం గిరిజ, గోపాలకృష్ణ, రామశర్మ, నాగయ్య, రాజకుమారి

సినిమావార్తలు

నాగూర్ సినీ ప్రొడక్షన్సువారు "అమర కవి" అనే తమ తమిళ చిత్రం తెలుగులోకి డబ్ చేస్తున్నారు. ఇది ఫిబ్రవరిలోనో, మార్చిలోనో విడుదల చేయాలనుకుంటున్నారు. త్యాగరాజభాగవతార్, రాజకుమారి, పి. కె. సరస్వతి, లలిత, పద్మిని, ఎన్. ఎస్. కృష్ణన్, టి. ఎ. మధురం మున్నగువారు నటిస్తున్నారు. డైరెక్టరు నాగూర్. తెలుగులో మాటలు, పాటలు కోపలై రమణారావు రాశారు. సంగీత దర్శకుడు పాండు.

* * *

వాహినీవారి "పెద్దమనుషులు" షూటింగ్ రేవలీ నూడియోలో చురుకుగా సాగుతున్నది. ఒక ఊరికి కొత్తగా ఎన్నికైన చైర్మన్ గారికి (గౌరీనాథశాస్త్రి, పురమందిరంలో సన్మానం జరగటం వగైరాతంత్రం ఇటీవల షూట్ చేయబడింది. అయినా గురు పెద్దమనుషుల పాత్రలను గౌరీనాథశాస్త్రి, లింగమూర్తి, వంగర, ఎ. వి. సుబ్బారావు, కుటుంబరావు ధరిస్తున్నారు. శ్రీరంజని, రేలంగి, పద్మావతీదేవి, జయలక్ష్మి, రామచంద్రకౌశ్యప మున్నగువారు ఇతర పాత్రలు ధరిస్తున్నారు.

* * *

ఈనెల 11 వ తేదీన మద్రాసు, బొంబాయిల ప్రముఖ సినిమా తారలు మద్రాసు, పీపుల్స్ పార్క్ స్టేడియంలో క్రికెట్ ఆడనున్నారు. దక్షిణభారత సినీ టెక్నీషియన్ల సంఘం ఈ ఆట ఏర్పాటు చేసింది. దీనిపై వచ్చే ఆదాయంలో కొంత సినీ టెక్నీషియన్ల సహాయానికి, కొంత తమిళనాడు తుపానుబాధితులకు ఇవ్వబడుతుంది. ఈ క్రికెట్ ఆటకు మద్రాసు గవర్నరు శ్రీప్రకాశ్ పోషకులుగా వుంటారు. మద్రాసు జట్టులో నూర్యకుమారి, అంజలిదేవి, కృష్ణకుమారి, వైజయంతీమాల, కుమారి కమల, లలిత, పద్మిని, పి. కె. సరస్వతి, రంగారావు, నాగేశ్వరరావు, శివ

'నాయిల్లు'లో శివరాం కూతురు 'లక్ష్మిగా' గిరిజ

రావు, సహస్రనామం, బాలచందర్, శ్రీరాం, టి. ఆర్. రామచంద్రన్, రామచందర్, గణేశన్ ఉంటారు. బొంబాయి జట్టులో వర్గీస్, నళినీజయవంత్, నిమ్మి, బీగంపారా, నాటన్, బీనారాయ్, యశోధరకట్టూ, మోతీలాల్ రాజ్ కపూర్, దిలీప్ కుమార్, దేవానంద్, ప్రేమనాథ్, దివాన్ వరార్, నైరాజ్, కరనాదివాన్, ఆగా, ఓంప్రకాష్ ఉంటారు.

* * *

నాటక సినిమారంగాలలో సమాన ప్రసిద్ధి పొందిన బొంబాయి నటుడు పృథ్వీరాజ్ కపూర్ ఈ నెలలో తన నాటక బృందంతో సహా దక్షిణదేశం రానున్నాడు. జనవరి 20 వ తేదీన ప్రారంభించి విజయవాడలో వరసగా ఆయిదు నాటకాలు ప్రదర్శిస్తారని తెలుస్తోంది. ఆ తరువాత మద్రాసు వస్తారట. పృథ్వీరాజ్ నాటకాలలో 'దీనార్', 'శకుంతల', 'పతాన్' మున్నగు నాటకాలు చాలా ఖ్యాతి గడించినవి.

★

విశాలాంధ్రలో జనవరి 9 వ తేదీ విడుదల!

అచరిండియా పాలి

నాయుడు

నాగయ్య..రాజకుమారి
వింగమూర్తి..విభవతి
గిరిజ..రామశర్మ...

★
నూడియో

వాహిని & రేవతి

శ్రీరెక్కన్..
నాగయ్య

144

రిలీజ్ :
దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి, యడవల్లి లక్ష్మీనారాయణ
సంశ్లేష :
నాగయ్య, అద్దేపల్లి

కమలా :
రహమాన్
సృష్టం :
వెంపటి సత్యం

★ విచిత్రవ్యక్తి ★

(34-వ పేజీ తరువాయి)

గ్గాలు, రంగులు—ఏది ఏదీతే అది, భావన అనే శూన్యంలోంచి సృష్టిస్తుంది. మానవుడు సిల్కుదారం గూర్చి భావిస్తాడు; అది తయారు చేసేందు కొక యంత్రంగూర్చి భావిస్తాడు; ఎంతో శ్రమపడితేనే గాని యంత్రమూ, సిల్కుదారమూ తయారుకావు నేనో? తలుచుకోవటం, తయారుకావటం రెండూ ఒకేసారి జరుగుతాయి.

నేను ఒక పద్యం, ఒక రాగం, ఒక చదరంగం ఆట ఏది తలుచుకున్నా తక్షణం అది తయారైపోతుంది. నాది దివ్య మేధస్సు. దానికి అందని విషయం లేదు. నా దృష్టిని అరికట్టగలది ఈ విశ్వంలో లేదు. రాళ్లలోంచి అవతలికి చూడగలను. గాఢాంధకారం నాకు పట్టపగలు అవుతుంది. ఒక పుస్తకం తీసుకుంటే పేజీ తరవాత పేజీ చదవ నక్కర్లేదు. లిట్టలోంచి చూశానంటే లోపలి విషయాలన్నీ ఒక్క ఊణంలో ఆకళించుకోగలను. ఆకళించుకున్నదాన్ని పదిలమైన వత్సరాలకైనా మరచిపోను. పక్షి, చేప, పురుగు ఏదీ కూడా నాకు తెలియకుండా రహస్యంగా ఏ పని చేయలేదు. ఒక పండితుడు అరవయ్యేళ్ళపాటు శ్రమపడి నేర్చుకున్న విజ్ఞానాన్ని అతని బుర్రలోకి ఒక్క చూపు పోనిచ్చి అదంతా నాది చేసుకోగలను. అతడు తను నేర్చుకున్న విజ్ఞానం మరిచిపోవచ్చు. కాని అతని దగ్గిరించి కొట్టేసిన నేను మాత్రం మరిచిపోను.

బహుశా ఇప్పుడు కొద్దిగా నన్నర్థం చేసుకుంటున్నా వనుకుంటాను. చెబుతా విను. ఇండాక చెప్పిన ఏనుగు ఉండే! అది ఖర్మంచాలక చీమ అంటే ఇష్టపడివుండవచ్చు; అంతే గాని చీమను ప్రేమించటం మాత్రం దానివల్ల కాదు. ఏనుగు ఏనుగులనే ప్రేమించగలదు. దేవతలు దేవతలనే ప్రేమించగలరు. దేవతల ప్రేమ మహాన్నతంగా, మహావిశాలంగా, తేజోన్వితంగా ఉంటుంది. ఒక వేళ దేవతలు మానవుల్ని ప్రేమించటమే తటస్థిస్తే ఆ ప్రేమ మానవుల్ని భస్మీభూతంచేస్తుంది. ఉహు. మేము మానవుల్ని ప్రేమించ

లేము. వారంటే ఇష్టపడవచ్చు. నువ్వు, నీ మిత్రు లిద్దరూ, ఫాదర్ పీటర్, నాకేంతో ఇష్టులయ్యారు. మీమీద ఇష్టం మూలంగానే మీ గ్రామస్థులకోసం ఈపనులన్నీ చేస్తున్నాను.

మీ గ్రామస్థులకి నేను చేసేది చెడుఅని నువ్వనుకుంటున్నావు. కాదు. నేను మంచే చేస్తున్నాను. మంచిఅని నీకు తెలియకపోవచ్చు. మీ మానవులకి ఏదిమంచి ఏదెట్లా అనేది తెలియదు. ఎందుకంటే వాళ్లు నాలాగా భవిష్యత్తులోకి చూడలేరు. నేను చేసిన పనులమూలంగా మీ గ్రామస్థులకి శుభమే చేకూరుతుంది. కొందరికి వాళ్ల జీవితకాలంలోనూ, మరికొందరికి వారితరవాత తరాల్లోనూ శుభం కలుగుతుంది. ఈ శుభానికి కారణం నేనని వారెవ్వరూ గ్రహించలేరు. అంతమాత్రాన అది శుభంకాకుండా పోదు. మీపిల్లలు మామూలుగా ఆడుకునే ఆట ఒకటుంది. ఇటుకలు తీసుకొచ్చి వాటిని వరసగా నుంచోపెడతారు. ఒక ఇటుకనుతోస్తే చాలు, అది తనపక్క ఇటుకను, అది తనపక్క ఇటుకను అలా ఒకదాన్నొకటి తోసుకుంటూ, చివరికిన్నీ పడిపోతాయి. మానవజీవితం అలాంటిదే. శిశువు పుట్టిగానే మొదటగా చేసేపని, తరవాత చెయ్యబోయే పనులన్నీటిని నిర్ణయిస్తుంది. ఇటుకలన్నీ పడిపోవటానికి మొదటి ఇటుకపడటం ఎలా కారణమవుతోందో, అలాగే మానవుడు చేసేపనులన్నీటికి అతడు మొదట చేసేపనే కారణమవుతుంది. నాలాగా శివిష్యత్తులోకి నువ్వుకూడా చూడగలిగితే ఒకమనిషికి జీవితంలో ఏమీమీ జరగబోతోందో అంతా చూడగలవు. ఆమనిషిచేసిన మొట్టమొదటిపని తెలిస్తే చాలు, అంతా చెప్పివెయ్యవచ్చు. దానికి తిరుగులేదు.

“అయితే మానవజీవితం ఎలా ఉండాలో శాసించేది దేవుడేనా?” అని అడిగాను.

“కాదు. మనిషివలనరాదు, పరిస్థితులే అతని జీవితం నిర్ణయిస్తాయి. మొదటిపని రెండోపనిని, మూడోపనిని అలా జీవితాంతంవరకూ చేసే అన్ని పనులనూ నిర్ణయిస్తుంది. ఒక వేళ ఎవ్వడైనా తను

విచిత్రవృత్తి

చెయ్యవలసిన పనుల్లో ఒకటి చెయ్యలేదనుకో. ఉదాహరణకి ఒకమనిషి ఖలానారోజున, ఇన్నిగంటల ఇన్నినిమిషాల ఇన్నిసెకండ్లకి, ఒక నూతి వద్దకు వెళ్లాల్సి ఉందనుకో. అతడు వెళ్లేదనుకో. అతని జీవితం ఆ సెకండునుంచే మారిపోతుంది. నూతివద్దకు వెడితే, అతడు చచ్చిపోయేలోగా చక్రవర్తి కాగలడు అనుకుందాం. నూతివద్దకు వెళ్లేదు కనుక బిచ్చగాడై కష్టాలపాలు కావలసిరావచ్చు. మరొక ఉదాహరణ: కొలంబస్ అమెరికా కనిపెట్టాడు. అతడు ఏదో కారణంవల్ల ఏదోఒక చెయ్యవలసిన పని చెయ్యలేదనుకో. దానివల్ల అతని జీవితమంతా మారిపోయి ఉండేది. ఏదో మారుమూల ఇటాలియన్ గ్రామంలో, మతగురువుగా ఉంటూ ఎవరికీ తెలియకుండా చనిపోయేవాడు. అమెరికా ఇంకా రెండువందల ఏళ్ళదాకా కనిపెట్టబడకుండా ఉండిపోయేది. ఈసంగతి నాకు తెలుసు. కొలంబస్ జీవితం నేను బాగా పరిశోధించాను. అతని జీవితానికి కొన్ని లక్షల గమ్యస్థానాలు ఉన్నాయి. ఇన్ని లక్షలమార్గాలలోను ఒక్క మార్గంలోనే అతడు అమెరికాకనిపెట్టడం తట్టిస్తుంది. అతడు మరేమార్గం అనుసరించినా అమెరికా కనిపెట్ట గలిగేవాడుకాదు.

మీరు చేసే పనుల్లో కొన్ని ముఖ్యమైనవనీ, కొన్ని ముఖ్యమైనవి కాదనీ మీరనుకుంటారు. కాని అన్ని పనులూ ఒకే ప్రాముఖ్యం కలవి. నువ్వివ్వాల ఏమీ తోచక ఒక తూసీగను పట్టుకున్నావనుకో. రేపు ఒక సామ్రాజ్యం జయించావనుకో. రెండూ నీ జీవితవిధానాన్ని ఒకేవిధంగా తీర్చిదిద్దుతాయి. ఒక దానికంటే ఒకటి ఏమీ గొప్పది కాదు.

అయితే ప్రతిమనిషికి ఇన్ని లక్షల గమ్యస్థానాలున్నప్పుడు తన ఇష్టమైనది ఎంచుకోవచ్చుగదా అని నువ్వంటావు. కాని అతడు చేరవలసిన గమ్యస్థానం నిర్ణయించేది అతడు కాదు; అతడు జీవితంలో మొట్టమొదట చేసిన పనే దాన్ని నిర్ణయిస్తుంది. ఒక నేత ఖలానా పని చెయ్యగూడదని అనుకుంటాడనుకో. ఆ అనుకోవటాన్ని నిర్ణయించేది కూడా అతని మొదటి పనే. ఖలానా పని చెయ్యడనుకో. ఆ చెయ్యకపోవ

టాన్ని నిర్ణయించేది కూడా మొదటి పనే.

పైతాను ఔప్పింది మహా భయంకరంగా తోచింది.

“అయితే మనిషికి స్వాతంత్ర్యం లేదంటావా?” అని విచారంగా అడిగాను.

“లేదు. తనంతట తను ఎన్నటికీ స్వాతంత్ర్యం కాలేదు. కాని నేను అతన్ని స్వాతంత్ర్యం చేయగలను.” ఆశతో తలెత్తి చూశాను.

“నేను మీ గ్రామస్థుల నేకుల జీవిత గమ్యస్థానాలు మార్చేశాను,” అన్నాడు.

అతనికి కృతజ్ఞత తెలపబోయాను. కాని ఏమనడానికి తోచక ఊరుకున్నాను.

“ఇంకా కొన్ని మార్పులు చెయ్యదలచుకున్నాను. లిజాబాంట్ అనే పిల్ల నీకు తెలుసుకదా?”

“ఓ తెలియకేం? మా అమ్మ ఆ పిల్లనిగూర్చి ఎప్పుడూ చెబుతూ వుంటుంది. చాలా మంచిదట, ముద్దొస్తూ వుంటుందట. పెద్దదైతే మాంఛి అందమైన పిల్లగా తయారవుతుందని మా అమ్మ అంటూ వుంటుంది.”

“ఆ పిల్ల భవిష్యత్తు మార్చేస్తాను.”

“అంటే, బాగు చేస్తావని అర్థమా?”

“అవును, ■ పిల్ల జీవితం బాగుచేస్తాను.

న్నేహితుడు నికొలాస్ లేడూ? అతని భవిష్యత్తు కూడా మార్చేస్తాను.”

“అంటే అతని జీవితం కూడా బాగుచేస్తావన్న మాటగా?”

“అవును. ■

నా సంతోషానికి మేరలేదు. నికొలాస్ ఎంత గొప్పవాడైపోతాడో నని ఊహాగానం చేశాను. బహుశా సర్వసైన్యాధిపతి అవుతాడేమో, చక్రవర్తి దర్బారులో గొప్పపదవి సంపాదిస్తాడేమో నని భావన చేశాను. ఇలా ఆలోచిస్తుంటే పైతాను నాకేసి చిరునవ్వు నవ్వుతూ చూస్తున్నాడు. నా ఆలోచనలన్నీ పైతాను కనిపెడుతున్నాడని తెలిసి సిగ్గుపడ్డాను. మళ్ళీ ప్రారంభించాడు పైతాను :

“నికొలాస్ జీవితకాలం అరవై రెండేళ్లు.”

“బలే,” అన్నాను.

“లిజాబాంట్ ఆయుస్సు ముప్పయ్యే ఆరేళ్లు

కాని నేను వారిద్దరి జీవితాలు, ఆయుస్సులూ మార్చేస్తాను. ఇంకా రెండుంబావు నిమిషాల్లో నికొలాస్ నిద్రపోతున్నవాడల్లా మేలుకుంటాడు. వాన కురు స్త్రాండటం చూస్తాడు. మామూలుగా అయితే అతడు మళ్ళీ అటు తిరిగి దుప్పటి కప్పుకుని నిద్రపోవాలి. కాని నేను అతని కార్యక్రమం మారుస్తున్నాను. అతడు లేచి వానజల్లు పడకుండా కిటికీ తలుపులు మూసేస్తాడు. ఈ కార్యక్రమం చెయ్యటంమూలంగా అతని యావజ్జీవితం మారిపోతుంది. రేపుపొద్దున అతడు లేవవలసిన టైముకంటే రెండు నిమిషాలు ఆలస్యంగా లేస్తాడు..." అంటూ జేబులోంచి గడియారం పైకి తీశాడు సైతాను. "ఆ, అదుగో నికొలాస్ లేచాడు. కిటికీ మూశాడు. మళ్ళీ దుప్పటి కప్పుకుని పడుకున్నాడు. అతనికి కొత్తజీవితం ప్రారంభమైంది."

ఊపిరి బిగపట్టి సైతాను మాటలు వింటున్నాను. ఏదో భయంతో వాళ్లు గగుర్పొడిచింది.

"ఆ కొత్తజీవితం ఏమిటంటావా? చెబుతావను. మామూలుగా అయితే, అంటే, ఇందాక నికొలాస్ లేచి కిటికీ తలుపు మూయకుండా ఉంటే, నేటికీ పన్నెండవరోజున అతడు లిజా బ్రాంట్ ను రక్షించి ఉండేవాడు. లిజా బ్రాంట్ ఆ రోజున నదిలో మునిగి పోతూ వుంటుంది. నికొలాస్ సరిగ్గా పదిగంటలనాలుగు నిమిషాలకి అక్కడికి వచ్చి తనుకూడా నదిలో దూకేవాడు. తేలికగా లిజా బ్రాంట్ ను రక్షించేవాడు. కాని ఇప్పుడు నేను చేసిన మార్పుమూలంగా అలా జరగదు. నికొలాస్ కొన్ని సెకండ్లు ఆలస్యంగా అక్కడికి వస్తాడు. అప్పటికే లిజా బ్రాంట్ ఆఖరిదశలో వుంటుంది. నికొలాస్ నదిలో దూకి ఆమెను వాడ్డుకి లాక్కురాబోతాడు. కాని ఇద్దరూ కలిసి మునిగి చనిపోతారు."

"ఓ సైతాన్! సైతాన్! అలా వద్దు. వాళ్ళని రక్షించు. చచ్చిపోనివ్వకు. నికొలాస్ చనిపోతే నేను భరించలేను. అతడు నా స్నేహితుడు. పుట్టినప్పటి నుంచి కలిసి మెలిసి ఆడుకున్నాం. అతడు లేకపోతే భరించలేను. లిజా బ్రాంట్ ను కూడా రక్షించు. ఆమె లిల్లి గతి ఏమవుతుందో ఆలోచించు," అని గుర్తుకొంతంతో అరిచాను. నేనెంత మొత్తుకున్నా సైతాను చలించలేదు.

"నేను చెప్పేది పూర్తిగావను, థియోడోర్! నేనిలా మార్చకపోతే నికొలాస్ లిజా బ్రాంట్ ను రక్షించి వుండేవాడు. కాని నీళ్ళలో నానటంమూలంగా అతనికి జలుబుచేసేది. తరవాత మీమానవ జాతికి మామూలుగావచ్చే ఆటలమ్మనచ్చేది. దాని ఫలితాలు జీవితాంతమూ ఉండేవి. నలభై ఆరేళ్ల పాటు పక్షవాతంతో, చెవిటివాడై, మూగవాడై, గుడ్డివాడై, అహోరాత్రాలు మృత్యువు నాహానిస్తూ, దేవుణ్ణి ప్రార్థిస్తూ మంచానపడి తీసుకునేవాడు. తెలిసిందా? ఈ జీవితం వచ్చేట్టు మళ్ళీ వెనక్కి మార్చుమంటావా?"

"వద్దు, వద్దు ఈదీర్ఘవ్యాధిగ్రస్త జీవితంకంటే నదిలో మునిగి చనిపోవడమే మేలు," అన్నాను.

"నేను చెప్పలా? నికొలాస్ జీవితానికి గల లక్షలక్షల గమ్యస్థానాల్లో, ఏదీకూడా కోరికదగినంత మంచిదిలేదు. అవన్నీ రోగాలతోనో, కష్టాలతోనో నిండివున్నాయి. నేనతని జీవితాన్ని ఇందాక మార్చకపోతే లిజా బ్రాంట్ ను రక్షించటం, తత్ఫలితంగా నలభై ఆరేళ్ల పాటు మంచానపడి తీసుకునేసుకు చావటం జరిగేది."

లిజా బ్రాంట్ ను చనిపోకుండా బతికనిస్తే ఏం జరిగేదో అని లోపల అనుకున్నాను. నా ఆలోచనకు సైతాను సమాధానమిచ్చాడు:

"నదిలో మునిగినందువల్ల ఆమెకూడా పడేళ్ళ పాటు రకరకాల జబ్బులతో బాధపడేది. తరవాత పంభూమ్మిదేళ్లపాటు వ్యభిచారిణిగా ఘోరమైన, అవమానకరమైన జీవితం గడిపింది. చివరికి ఉరిశిక్షకు పాల్పడి మరణించేది. పన్నెండురోజుల్లో చనిపోవటం మంచిదంటావా? లేక అవమానభారంతో జీవించటం మంచిదంటావా?"

"నువ్వు చేసిందే మంచిది," అన్నాను.

"ఫాదర్ పీటర్ లేను పిచారాకు రాబోతున్నది. అతన్ని విడుదల చేస్తారు. అతడు నిర్దోషి అని బోతేడంత ఋజువు దొరుకుతుంది. కేసు కొట్టేస్తారు."

"అదెలా జరుగుతుంది?" అని అడిగాను.

"నాకు తెలుసు, జరుగుతుంది. అతని మిగిలిన జీవితం సౌఖ్యవంతంగా గడిచిపోతుంది."

ఫాదర్ పీటర్ జీవితం సౌఖ్యవంతం కాగలదని

విచిత్ర వృత్తి

నంతోపించాను. జ్యోతిష్కుణ్ణిగూర్చి అడుగుదా మనుకున్నాను. సైతాను సమాధానమిచ్చాడు :

“జ్యోతిష్కుడికి మామూలుగా అయితే చాలా దీర్ఘ జీవితమే ఉంది. బోలెడు కష్టాలు పడతాడు. కాని అతని జీవితం కూడా మార్చేస్తాను. అనిగి హాని చెయ్యాలనే ఉద్దేశం నాకు లేదు. అతడెంత చెడ్డవాడై నా అతన్ని కూడా బాగుచేద్దామనే అనుకుంటున్నాను. బహుశా అతడు త్వరలో దహనం అయ్యేట్లు చేస్తాను.”

బాగుచెయ్యటమంటే సైతాను అభిప్రాయం తగలపెట్టడమన్నమాట. అతడు దేవత. దేవతలకు ఏది మంచి, ఏది చెడ్డ అనేది లేదు. మన మంచిచెడుగు లతో వాళ్ళకి సంబంధం లేదు.

సూర్యకాంతి హాయిగా, మృదువుగా మమ్మల్ని స్పృశిస్తోంది. నేను చెయ్యిజాచాను.

“సైతాన్ ! నాచేతిమీద సూర్యకాంతి పడు కిది సమాధానం.

★

మల్లినాథ సూరి

★

(37-వ శతాబ్దం తరువాత)

గును ఆప్యాయంగా రెండు చెతులా పట్టి శ్రావణం. వెంటనే అతనిలో చెప్పలేని మార్పు వచ్చేసింది. అతని నోటిగుండా కవిత్వం వెల్లువలై ప్రవహించింది.

“జ్ఞానా నంద మయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వవిద్యానాం హయ గ్రీవ ముపాస్మహే॥” అని ఆ హయ గ్రీవ . స్వరూపుడైన విష్ణుమూర్తిని స్తుతించాడు. ఆయన అనుగ్రహం వల్లనే ఆతనికి సకల శాస్త్రాలు ఒక్క రోజులో వచ్చేశాయి. గురువు గారివద్ద శిలవు తీసికొని ఊర ఊరా తన పాండిత్యం ప్రదర్శిస్తూ కొన్నాళ్లకి అత్రగారి వూరు వచ్చాడు. ఇక్కడ యితని భార్య, భర్త, తన మాటలకు కోపించి వెళ్లిపోయ్యాడని తెలిసికొని పశ్చాత్తాప పడి

ఎప్పటికైనా తిరిగి వస్తాడనే ఆశతో, బాటసారు లందరికీ భోజన సదుపాయముచేస్తూ, ఆ వచ్చే బాట వారుల్లో భర్త ఉన్నాడేమో నని పరీక్షిస్తూ ఉండేది.

“చివరికి ఒకనాడు మల్లినాథుడు కూడా బాటసారులతో పాటు భోజనానికి వచ్చాడు. భార్యను గుర్తు పట్టేడు. కాని చెడ్డవాడై మార్పు చెందిన భర్తను ఆమె మాత్రము వెంటనే గుర్తించలేక పోయింది. భోజనా లవుతున్నాయి. చారు పోసేరు. దానిలో ఉప్పు తక్కువయింది. అందుకు అందరూ ఊరుకున్నారు కాని, మల్లినాథుడు మాత్రం “పలాశ కుమమోయథా; లవణేన వినాయధారసః” అన్నాడు. దానితో ఆ యిల్లాలు అతన్ని పరకాయించి చూసి గుర్తుపట్టి వెంటనే తనని తమించమని కాల్ల

తున్నది. “దాన్ని మధుపాత్రగా మార్చు,” అని అడిగాను. క్షణంలో నాచేతిలోకి మధుపాత్రవచ్చింది.

“దాన్ని బద్దలుకొట్టు,” అన్నాడు.

బద్దలుకొట్టాను. బద్దలైంది.

“చూశావా? ఈ మధుపాత్ర మాయవస్తువు కాదు, నిజమైనది. మీ గ్రామస్థులు ఆ ఇత్తడి బంతులు మాయవనుకున్నారు. వాటిని ముట్టుకోవాలిగి భయపడ్డారు. ఎంత చిత్రమైన జాతీయ మీది? సరే. ఇక పోదామా? నాకు వేరేచోట పనుంది. నిన్ను నీ పక్కమీద పడుకోబెడతాను.”

మరుక్షణంలో నేను. నా పక్కమీద పడుకుని వున్నాను. సైతాను వెళ్లిపోయాడు. దూరంనుంచి, వానచినుకుల చప్పుడుగుండా అతని కంఠం వినిపించింది : “సరే. సెప్రీతో చెప్ప. నికొలాస్ తో చెప్పద్దు. ఇంకెవరికీ కూడా చెప్పకు,” అన్నాడు.

నేను అప్పుడే మనసులో అనుకుంటున్నదాని (ఇంకా వుంది)

మీద పడ్డది.

“భార్యతో సహా తన తండ్రి దగ్గరకు వెళ్లి తన పాండిత్యము ప్రదర్శించాడు. తండ్రి ఎంతో సంతోషించిదీవించాడు. కొన్నాళ్లకి మల్లినాథుడు కాళిదాస మహాకవి వ్రాసిన కావ్యాలకు వ్యాఖ్యానాలు రచించాడు.

“చూశావా! కాళిదాసు అంతటి కవి వ్రాసిన కావ్యాలనే వ్యాఖ్యానించాడంటే ఎంత గొప్ప పండితుడో!” అనినే కథ చెప్తుంటే మా తమ్ముడు నోరు తెరుచుకు వింటూ “అక్కయ్యా! నాక్కూడా ఆపద్యం నేర్పవే. రేపటి నుంచి నేను కూడా రోజూ హయగ్రీవుని స్మరిస్తా - పాఠాలు బాగా వస్తాయేమోను” అని నాచేత ఆజ్ఞోకం ఒకటికి రెండుసార్లు చెప్పించుకొని నిద్రకి ఉపక్రమించాడు. ★

సంవత్సరం

మిత్రలాభం

కర్త... విశ్వప్రభుల నరసింహమూర్తి

“నవ్వేవిధముగ నిరాదరిస్తానీ వాకిటనే నిరజనదేశాన్ని పూని ప్రాణములు పడిపోయాయి దుష్టుల స్వహం మట్టికుండ్లు మరి నుజునుల స్వహం”
స్వర్గములకు వదిలేదెందులకు భేదించినచో అతికించుకున్నా అనాథమైనది అందులకే నీ నయ్యమొకరినీ.”

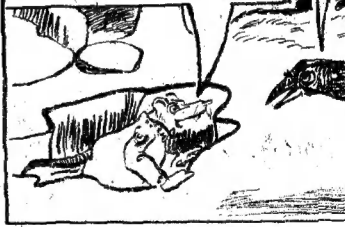

“సరిసరి, నీవును సకల శాస్త్రములు పదిలి నటులే వున్నావే”
నవన్నట్టి మనమిత్రులమూ ఇకపై మిత్రుల మోదాము”

అంటూ అతడు సగము మాత్రమే వెలికి వచ్చి అటు కొగాడు.

“నీవై నా కనుమూసం లేదోయ్! ఇంకా నా మిత్రుల వారసుల రమోయిన నే భయపడ్డాను.”

“ఏమి మిత్రమా! ఇంకా నా మిత్రుల వారసుల రమోయిన నీ కనుమూసమ్మ?”

“ఎంతటి కుక్కగబుద్ధివి మిత్రమ!.... సరే సరే ఇక లోకానికి పోవోయ్ నీ నందమోగా అంది పుమయిన దొరకు నేమే అన్నే పించెదను.”

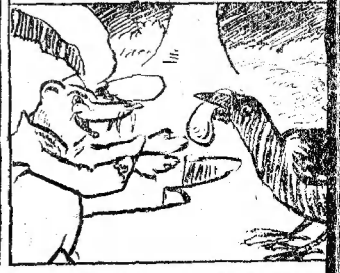
అంటూనే అకాకం ముదమున అకాకం లో కగిరి పోయి అడవి అంతటా తిరిగింది

ఒక చోటకు దొంగ దున్నపోతు కట్టి చచ్చి పోయి కనిపించింది - అప్పుడు అతడు దొంగ మూలమును కడువారతని పొరణ్ణ కునికె -

వెదముక్క నొక దానిని ముక్కన కడుచుకు తీసుకు పచ్చాడు, పొరణ్ణ కునికా ముక్కను పట్టుకొని అతడు తప్పిగా తిన్నాడు

కొంతకాలమూ వెదముక గడువగ - ఓభయమైతే సుస్థిరమైనది

ఒక రోజున లయపతనకు దొచ్చి పూటజూట కన్నుల నీరు కార్చుటను పొరణ్ణ కుడు గమనించాడు
“ఏమీ మిత్రమా! ఎందులకేడువు? అపదమైన వచ్చినదా?”

“ఈ ప్రాంతంలో కరువు వచ్చుటచే - తిండి లేక ప్రజలంతా తెగబడి - వీరలమని పడుతున్నారు. - నీదేశం నాకూ తప్పదు - వారి చేతిలో మరణిస్తాను! - ఈ యరణ్ణమును వదిలివేగమే - మరియొక అడవికి పోతున్నాను - నన్నీ యిస్తు నేవంటి స్నేహితుని - విడిచిపోవుటకు నామనస్సును”

“వెదకప్పమే వచ్చినదే! మరి ఎక్కడో గుడ్డమనుకొనుచున్నావు?”
“ఇక్కడికిక పదియైదు దూరా నున్నాదొక నా స్నేహితుడు ముందరు దునియ్యి కొరడాజతడు అక్కడకిగె న్న గులమమలే స్వచ్ఛ గ తిరుగడగ వచ్చు!”

ఇదిచిని పొరణ్ణ కుడు తన మోమును పంట దిగులుగా అడ్డుకున్నాడు
“అయితే నేనూ నీతో వచ్చేదొ కొన్నాళ్ళునా డేశాటనేమున కాలము గడిపినాగానీ మరి నా దుఃఖం నీవు తొకాబోదు!”

“నీకు దుఃఖమా? చెలికాదా! ఇంతకాలమూ చెప్పలేదే?”
“ఇప్పుడుకాదు మరియొక చెప్పద; ముందుగ మనమా చోటికి పోవాలే!”

విశాలాంధ్రలో సంక్రాంతి విడుదల

